Yarım Ay

N°. 39

Jeanne Harlow

15 Eylûl 1936

15 Krş.

— Allahaısmarladık!..

— Selâmetle; yolculuk ne tarafa?

— . . . . ne.

Bu bayların nereye gittiklerini yukarıdaki resimlerin ilk harfleri size bildirmektedir.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye: Beş gümüş lira; 2 - 10 uncuya: Birer gümüş lira; 11 - 15 inciye: Resimli Şark kolleksiyonu; 16 - 30 uncuya: Hikâye kolleksiyonu; 31 - 100 : 1936 muhtırası.

37 inci sayımızdaki bilmecenin doğrusu: «YAZ YAĞMURU» dur.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

Beş gümüş lira: Edirne Sultanselim, Hacımensur Kınalı sokak No. 17 Şerife Aksu. **Üç gümüş lira:** Tekirdağ Yenihayat bakkaliye mağazası sahibi oğlu Murat Nihat Savaş. **Bir gümüş lira:** İstanbul Erenköy öğretmen Necati Köprülü kızı Muallâ Köprülü. İzmir Tilkilik Alirıza sokak No. 79 Sabiha Şarman. Aydın terzi Giritli Halil Makasçı yanında Eşref Bekir Altay. Kemah ilköğretim ispekteri Ali Fuat oğlu Yalçın Birtek. Rize Hükümet caddesi, İstikamet ticarethanesi muhasibi Mehmet Hılmi Karadeniz. İznik Temiziş garajı makinisti Halûk Demirel. Bursa Çekirge Türbe civarında 27 evde Lütfiye Esmer.

Resimli Şark mecmuası kolleksiyonu: Samsun 19 Mayıs mahallesi, Gazi caddesi No. 70 Esma Tan. İstanbul Cağaloğlu Mahmudiye caddesi No. 33 Nükhet. İstanbul Maarif prevantoryomunda 620 Hüseyin Öztelli. İstanbul Acıçeşme Numan sokak No. 3 Sadiye Durusoy. Ankara İktisat Vekâleti hususî kalem daktilosu Bi...; İzmir Üçüncü noter veznesinde Ahmet Ongan.

100 kuruşluk kitap: Samsun Ulugazi mahallesi, Portakaloğlu sokak No. 15 Nesrin Başaran. Samsun Evlenme işleri memuru kızı Maide Özalp. İstanbul Preveyyans han No. 2 C. Şpilman. İstanbul Hırkaişerif 17 inci mektep talebesinden Neriman Gürel. Ankara P. T. T. umum müdürlüğü evrak memurlarından J. Ayla kızı Güler. İzmir üçüncü noter memurlarından Rauf Giray. İzmir Karantina 585 terzi A. Gençtürk. Urfa Gümrük veznedarı Faik Aykal. Kütahya istikâm taburu yarsubay Fuat. Manisa Millet eczanesinde kalfa Hıkmet Ergüler.

50 kuruşluk kitap: Samsun Belediye evrak m.d Naciye Aydınlık. Samsun Posta ve telgraf şubesi memuru Kemal Duru. İstanbul Antikite müzesinde muhafaza memuru Ö. Bacak. İstadbul Harbiye mektebi 1338 Gafur. İstanbul Didar Divitçi. İstanbul Kasımpaşa Karaman mahallesi 171 Zinet. Ankara Ziraat Vekâleti levazım kaleminde Necati. İzmir Posta Kutusu 400 Fethi Oğuz. İzmir Karantine Demir sokak No. 8 Leman Yumer. Konya Muhacirpazarı, Abdülaziz sokak No. 15 Zekiye İzgi. Söke suvari alayı komutanı muavini yarbay Rıza kızı Mübeccel. Edirne Kaleiçi Türkocağı caddesi No. 14 Rana. Keskin Belediye âyar memuru oğlu Yüksel.

1936 Yılı muhtırası: Samsun Belediye muhasebesinde Nadide kardeşi Samiye Ünser. İstanbul Lâleli Tayyare apart manı daire 2 No. 13 Namık Demirel İstanbul Kadıhöy Yoğurtçu park karşıs No. 76 Şazi Türkel. İstanbul Kadıkö Moda, Kabukluceviz sokak 20 numar Leylâ Cafer Ortaç. İstanbul Kadıköy Al Binkaya. İstanbul Aksaray Kızılminar mahallesi, Kermatulumba sokak 33 Nihal İstanbul Beşiktaş Akaretler, Spor cadde 95 Neriman. İstanbul Şişli Şairnigâr sok Muzaffer apartman No. 3 Suha Sume İstanbul Fatih Çiniliodalar No. 13 başöğ retmen R. Aksu. İstanbul Galatasara lisesi 1581 Mordohay. Ankara Bayındırlı Bakanlığı, Zatişleri sicil memuru A. Çeti özge. Ankara İktisat Vekâleti deniz na liyatı müdürlüğünde Güzin Tunalı. Anka Ziraat Vekâleti evrak kaleminde Sab Pakun. Ankara İktisat Vekâleti Sana müdürlüğünde Pakize Biker. İzmir Karat Halilrıfatpaşa caddesi 251 Asım Ar İzmir Tilkilik Kabasoğan sokak No 4 H. Bacak. Adana Cezaevinde Sup Erbaş. Konya Pıyade alayı asteğme Celal Erk. İnegöl Merkez okulu Nerim Öz. Eskişehir Akçaoğlan mahallesi Uçak sokak No. 18 Hacer Kıvanç. Söke Hari posta komutanı yarbay Sırrı kızı Ali Pak.

Olimpiyatlar Münasebetile :

BİRİ YER BİRİ BAKAR, KIYAMET ONDAN KOPAR

Türkler, darbı dest musabakasında birincilği kazandılar. Elli sene önce, darbımesel musabakasında da birinciliği kazanmışlardı.

Avanti gazetesi - İtalyanın İstanbul konsolosu - Bolu köy ve ormanları - Bolu ormanlarında Hüsnü ağa çiftliği - Köroğlu hanı, Köroğlu boğazı, Köroğlu çeşmesi - Zorla ceviz, erik ikramı - Bir Türk atalarsözü.

Bir zamanlar İtalyanın Türen şehrinde bir gazete çıkardı. adı Avanti idi. Avanti, Fransızların "En Avant" tabirinin İtalyancasıdır. İleri! İleri! daima ileri! demektir. Avanti gazetesi, o zaman daha pek taammüm ve intişar etmemiş olan sosyalistlik davasını güder, ve onu tamime çalışırdı.

Avanti gazetesi elli sene önce bir musabaka açtı: "Sosyalistliği en güzel tarif edene bin altın frank mükâfat veririm" dedi. Tabiatile musabakaya pek çok kimseler iştirak ettiler. Pek çok tarifler buldular. Fakat Avanti gazetesi hiçbir tarifi beğenmedi. Yalnız, İtalya hükûmetinin İstanbul konsolosu Mösyö Barone'nin tarifini beğendi; ve bin frank mükâfatı Mösyö Baroneye gönderdi. Mösyö Barone, sosyalistlik tarifi olarak, bir Türk atalarsözünü yazmıştı:

Biri yer biri bakar,
Kıyamet bundan kopar.

Sosyalistlik Türklerin damarlarında vardır. Türk, hilkaten, fıtraten sosyalisttir. Türk misafirperverliği âlemce meşhurdur. Her köyün bir köy odası bulunur. Köy odası gelip geçene açıktır. Misafir gelince, köy odasına iner; ve atile uşağile iner. Köylü de misafirin önüne yiyecek döker. Yiyecek dökmekte köylü, biribirile musabaka eder. Hele köylü veya köyağası bir parça zengin olursa....

Bolu dağlarında geziyordum. Gerededen Boluya dönüyorduk. Hayvan üzerinde yorulmuştum, bir parça dinlenmek istedim. Orman içine saptık; biraz gittikten sonra palabıyıklı, gürbüz bir Köroğlu delikanlısı (çünkü Köroğlu çeşmesi pek yakın idi) önümüze çıktı. «Durun!» diye seslendi. Durduk, bekledik, ve biraz da ürktük. Bu, durun demek ne demekti? Birden anlıyamadık; fakat tetiğimizi bozmuyor, atımız üzerinde bekliyorduk. Gürbüz, güzel bıyıklı, şık yemenili delikanlı kucağına birşeyler doldurmuş geldi. Baktık ki cevizdir.

— Bu, ne olacak, delikanlı?

— Efendim, göz hakkı..

Filhakika gürbüz delikanlı, ormanda büyük bir ceviz ağacının altında ceviz devşiriyordu.

. . . .

Büyük suyun sağında bir köyden geçerken de bu hal başımıza geldi. Kadınlar yolumuz üzerine atıldılar, atlarımızın dizginlerini yakaladılar ve bize zorla erik, kucak kucak erik ikram ettiler. Heybelerimizi, ceplerimizi doldurdular. Kadınların, yolumuz üzerine çıkıp zorla beygirlerimizin dizginlerini tuttuklarından bu defa ürkmedik; fakat şaşaladık bu Türk ikramcılığına şaşakaldık!..

Bu ikram ve izaz işlerinin en garibi Hüsnü ağanın çıftliğinde oldu.

Hüsnü ağanın çıftliği Bolu ormanının ortasında idi. Çiftliğe varıncaya kadar gece alaturka saat üç oldu. Saat üçte çıftliğe yakın geldik. Köpekler, çiftlik muhafızı köpekler havlamağa başladılar. Arkadaşlar:

— Hüsnü ağa, Hüsnü ağa, diye seslendiler.

Çok geçmedi köpekler sustu, ve çiftlik kapısı açılıp atlarımızla içeri girdik. Bizi büyük bir odaya aldılar. Oda, üç tarafı peyke idi. Biraz dinlenip kahvelerimizi içtikten sonra içeriye kısa boylu, siyah keçi kılından örülmüş benevrekli bir adam girdi. Bizden önce gelmiş olan diğer misafirler, «Hüsnü ağa!» diye takdim ettiler. Oturup biraz dinlendikten sonra uşaklar, kapıdan büyük bir sini getirdiler. Sininin içinde çorbasından tatlısına, böreğine kadar her türlü yemek vardı. Geceyarısı hazırlanan bu mükemmel yemeğe hayret!..

İştaha ile güzelce bir yemek yedik, ve hemen yattık.

Sabah kalkınca tahkik ettim ki Hüsnü ağanın çiftliği, her gelene geçene açıktır. Karısı dört tanedir. En büyük hanım çiftliğin tatlısı ve böreği işile muvazzaftır. İkinci, üçüncü, dördüncü hanımlar nöbetle hergün biri diğer yemeklere nezaret ederler. Misafir gelince hemen sofra kurulur bu yemekler ikram edilir.

Yukarıda dediğimiz gibi Hüsnü ağa dört evlidir. Her on senede bir karı ile nikâh olmuş, kadın dörde çıkmıştır. [Sene 1322, 1323 idi].

* *

Türkler Olimpıyatlarda darbı dest musabakasında birinci geldiler. Elli sene önce de darbımesel musabakasında birinci gelmişlerdi.

Abdurrahman Âdil Eren

Erkek — Sevgilim! Ben işlerimi bitirinceye kadar sen, kütüpaneye geç!... olmaz mı?

Kadın — Çok eyi olur. Orada bana yazdığınız (Âşk mektupları) kitabını bulur, cevaplarını kopye ederim.

Yağcı — Yandık!.. Yandık!.. Eğer bunu yaparlarsa mahvolduğumuz gündür...

Karısı — Canım ne var? Ne oluyorsun?.

Yağcı — Ne olacağım?.. Belediye mahlût yağları müsadere edip denize atacakmış!..

Damat — Kayınpeder! Yalovayı nasıl buldunuz?.

Kayınpeder — Manzara ve sular için söylenenler doğru.. Yemeklerin nefaseti, fiatların ucuzluğu hakkındakilere gelince: Allahû âlem bissevap...

— Yahu sende ev merakı ne zamanda beri başladı?

— Evi satmak hastalığına tutulduğum gündenberi!

Baba — Oğlum!.. İkmal imtihanında yine muvaffak olamamışsın. Bu gidişle hammal olacaksın?

Oğul — Bereket versin ki Belediye sırt hamallığını mennediyor da!..

Cumhuriyet devrimiz için

İngiltere Kralı vardın memle Büyük Şefimi hatıraları (3-6

Asil ve muhterem misafirimiz, Büyük Şefimiz Atatürkle birlikte Tophane rıhtımı üzerinde

Foto: Süreyya

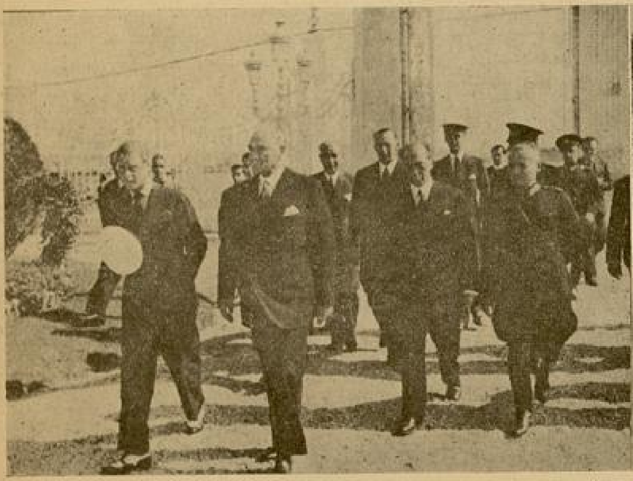

Dolmabahçe Sarayı kapısınaan giris

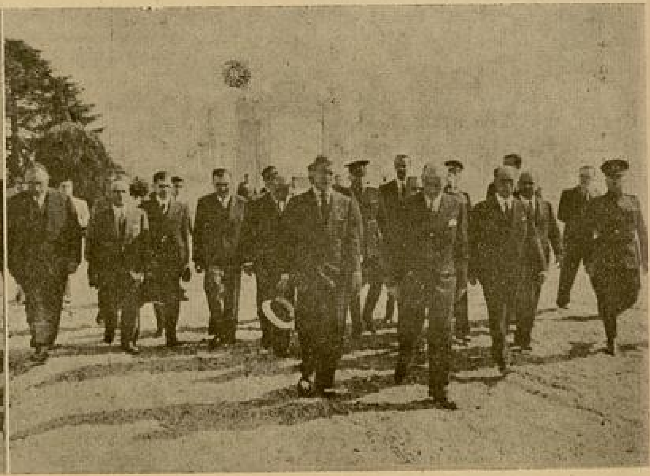

Dolmabahçe Sarayı bahçesinden ilerlerken

Sarayın büyük merdivenlerini çıkarıarken

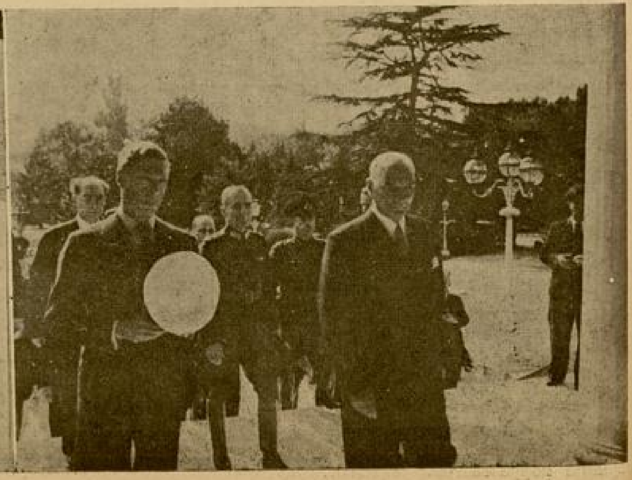

Saraya giriş

z için

ralı

mle

imi

3-6

Şefimiz
rinde

oto: Süreyya

çok şerefli tarihî günler :

Sekizinci Ed-ketimizi ve zi ziyaretleri Eylûl 1936)

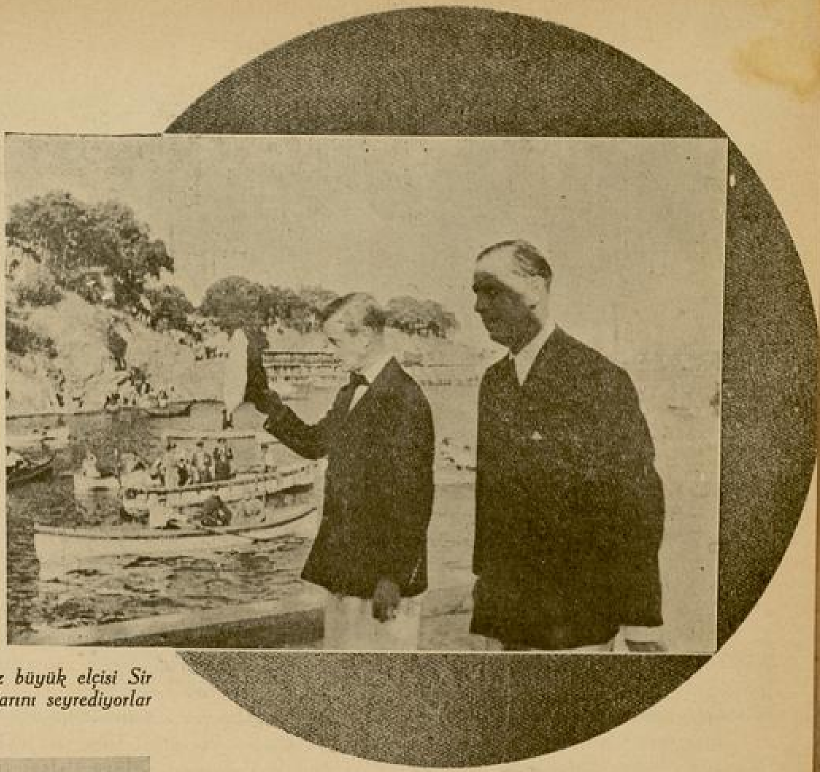

Kral Edvard VIII. ile İngiliz büyük elçisi Sir Persi, Modada Deniz yarışlarını seyrediyorlar

Yatlarına avdet buyuran Kral Hazretlerini, Büyük Şefimiz Atatürk, Dolmabahçe rıhtımından teşyi ediyorlar

Kral Hazretleri, İktisat vekilimiz Celâl Bayar ve İngiliz büyü elçisi ile birlikte Moda Deniz Klübü kapısı önünde

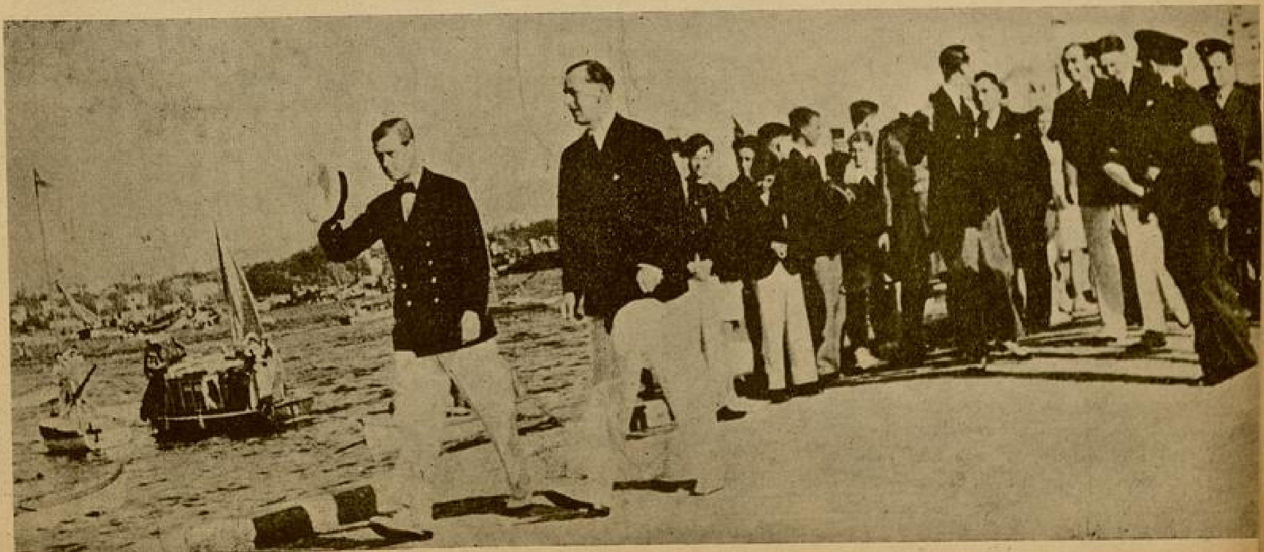

Kral Hazretleri ve İngiliz büyük elçisi, Modada yapılan büyük deniz yarışları günü Deniz Klübü binasına gelirlerken

BİRGÜN DÖNÜP GELİR Mİ?

★

Yaz güneşinin eriten yakıcılığı içinde.. onun çağla rengi gözleri ile birden tutuştum. Kırmızı dallı yazma mendilile başını sarmış, altın başakların üstünde harman dövüyordu.

Sımsıkı bağlanmış ince beli; bu gürbüz genç kız vücuduna ilâhî bir güzellik veriyordu. Hışırtılı saman ve sap denizinde düveni durmadan dönüyor, genç göğsü başdöndüren bir güzellikle göz alıyordu.

Güneşin ve dağ rüzgârlarının tunçlaştırdığı rengi, kulaklarının arkasında köpüklenen kızıltılı sarı saçları, yosunlu gözleri ile bu kız.. bambaşka birşeydi.

Birden nereden geldiği ve nasıl olduğu belli olmıyan derin bir istekle tutuştum. "Bu kız; benim olmalı, diye kıvrandım. Ben ki.. yıllarca plâjlarda, salonlarda, deniz âlemlerinde, balolarda binbir güzel tanımıştım.

Elleri nasırlaşmış, tozlu ayakları toprakta, taşta incinmeyen bir köy kızına nasıl âşık olabilirdim? Ve bu, böyle bir bakışta olur mu? Sevmek için kuvvetle beğenmek, sevmek için aylarca konuşmak, anlaşmak icabetmez miydı?

Akşam üstü, yavaş yavaş esen rüzgâra savrulan buğdaylar, samanlar arasında harman sahibi ile görüştüm. Köyün öksüz kızını, güzel Ayşesini birkaç deste kâğıtçıkla ellerinden aldım.

Bu alışverişte Ayşenin fikri sorulmadı. Harman komşusu bir kaç kadın ve erkek.. bu şehir bayının kaçırılmaz bir kısmet olduğunu elbirliğile kabul etmiş; rahat etmesi, süslü bir bayan olması için hiç kuşkulanmadan Ayşeyi verivermişlerdi.

İstanbula gelinceye kadar Ayşe ağzını açıp bir şey söylemedi. Uzak kıyılarda kirlenmemiş, uyanmamış denizlerin rengi ile eş olan güzel gözlerini, kumral ipekten saçakları ile hep örtülü tuttu. Evime çabucak dönmek istiyordum. Ayşeyi bir günde değiştirecek, dünyanın en şık kadını yapacaktım. Temiz bir banyo, seçme tuvaletler, renk, koku ve zengin salonlar.. Onu çok geçmeden dilediğim şekilde yaratacak; öğretmenler, kitaplar, piyano, dans.. bu güzel kızı işlenmiş bir hale getireceklerdi.

Kimbilir Ayşe; kendisini kristal ayaklı, temiz banyoda görünce nasıl sevinecek; gümüşleri, billûrları, kesme aynaları ile pırıl pırıl yanan tuvalet odasında.. pudra dumanları, nefis kokular arasında bulunca nasıl şaşıracaktı?.

Apartımana gece geldik. Kapıcı, otomobilden bavulları çıkarırken, yan gözle Ayşeyi süzüyordu. Mermer merdivenlerden çıkan Ayşe; hiç de tarladaki, harmandaki gibi kuvvetli görünmüyordu. Onun çakıl taşlarından, dikenlerden, anızlardan incinmeyen sağlam ayakları, bu temiz merdivenleri belli ki yadırgayordu.

— Alışacak.. dedim.

Dadım Nezafet bacı, işi anlayınca hiç de sevinmedi. İnce işleri, ütüyü, kolayı falan yapan Feride abla; ses çıkarmaktan ürkerek Ayşeyi aldı, banyoya götürdü. Ben terziye, manikûre, kuvaföre gündüz için telefonla randevüler verdim.

Epi geçtikten sonra Feride abla, Ayşeyi yemek salonuna getirdi. Geniş mavi çizgili pijamamı, siyah saten robdöşambrımı giydirmişti. Evde kadın olmadığı için tabiî Ayşe; bu gecelik, erkek kılığına girecekti. Feride ablanın bu buluşu pek hoşuma gitti.

Ayşenin boyu daha uzamış, bol şalvar içinde daha geniş görünen vücudu incelmişti. Işıklar içinde bu mavi ve siyah renk.. genç kızı güzel, çok güzel gösteriyordu. Nezafet bacının aksine Feride abla: Anadolu gezisinin armağanından pek hoşlanmış görünüyordu.

Ayşe, masaya oturmak istemedi. Feride ablanın eline sarılmış, onunla çıkmak, benimle kalmamak için kıvranıyordu.

İlk geceden ürkütmemek için onu dışarı bırakacaktım. Fakat gözümden bir dakika uzaklaştırmak istemiyordum. Hele onu böyle yıkanmış, taranmış, temiz giyinmiş gördükten sonra!... Feride ablâ; Ayşenin uzun saçlarını arkasına bırakmıştı. Bu altın deniz; okşanmak, koklanmak için yaratılmış gibi pırıl pırıl yanıyordu.

Gece, odamı Ayşeye bıraktım. Çalışma odamda divana uzanarak Ayşe ile bağlanacak hayatımızın yollarına daldım, gittim..

Öyle zengin hayallerim var ki... Ay ışıkları ile yıkanan, engin ovaların, dik başlı dağların havası ile beslenen, varlığında temiz duyguların sesi yaşayan bu bakir genç kızı, bir kere de ben yaratacaktım. Onun dünyadan uzak kafasına binbir bilgi sokarak, ürkek ceylân bakışları gibi parlayan göz erine.. başdöndüren zevklerin ışığını çiçekleyerek onu ben hazırlıyacaktım.

Bu dağ çiçeği; günden güne açılacak serpilecek, canlanacak, neşeden, kahkahadan, şenlikten yoğrulmuş bir kadın olarak.. bir süs ve zevk kadını olarak, benim olacaktı.

Onu, bebek gibi ellerimle süsleyecektim. Saçlarını ben örüp, ben çözecektim. Onu kuş gibi besleyecek, Avrupanın en kalabalık yerlerinde gezdirecektim.

◆

Yazan:

MÜKERREM KÂMİL SU

Birden, derin bir istekle tutuştum...

Sayın okuyucularmızdan bir çoğu, zaman zaman (Yarım Ay ve Resimli Ay) da Mükerrem Kâmil Su imzasile çıkan güzel yazılara büyük bir alâka göstermişler; bu yazıcı Bayın kim olduğunu öğrenmek üzere mektupla, telefonla veya şahsen bize müracaat etmişlerdir.

Mükerrem Kâmil Su, pek çoklarının sandığı gibi, Bay değil, fotoğrafını övünçle burada neşrettiğimiz Bayandır. Kendisi Balıkesirde öğretmendir.

Duyan, gören, tahlil eden.. ve bütün duyduklarını, gördüklerini, tahlillerini okuyucularına kuvvetle nakletmesini bilen Mükerrem Kâmil Sunun, muvaffak yazıları muhtelif mecmualarda intişar ettiği gibi, tabedilmiş: (Bu Kalp Duracak), (Sevğim ve Istırabım) adlı iki romanı da vardır.

Sevgili okuyucularımıza tebşir ederiz ki: Yarım Ay ve Resimli Ayın her sayısında Mükerrem Kâmil Sunun güzel bir hikâyesini bulacakları gibi; sayın öğretmenin (Yarım Ay) için hazırladıkları bir roman da, yakında tefrika edilecektir.

Ayşeyi bir günde değiştirecek, dünyanın en şık kadını yapacaktım...

Ayşem.. üstünden çıkan soluk şalvarla, kırmızı dallı yazma yemenisi gibi eski benliğinden de sıyrılacak.. narin ince, duygulu bir İstanbul kadını olacaktı..

Tam yirmi yıl kadın ve zevkin her çeşidini tanıyan, tadan ben.. bu ilâhî genç kız gönlünde eş tanımaz bir sevgi olarak yaşayacaktım.

Yıllar, uzun yıllardan sonra çocuklarımız olacak, onları beraber sevip, beraber büyütecektik. Ayşeyi, dilediğim gibi yetiştirdikten sonra, bir gün şık bir düğün yapacaktım. Bu düğün; Şişliye, Nişantaşına mükemmel bir sürpriz olacaktı. Aylardanberi salonlarda, hiçbir gezinti yerinde görülmeyen Faruk; dostlarının, eski göz ağrılarının karşısına, kolunda beyaz tüller, gümüş teller içinde narin bir kuğu gibi süzülen küçük bir gelinle çıkacaktı.

İstanbulun şuh, şakrak kadınları bu beyazlı kızın etrafını alacaklar, siyahlı zarif erkekler tabiatın bütün güzelliklerinden güzel bu genç kıza hayran olacaklardı.

Ayşem güldükçe pırıltılı beyaz dişleri göz alacak, kızıl yanaklarında gülüşünün yarattığı çukurcuklarda güller açılacaktı.

Ayşemin uzun saçlarını, iki nefis halat gibi başının üstünde dolayacak, beyaz ensesini açık bırakacaktım. Ve yanık yüzü açılacak, nasırlaşmış elleri.. kremlerin, kokuların yardımı ile incelecek, yürüyüşü düzelecekti.

Gecenin çok geç saatine kadar böyle ve daha böyle neler, neler düşündüm. Uyuduktan sonra da rüyam, düşünüşümün zincirleme yürüyüşü oldu..

***

(Devamı 29 uncu sayfada)

YAŞAR'IN YARIM AY'A

Onu ben, Berlinden dönerek rıhtımda alkışlarla, yaşa seslerile karşılandığı ve omuzlarda taşındığı günün akşamı, bir dost evinin harap bahçesinde, saldide bir incirin dibinde, şişesi kırık bir gaz lâmbasının etrafında toplanmış arkadaşları arasında, zavallı bir sofranın başında buldum.

İştahalı idi, şendi, mesuttu.

Spor teşekküllerinin, sporu sevenlerin bu ilk gece olsun, şerefine bir şişecik şampanya açmağı unutuşlarını, o da, belki, mahallelisinin, ayaklarının ucunda kestiği kurbanın kanı hürmetine, unutmuş gibi idi.

Fakat ben, birçok mağlûbiyetler ortasında, yurduna bir dünya birinciliği ile dönen ve yadellerde bayrağını şeref direğine çektiren tek sporcuya reva gördüğümüz bu ilk gecenin loşluğu içinde bunalmıştım.

Gözlerim kırık lâmba şişesinde, içimde biribiri üzerine yığılmış suallerin ağırlığı, sesim kısılmış gibi, sustum.

Şimdi, onu tekrar görmeğe giderken, içimde en küçük bir üzüntü yok.

Yarabbi... ne çabuk unutan insanlarız...

***

— Üç kilo zayıfladım «diyor»; dünya birincisi olduğum gündenberi bir gece olsun doya doya uyuyamadım. Sevinçten... Ve bu sevinç, memleketime iyi haber verebilmiş olmamdan geliyor. Yoksa hodbin değilim.. Hele gurur denen şeyin ne olduğunu bilmem...

Onunla Turan kahvesinin bilârdo salonunda görüşüyoruz.

— Berline giderken bu neticeyi alabileceğini tahmin edebiliyor mu idin?

— Hayır... Belki bir üçüncülük falan... Çünkü rakiplerimi bilmiyordum. Kolay mı?.. Kaç milletle boy ölçüşecektik.. Hele biz bu gibi beynelmil-
temasların bir hayli acemisi idik. Ber-
linde İtalyadan sonra Letonyalı, Finlân-
diyalı, İsveçli kalmıştı. Oradaki Türkle-
geliyorlar: "Yaşar!... diyorlardı, öyle
üçüncülük, ikincilik falan değil, bi-
mutlaka marş isteriz, muhakkak bayra-
ğımızı şeref direğinde görmeliyiz...,
Ya ben, ben istemez miyim?..
Ne için yaşıyorum?... Onlara: "B-
yılıncaya, ölünceye kadar uğraşa-
cağım. İnanınız, vereceğim kendim-
yüzümüzü ak etmek için canım fe-
da olsun..., diyordum. Doğru-
Almanlar da beni pek sevmişlerd-
Güreşirken ellerile işaretler yap-
yorlar, Yaşar.. Yaşar Erkan-
Bravo! diye bağırıyorlardı..

— Nihayet?...

— O anı, hayır onu sormayın-
Kendimi vatandaşlarımın kolları-
da, kucaklarında buldum. Ben, bi-
inanmıyor gibiydim. Onlar sevin-
ten, neşeden çılgına dönmüşlerdi.
Yabancı bir memlekette yurdda-
larını sevince gömmek dünyan-
en büyük saadeti... Biraz kendin-
gelince sizleri, İstanbulu, büt-
vatanı düşündüm. Bir lâhza iç-
bile olsa, bütün bir vatana s-
vinme vesilesi vermenin saad-
içinde, işte o zaman ben de ke-
dimden geçtim.

◆

Yazan :
KANDEMİR

ANLATTIKLARI:

— Ya ertesi gün... Şeref direği önünde İstiklâl marşını dinlerken?..

— O gün bambaşka bir adamdım ben. Dilim tutulmuş, gözlerim kararmış, sinirlerim boşanmış, erimiş bitmiştim. Merasim bittikten sonra Spor Kurumu başkanı Ceneral Hikmet, yaşlı gözlerimden öperken, bir an kalbim duracak sandım...

Halâ o günlerinheyecanı içinde yaşayan Yaşara, spora nasıl başladığını soruyorum.

— İlk hocam Saimdir -diyor-; hem de sade benim değil, bir çoklarımızın.. Ben, mahallede çocuklarla güreşir, ve ekseriya yenerdim. böylece bir meraktır uyandı.. İşte 929 da başlayan bu hayat, 7 sene sonra bu neticeye vardı.

— İlk muvaffakıyetin?..

— Güreşe başladıktan bir sene sonra, yani 930 da 56 kiloda mıntaka birincisi oldum. Ondan sonra 66 kiloda iki sene Türkiye Şampiyonu, ve 61 kiloda üç sene Balkan şampiyonu oldum. Daha sonrası işte... malûm.

— Peki, malûm olandan daha sonrası ne olacak?..

Kuvvetini dener gibi parmaklarını biribirine geçiriyor:

— 940 olimpiyatlarına girmek için çalışacağım... Şimdi 23 yaşında olduğuma göre vaktim geçmiş olmıyacak.. Orada da muvaffak olursam,..

Manalı bir bakışla gözlerini pencereye çeviriyor, ve kendi kendine söylüyor:

— Güreşi bırakmalıyım... Ondan sonra evlenip bir yuva kurmalıyım.

— Aşk?...

Hemen sözümü kesiyor:

— Aşk maşk bilmem... Hiç sevmedim.. İki karpuz bir koltuğa sığar mı?.. Ya o, ya bu... Sevda peşinde koşsaydım, er meydanında yaya kalırdım.

— Nasıl yendin?.

— Hasımlarım arasında Danimarkalı o kadar iyi değildi. Fakat ötekiler, Letonyalı, İsveçli ve İtalyan, hele 61 kiloda Avrupa şampiyonu olan Finlândiyalı ile Japon çok çeviktiler. Japonlar öteki maçlarda sayı ile kaybetmişlerdi. Onları tuşla yenen sade ben oldum.

Hasımlarımız, oyun itibarile bize faik değillerdi.. Fakat onlar daha çok yırtıktılar, bu da çok maç görmüş olmalarındandı. İşte bize bu noktada tevefük ediyorlardı.

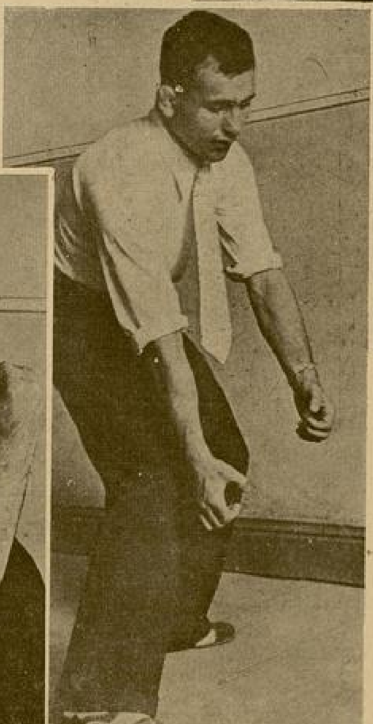

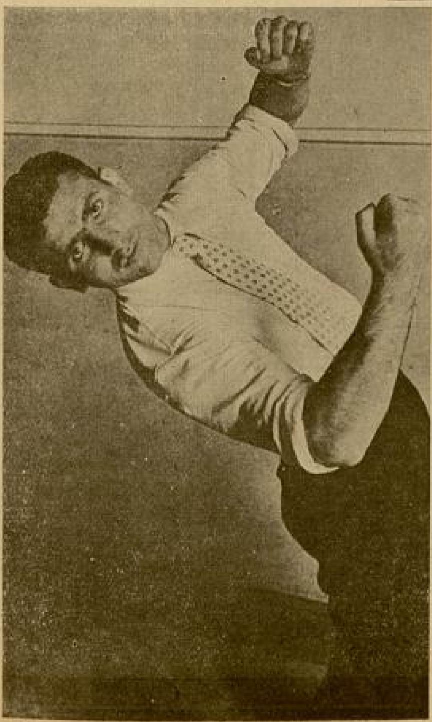

Yaşar caketini çıkardı, ayakta, son maçta hasmını nasıl yendiğini tarif ediyor:

— İşte bu oyun... - diyor - buna süpleks derler. Bunda yüzde doksan muvaffakıyet vardır, diyebilirim ki en garantili oyundur... Sade, yapanın dizleri, kolları ve beli çok kuvvetli olmalıdır.

— İçer misin Yaşar?..

Gülüyor:

— Su, gazoz, şerbet... Elbette içerim. Ama ötekiler, hayır. Eh bir ziyafet falan olur da, mutlaka kadeh kaldırmak icab ederse, oyun bozanlık etmemek için, ben de bir bardak birayı hoş görürüm.

— Ne seversin?

— Temizlik... Herşeyin temizini... Temiz giyinmek, temiz yemek, temiz gezmek, temiz yaşamak... Meselâ âsude bir köy hayatı..

— İyi ama, sessiz bir köyde kiminle güreşeceksin?.

— Yok canım -diyor- köy dedimse, öyle hücra, uzak köy değil... Meselâ Kadıköy, Yeşilköy, Yeniköy, Çengelköy falan...

(Arkası 28 inci sayfada)

Yazan :

RAGIP ŞEVKİ

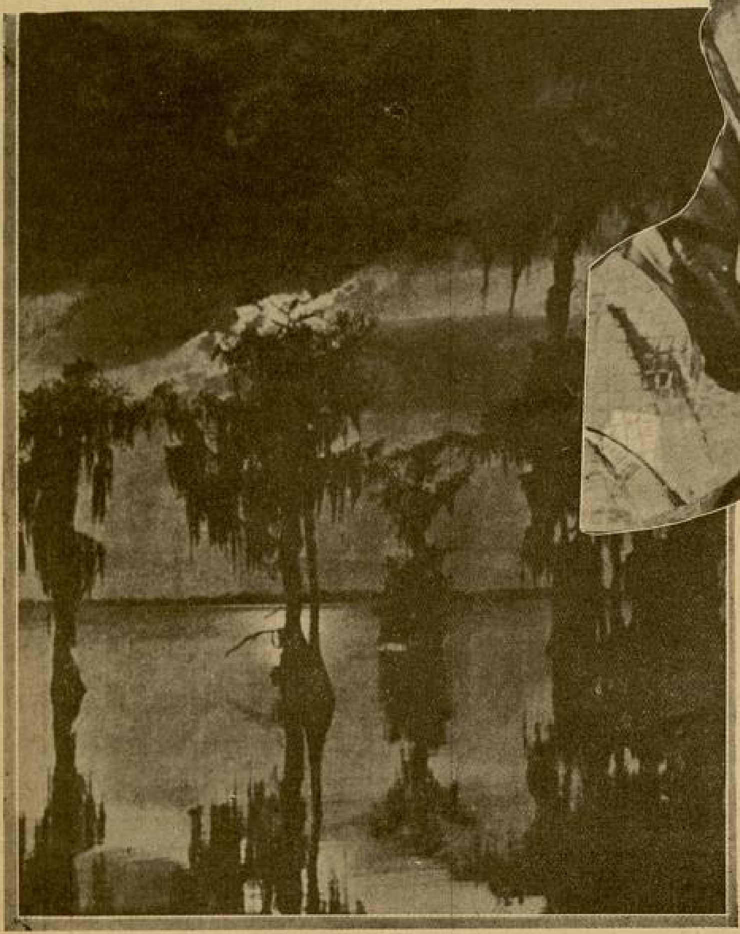

FATİH'İN, Gönlünü Avlıyamadığı KADIN...

Üç yüz gemiden yetmiş bin asker karaya dökülünce, Yunanistanın bu büyük adası, müthiş bir savlet karşısında kaldı.

Limanda Osmanlı donanması, durmadan sahili dövüyordu. Osmanlılar, kadırgalardan iskele kurup karıncalar gibi toprağa akıyor; Venedik donanmasından bazı gemiler, şiddetli mücadeleden sonra ya adanın limanına demir atmağa muvaffak oluyorlar, yahut yağlı paçavralarla tutuşarak batıyorlardı.

Fatih Sultan Mehmet de, karadan ordusile birlikte adaya geçmişti. Yunanistanın bu büyük ve tarihî adasında müthiş, korkunç bir harp başlamıştı. Osmanlılar, durup dinlenmeden kaleyi tazyik ediyorlar, Venedikliler ve Rumlar şayanı hayret bir inatla döğüşüyorlardı.

Her hücumlarında, Osmanlılar, toprağı altüst eden bir şiddetle kaleye saldırıyorlardı. Denizden durmadan gülleler savuruluyordu. Havada uçan mermiler, taşlar, duman ve toz bulutları, cehennemî bir sür'atle etrafa yayılarak, kan, ateş, ölüm doğuruyordu. Osmanlıların her saldırışında, kale gedikleri önünde ellerinde uzun yataganlar, palalar, kılınçlarla iri vücutlu kadınlar görülüyor; istihkâmlarda kirpiler gibi yerde sürünerek yaralıları tedavi eden genç kızlar göze çarpıyordu.

Kalenin kumandanı Venedikli Pol Eriço, durmadan askerini teşci ediyor, mazgallardan düşman ordusunu korku ile seyrediyor, Yeniçerilerin :

—Allah, Allah!., Ur bre ha!.. sesleri arasında :

******

— Askerlerim, zafer bizimdir. Türkler adada tutunamazlar!.. ölünceye kadar kale bizde kalacaktır!. diye bağırıyordu.

Günler geçtikçe, Osmanlı ordusu binlerce ölü bırakarak hücumlarından geri çekiliyorlardı. Kale ve şehir bir türlü alınamıyordu. Taş, toprak, kan ve barut içinde Agriboz [*] adası bir türlü düşmüyor, istihkâmlarda ve mazgallarda şiddetli bir mukavemet görülüyordu.

***

Bir gece kale kumandanı Pol Eriço,

[*] Şimdiki Negroponte adası.

Bu vak'anın hayal ve hakikatle alâkasının derecesi, karışık iddialar ortasında müphemiyete gömülmüş; ve Avrupalı tarihçiler içinde muhtelif safhalarla, muhtelif kanallardan geçerek büyük bir ehemmiyet kesbetmiştir. Bu vak'a, meşhur İren hikâyesinden mütevellit te olabilir. «Agribozun Zaptı» isimli eseri yazan meçhul müverrih, bu hâdiseden ehemmiyetle bahseder. Bir hükümdar aşkı ile bir genç kızın mukavemetini anlatan bu vak'ayı, Venedik müverrihleri bile alâka ile kaydettiklerine göre, her istilâcı ve futuhatcı ordunun geçtiği ve zaptettiği yerlerde tekrarlanan bu gibi vak'alar; futuhatçıların düşmanı olan müverrihler tarafından büyütülür ve daima istilâcı hükümdar aleyhinde kalem kullanılır.

Ben, bu tarihî hâdiseyi yazarken tamamen bitaraf kaldım. Ve elimde bulunan bütün eserlerin karşısında daima müteyakkız bulundum. Bu yazı Endülüslülere karşı islâmların, Beniisraile karşı Mısır firavunlarının yaptığı tazyıkla; Türklerin istilâ ve futuhat gayesi üzerinde gösterdikleri hareketin mukayesesine vesile olacaktır.

R. Ş.

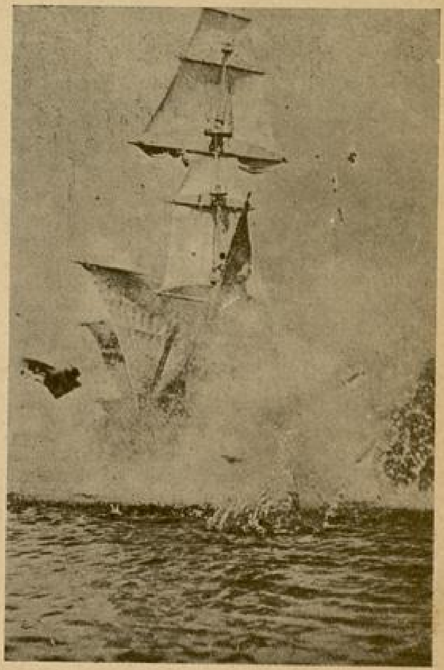

Yağlı paçavralarla tutuşturulan Venedik gemileri yanıp batıyorlardı.

bütün askerlerini çileden çıkaran bir hiyanetle karşılaştı. Topçu kumandanlarından Tomasoçyavo Osmanlı padişahı ile muhabere ederken yakalandı.

Fatih Sultan Mehmet, şimdiye kadar yaptığı üç şiddetli hücumdan bir netice elde edemeyince, şehri ve kaleyi küçük bir oyunla almağa karar vermiş, topçu kumandanı Tomasoçyavo ile muhabereye girişmişti. Tomaso harbın en şiddetli bir ânında toplarını susturacak, ve müdafaanın en hafif tarafını haber vererek Osmanlı ordusunun oradan şehre ve kaleye girmesini temin edecekti.

Pol Eriço, hiyaneti meydana çıkarınca Tomasonu derhal yakalattı, kalın gemici iplerile boğdurdu; ve odasının pencerelerinden demirlere asarak kaleden aşağıya sarkıttı.

Fatih Sultan Mehmet, bu güzel fırsatın elden kaçtığını görünce gemilerindeki askeri de karaya çıkararak daha şiddetli, daha kanlı hücumlara başladı.

Bir taraftan da etraf şehirlerden para ile asker toplattırıyordu. Fakat şehir ve kale halkı, şayanı hayret bir şekilde mukavemet ediyordu. İstihkâmlarda, bazan yüzlerce kadın ölüsüne rasgeliniyor, yaralı kadınlar da Yeniçeriler tarafından en kıymetli bir eşya gibi derhal kaldırılıp ordugâha getiriliyordu. İran hükümdarı Serhasla Temistoklisin çarpıştığı bu topraklarda şimdi Osmanlı ve Venedik orduları döğüşüyordu.

Bir sabah Osmanlı ordusu, dördüncü ve en şiddetli hücumlarından birini daha yaptı.

Agriboz halkı ile Venedikliler gür bir şecaatla döğüşüyorlardı. Mazgallardan gülleler atılıyor, Osmanlı topçusunun açtığı gediklerden Yeniçerilerle Venedikliler kılınç kılınca çarpışıyorlardı.

Fatihin ordusu şehri çiğneyip kaleye dayandığı halde, akşama doğru gerisinde 15 bin ölü bırakarak yeniden ricat etti ve eski yerine geçti.

Pol Eriço da, artık hiçbir yerden ümit kalmadığını, hatta bir mucizenin bile şehri ve kaleyi Osmanlıların elinden kurtaramıyacağını hissediyordu.

Dördüncü hücumun arkasından, Bizans Fatihi Sultan Mehmet, beşinci ve en şiddetli hücumunu yaptı. Sabahın aydınlığında gökleri titreten sesleri ile yeniden şehre saldıran Yeniçeriler, âmansız bir döğüşe başladılar. Palalar durmadan kelle uçuruyordu.

Şehri müdafaa eden Venedikli ve Agribozlu askerler geriledikçe arkalarında yer alan kadınlar tiz seslerile :

— Arkası 32 inci sayfada —

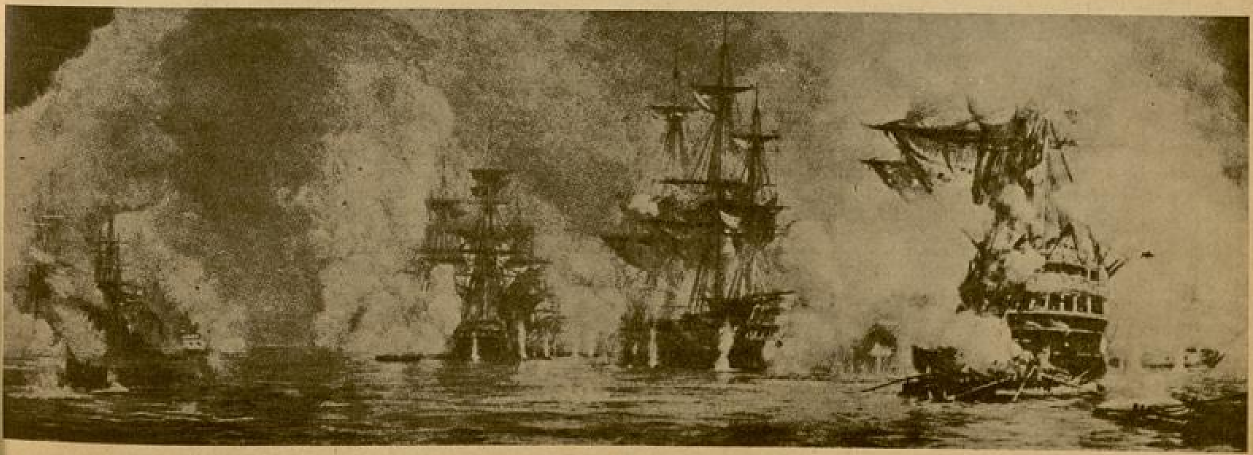

Osmanlı donanması sahili durmadan dövüyordu.

Tabiatta mı Güzellik Vardır? İnsan mı Güzelliği Bulmuştur?

Yazan :

HABİL ADEM PELİSTER

◆

I

Bu, güzeldir, diyoruz. Fakat bu güzel, zarif, lâtif, iyi, doğru, sevilimli, faydalı değildir. Bunlardan başka birşeydir. Eğer öyle olmasaydı, ne bu kelimeler olurdu, ne de bu kelimelerin manaları! Öyle ya, bu kadının gülüşü, lâtiftir, söyleriz. O kadında da zarif bir endam var, denir. Kolay kolay «güzel» diyemiyoruz. Ancak, Jocond'un gülüşü, Minervanın endamı güzeldir, söyleyebiliriz. Şüphesiz ki Jocond'un gülüşü, bir İtalyan kadının gülüşüydü. Phidias, bir Atinalı kadının endamından Minervayı meydana getirmişti. O halde, niçin bazı gülüşlere lâtif, bazı endamlara zarif diyoruz da, bazılarına güzel ismini veriyoruz? Çünkü, lâtifte hareket halinde bir güzellik görüyoruz. Zarif, hissimiz üzerinde tesir bırakan büyüklüğü pekaz bir güzellikten başka birşey değil. Bunların her ikisine karşı içimizde faydalanmak iştihası da uyanır. Ona, temellük, tasarruf hırsını bile duyarız. Güzelde ise, ne bu his vardır, ne bir hareket, ne de bir noksanlık! Birşey, bizi kendimizden geçirecek kadar mütehassis eder. Önü ve sonu olmıyan bir bütünlük halinde görünür, şahsî alâkamızı hissettirmez, aklımızla bir münasebete lüzum göstermez, canlı canlı tabiata girdiğimizi anlatırsa, ona güzel diyoruz. Adeta, kendimizi bu güzel içinde kaybediyor, Sonra, bu güzel içinde kendine gelerek eserinin mutlakla birliğini anlıyor. Onun temaşasına dalıyor. İnsandan tabiata birşey katılmışa benziyor, bu temaşa :

***

İnsanlar, güzel karşısında bu hayranlığı görür görmez, «güzel»in ne olduğunu anlamak istemişlerdir. Fr. Nietzsche, bu araştırmayı üç kısma ayırıyor :

1 — Yunanistanda felsefe doğmadan evvelki cahiliyet - İnstinct devrinin kahramanlık hareketi.

2 — Sokrattan Kant'a kadar devam eden nazarî akıl devrinin düşünce geriliği.

3 — Wagner - Schopenhauer - Kant ile İnstinct-cahiliyet devrine dönme hareketi.

Ben, bu tezi redderim. Güzel, düşünceyle alâkadar değildir. Fakat, güzelin instinct «sevkitabii» ile de bir münasebeti olamaz. Hayvan, güzel hakkında bir fikre malik değildir. Halbuki, hayvanda fikir yoktur. Yalnız, yolunu şaşırmıyan kemale gelmiş instinct'i vardır, Eğer, bu instinct de güzellik olaydı, güzeli, bilmesi ve göstermesi gerekti.

İnsan, bu instinctten kurtulur kurtulmaz, bir varlık olmuştur. Tabiata bireş, bir nazire gibi ortaya atılmıştır.

İnsan instincti, hayvandan ayrıdır. Bunun içindir ki, eskiler de buna «ruh» namını vermişlerdi. Yunan felsefesinden evvelki devirde de bu ruh hâkimdi.

Bu ruh, hayvan sevkitabiîsi gibi cahil değildi. İnsanlar, bu bilgili ruhun nereden geldiğini de anlıyamıyorlardı. Kâh, kahramanlara mahsus bir büyüklük, kâh ilâhların bir sıfatı ve kâh da yaradılışta cisimden başka bir «düşünür, söyler nefs» sayıyorlardı. Eski Yunanistan, bu üç telâkki içinde kalmıştı. Fakat, bütün dünyada da daha ileri bir anlayış yoktu. Herkesin birleştiği bir nokta vardı : Tabiattan ayrı bir kuvvet, insanlara ve tabiata hâkimdi!

— Ben güzel miyim ?

Nietzsche, buna kahramanlık diyor, hayatın başka bir manası olmadığını iddia ediyor. Halbuki, bu kuvvete kahramanlık ismini veremeyiz. Hattâ, buna ilâhlık hasleti ve ruh ta söyleyemeyiz. Ona, insanın hazırladığı düşüncenin meydana çıkarak şekilleşmemiş âlemi diyebiliriz. Bu, ruh değildir, Allahlık ile de bir münasebeti yoktur. Kahramanlık ise, kitaba bile girmez. Buna, gönül diyebiliriz. Yalnız, bu gönül de şuuraltı alemidir. İnsan, düşüncelerini şuuraltında hazırlar. Sarf etmek isteyince, şuuraltının hazinesi olan gönülden alır, akla götürür. Fikir haline sokar. Sarfeder!

Nietzsche, insanın kendi kendisini yaratarak, kemale doğru gittiğini anlıyamamıştı. Kendisi, nazarî akla hücum ediyordu. Halbuki, insanda sevkitabiiyi esas tutuyor, buna da bir irada veriyor, dünya hâkimiyetini kuruyordu. Nazarî akılcılar da başka birşey yapmıyorlardı. Onlar da aklı, bu şekle sokuyorlardı. Bence, ikisi arasında bir fark yoktu. Yalnız, safsatacılıkta birleşiyorlardı.

***

Bu yanlış tez, uydurma değildi. «Güzel»in üç devrini gösteriyordu. Yunanistanda felsefe doğmamışken de güzel ve güzellik vardı. Hattâ, meşhur Yunan mitolojisi, bu devrin eseriydi. Halk, şarap ilâhı Dionisos'un musiki neşesi içinde derin bir aşk âlemi geçirirken sanat ilâhı Apollon'un sulh diyarında felsefeden ilham alıyordu. O halde bu kitapsızlık devrinde de felsefe sözünü geçitiyordu. Demek ki insan o devirde de düşünceyi hazırlıyan şuuraltı âleminin idaresindeydi.

Bu devrin güzeli, yalnız kahraman değildi. Aristonun kitapları gibi bütün ilmin birer ilâhı vardı. Hepsi, bir

güzelliğin timsaliydi. Bu devir, şiir, musiki, resim, felsefe, tabiat, harp, fırtına, bora, kuş, çiçek, ses, gök, nihayetsizlik, manzara güzelliklerini biliyordu. Çünki, bunların ilâhlarına ibadet ediyordu. Devrin güzellik hakkındaki fikri de vardı. Mademki, ilâhlara bütünlük ve ebedilik sanatları veriyorlardı. Bunlar da birşeyin bütünlüğünü buluyorlardı. Gözle de aynı manayı verdiklerini kabul edebiliriz. Yalnız, ilâhları şahsî alâkalardan vazgeçirtmiyorlardı. Bunun için de güzelde şahsiyet arıyorlardı. Meşhur Yunan heykeltraşı Phidias, sanatta şahsiyetin esas olduğunu söyleyenlerdendi. Bu halde, sanatta hayır, menfaat, fayda, iyilik, büyüklük, kudret, nihayetsizlik gibi gaye arıyorlardı. Sanat, gayesiz bir gaye değildi! Tabiîdir ki güzel de böyle bilinirdi. Yalnız, mitoloji de uydurma birşey değildi. Hakikatı, ideal haline getirmekti. Sanat ta böyle olunca, «güzel»ın ideal haline getirilen bir hakikattan başka birşey olmasına imkân var mıydı?

Phidias, sanatta bu iyiliği arıyordu. Hakikatla sanatkâr, biribirini tamamlayacaklardı. Sanatkâr, hakikatı bozamazdı. Onu, retoş edemezdi. Yalnız, onun, hakikatı idealleştiren güzelliği kavrıyacak bir şahsiyet olması gerekti. Fakat, bu bir taklitçilik değildi. Bir hakikata, ebedîlik çaşnisini katmaktı. O halde, güzel de böyle olacaktı : Bir hakikatı, ebedîleştirene güzel denecekti!

***

Yunanistanda felsefe devri başlar başlamaz, «güzel» fikri hakkında da yeni yeni iddialar ortaya atıldı. Yunan felsefesini kuran Anadollu yedi filozofun fikirlerini bilmiyoruz. Yalnız :

1 — Nazarî akılcılar.
2 — Amelî maddeciler,
3 — Naturalistler

in fikirlerini biliyoruz. Kant bile, nazarî aklı yıkarken, naturalist Europid'den bir adım ileri gidememişti. Descart, Phisagores'te saplanıp kalmıştı. Dünya, bize kadar da bu fikirlerden kendisini kurtaramadı.

Nazarî akılcıların başı, Sokrattı. Buna göre, iyi olan güzeldir. İyilik ise insanın boşluğunu giydiren bir haldir. Bunun için, yalnız hayırlı olan şeye iyi diyebiliriz. Bu iyi ise, güzeldir.

Eflâton, hocasının fikrinde kalmamıştı. Mademki, «güzel»de bir noksansızlık arıyoruz. O halde, aklımızda bir: — güzel böyledir? bilgisi vardır. Eğer öyle olmasaydı, güzelin nasıl olacağını bilemezdik. Güzelde ahenk ve kemal arıyoruz. Fakat, bu ahenk ve kemalin tam olduğunu

— Güzel böyledir...

ne ile anlıyabiliriz. Herhalde, ya bir güzeli görerek mukayese yapacağız, veya aklımızda bir güzelliği bilerek bu kıyasa başlıyacağız. Sonra, güzellik te eşyanın kendisi değildir. Onun bir vasfıdır. Eğer, bu güzeli dünyada görmemiş isek, güzel dediğimizle bir mukayese yapamayız. Güzellik kanaatımız vardır. Eğer aklımızda bu güzelliğin nümunesi olmasaydı, bu resim güzeldir, bu kadın çirkindir, diyemezdik.

Plâton, güzel de bir gaye aramaz. Ancak, güzeli de mücerret birşey sayar ve tam güzel, hayatta yoktur. Biz, onu aramakla vakit geçiriyoruz. Ona eriştiğimiz gün, kendimizde bu güzel meydana çıkacaktır. Biz, ancak güzeli andıran ve güzele şöyle böyle yaklaşabilen güzli görebiliriz.

Aristo, Plâtonun fikirlerini geri buluyordu. İdeal güzel, aklın boşluğu içinne kalan bir nevi seraptı. Bir vakıa olan güzele bir mana vermek lâzımdı. Aristo, güzeli fikirden çıkardı. Ona, amelî bir kisve giydirdi. Güzel, bir amelin taklididir, dedi. Eğer, bu taklitte «ahenk ve büyüklük» imtizaç ettirilmiş ise, ona kendimizi kaptırır, güzel deriz. Bu, hayalî olamaz. Faniyi, kemal şeklinde göstermek için bir hakikatın var olması icap eder. O halde, tabiatta güzel vardır. İnsan, tabiattaki güzelliği taklit eder. Yalnız, insanın eserindeki «güzel» ile tabiattaki güzel arasında bir fark da yok değildir. İnsan, bu güzele cazip ve süslü bir lisan, bir sulup ilâve ediyor. Fakat, güzeldeki bütünlüğün sonsuzluğa doğru giden mahsûs tezahürünü de tabiatta aramalıyız.

Aristo, mitoloji devrinin güzel mefhumunu yıkıyordu. Ne çare ki, o da güzelin ruhu tasfiye etmek için hisleri tasfiyeden işe başladığını iddia ediyor, bu ameliyeden saflaşan ruhun güzeli hatırlamıyacağını söylüyordu.

Plotin, Aristoya itiraz etmişti. Zaten, ilk olarak :

— Güzel nedir?

soran da kendisiydi. Güzel, hayır değildir. Sokrat ta, Eflâtun da, Aristo da aldanmışlardır, diyordu. Güzel, hayırdan başka birşeydir. Bu, varlıktır.

Fikir, bir takım hisler içinde belirmeğe başlar, muntazam bir hareket halinde bulunur, hiçbir aksaklık göstermiyecek şekli alır almaz, bir tebassüs âleminde kaldığımızı anlarız. Bugün, bu âleme şuuraltı diyoruz. Plotin, bu âlimi sezmişti. Güzel, varlık olunca, varlık gibi güzel de âşk-Eros'tan başka ne olabilirdi?

Plotin, bu suretle akıl ile gönlü ayırıyordu. Mademki, aklın güzel ile bir alâkası yoktu. Ruh ta güzeli bilmiyordu. İnsan, güzeli ne ile anlıyabilecekti?

Güzel, âşk olunca, âşkın dili ile güzeli anlatır, âşkın aklı ile de güzeli anlıyabilirdik. Şüphesiz ki, güzel de bu âlemlin bir varlığıydı. Yalnız, Eflâtonun İdeelerinden kendisini kurtaramıyordu. Güzel, "mahsüs tezahür içinde idee'nin belirmesi„dir, diyordu. Sonra, "fikrin zapt ve raptına tâbi tebassüs maddesi„ olduğunu da kabul ediyordu. Aristonun tabiata attığı güzeli, tabiattan alarak insana mal ediyordu. İngiliz filozofu Bacon, güzel sanatlar için :

"Homo additus nature - insanın tabiata kattığı şeydir!„ vecizesini söylerken, Plotin'den mülhem oluyordu. Yalnız, hocasından daha büyük bir hakikatı söylüyordu. Plotin, Kante de hocalık ediyordu. Çünki, nazarî aklı reddiyor, ideenin hariçten insana gelen hislerle meydana çıktığını söylüyordu. Güzel, bu hislerin yarattığı güzellik fikriydi. Plotin, Platonun sabit fikirlerini, insanın bir eseri gösteriyor, hem ruhî, hem de ruhun bilgisini inkâr ediyordu. Bunlar, insanların birer tebassüs maddesiydi. İnsan, bu eserini gördükçe, ona kendisini kaptırıyor, güzel! diyordu. Kendi eseri içinde kendisini kaybediyordu.

Eski Yunanistanın daha birçok akılcıları vardı. Fakat, bunların hepsi de bu dört filozofu takip ediyorlardı. Bunlardan hiç birisi, orijinal bir fikir ortaya atamamıştı. Eski Yunanistanın güzellik ilmi ise, diğer iki cereyandan da müteessirdi. Meşhur Trajediyen Aristophan, akılcıların güzel hakkındaki fikirlerile alay ederken, Demokrite'in matariyalist felsefesinin güzeline istinat ediyordu.

— Devamı gelecek sayıda —

Yazan:

NİYAZİ ACUN

Yazıcımız Çanakkale Kahramanile

Çanakkalede Türk Topçuları

Fotoğrafları Foto Rekor

BİR ÇANAKKALE KAHRAMANI

Çanakkale Harbinde İntepe Tarassut Kumandanı Mehmet İntepe Bana:

— Ben, Şimdi İngiliz Kıralı Muhterem Misafirimiz Sekizinci Edvard İle Konuşmaya Gidiyorum, Dedi.

Çanakkalede, dünya harp tarihine altın kalemle eşsiz zafer sayfaları yazdıran Türk ordularının erce savaşmalarını, o harpte mağlûp olan İngilizler anlatmakla bitiremezler.

Çanakkale harbinde döktüğümüz kanlarla kazandığımız zaferler, yurdumuzda, Boğazlarda gözü olanlara, bir kere daha Türkiyenin Türklerin olduğunu öğretmiş oldu.

Yurdumuzun emniyet kapılarını, 42 lik mermiler yağdırarak kırmak isteyen muazzam donanmalara karşı mertçe müdafaa eden, ölüm kasırgalarından kaçınmıyan Çanakkale kahramanlarımızı, biz değil, bu insan salhanesine iştirak eden düşmanlarımız dahi öve öve bitiremezler.

İşte, bu sayısız vatan müdafii kahramanlardan biri de İstanköylü mütekait topçu yüzbaşılarından Mehmet Yusuf İntepedir.

Mehmet İntepeyi, Çanakkaleye gidecek vapura birkaç saat kala bulduğum vakıt o, beni tanımamazlıktan geldi.

Onunla tam konuşacak vakitti.

Yanına sokuldum ve böyle başında melon şapka, resmî bir kıyafetle acele acele nereye gittiğini öğrenmek istedim.

O, bu sualim üzerine adımlarını daha sıklaştırdı, ikide bir bozuk kaldırımlar arasına takılarak vakit kaybettiren bastonunu koluna taktı ve isteksiz bir ifade ile:

— Vapura gidiyorum.

— Herhalde Çanakkaleye ?

— Şüphesiz. Geç bile kaldım.

Onun bu sözü üzerine gülmüştüm. Daha vapurun rıhtımdan kalkmasına dört, beş saat vardı. Hele yer kapmasına gelince.. güverte yolcusuna nazaran kamara yolcusu yüzde bir olan vapurda yer de bulamamak endişesi gülünecek birşey değil midir ?

Kendisine bunları söyliyerek acele etmemesini anlatmak istedim. Montrö konferansının zaferini müteakip Çanakkaleye giren orduyu ve Çanakkalede yapılacak tezahüratı yazmaya giden gazetecilerin elinden kurtulamıyan Mehmet İntepe, deminki asabiyetini silen bir tebessümle:

—Allah yaşayan insanlara neler göstermiyor. Beni İntepe yapan Çanakkale harbindeki düşmanımız İngilizlerin, bir kıralının Türkiyeye gelişini, ben gibi tarih te yeni işidiyor.

Durdu. Bastonunu yere dayayarak:

— Bu işleri yaptıran kimdir biliyor musunuz? (Bir dua mırıldanarak) Atatürk'ümüzdür. Çanakkaleye ayak basacak olan muhterem misafirimiz İngiliz kıralı Sekizinci Edvard ile konuşmaya gidiyorum. Kabil olursa misafirimize İntepe kakkında izahat vereceğim.

***

Onu, tam konuşturacak yerinden kendi ağzile yakalamıştım. İngiliz kıralı Sekizinci Edvard'a anlatacağı İntepe hakkında «Yarım Ay» okuyucularına da izahat vermesini rica ettim.

***

Yarım Ay idaresinde, şimdi karşılıklı konuşuyoruz. Kendi arzusile tekaüt olan bu yaşlı muharip, İnhisarlar İdaresinin Yenice piyangosu boşa çıkmasın diye, sigarasının birini söndürüp birini yakıyor. Buna rağmen sapsağlam bir vücuda sahip; kıpkırmızı çehresile her sözünü bir kahkaka ile tamamlıyor.

Kendisinin Çanakkale harbinden evvel iştirak etmiş olduğu savaşları anlatmasını istediğim zaman.. ustura ile parlatılmış başında sıcaktan biriken terlerini mendillile sildi ve uzak maziyi hiç düşünmeye lüzum görmeden söze başladı:

— Balkan harbinde Edirnede Sineklide Fethiye batarya kumandanı idim. 9 şubat gecesi alay kumandanı Cemil beyden bir emir aldım.

(Düşman demiryolunu takiben ilerliyor. Derhal ateş aç).

Dehşetli bir kış, Edirne havalisi diz boyu kar altında. Çadırdan çıkayım, dedim. Çadırın kapısı donmuş.. Kapıyı çatır çatır açıp dışarıya çıktım· Bataryaya gittim, bataryada nöbetçi falan kimse yok. Bunun üzerine efradın yattığı kazmanlardan birinci kazmana atladım, ve hemen birinci top takımı efradını uyandırdım.

— Düşman geliyor. Biz bu memleketin verilmesine sebep olursak mahşeredek lânete mazhar olacağız. Ne duruyorsunuz! Çıkınız, dedim.

Efrat, düşman sözünü duyar duymaz yerlerinden fırladı; ve bu gürültü üzerine diğer kazmanlardaki efrat da dışarıya çıktı. Verdiğim emir üzerine demiryolu hattına top ateşine başladık.

180 mermi atmıştık. Top sesleri ortalığı tutmuştu. Biz, düşmanı imha için istekli istekli atış yaparken, kumandandan bir emir daha geldi.

(Düşman ric'ate başladı, ateşi kes). Ertesi gün başkumandan Şükrü paşadan bir tebrik ve dördüncü Osmaniye nişanı ile taltif edildim.

Edirnenin sukutu esnasında karşımda Pamukderede, dördüncü nişancı Kolağası Yümninin kumandasında olan tabur ileriye ateş ediyor. Ben de onları himaye etmek için ateş ediyorum. Halbuki, Edirne sukut etmiş!

Topçu efradı kâmilen süvari pavyonlarına gelmişler. Bu haberi bir suvari ile alıyorum ve bana kumandanın: «Ateşi kes, sür'ati mümküne ile toplarını tahrip et ve derhal sen de efratla karargâha gel.. Edirne katliâmına meydan vereceksin» emri geliyor.

Kumandanın emrini yerine getirdim. Ve çadırımı da gazlayarak, yakdım. Efradımla beraber karargâha geldim. Baktım ki bütün topçular gelmişler. Askerlerimi götürürken belki bizi piyadede kullanırlar diye silâh ve fişeklerimizi de beraberimizde getirdik.

Kumandana gittim ve silâhlarımızla beraber geldiğimi söyledim. Kumandan öfke ile ayağa kalktı:

— Silâhlarını neden kırmadın.. Şimdi hemen silâhlarını kır. Edirne teslim oldu.

Karşıma gelen pencereden dışarı baktım, dışarıda bir toz duman.

Az sonra Bulgar cephe kumandanı Kirkof erkânı harbiyesile beraber kışlamıza geldiler. Kirkof otomobilinden iner inmez, benim mensup olduğum bataryaya kimin kumanda ettiğini sordu. Beni ve kumandanımı yanına çağırdı.

Yanındaki zabitlere:

—Edirne teslim olduğu vakit, deminki topçu ateşile birçok askerlerimizi imha eden bu topçudur; vazifenizi metrçe yaptığınız için sizi tebrik ederim, dedi.

Ve bizim ateşimizle yaralanan bir miralay, benden hatıra olmak üzere benim Urfadan otuz altın liraya aldığım atımı, para mukabilinde aldı.

Bu atı alırken:

— Belki sizinle bir daha harp ederiz. Beni, o zaman atımı zorla aldı diye öldürmezsin. Sen şimdi esirsin, bu ata da bakamazsın; onu sattığına dair sen ve arkadaşların buraya imza etsin, dedi.

Şimdi erkânıharp miralayı arkadaşım Mehmet, kaymakam Hikmet te benim otuz altın lirayı aldığıma dair Bulgara imza verdiler.

***

Esir olarak Filibeye geldik. Balkan gazetesi sahip ve başmuharriri Etem Ruhi bey trene gelmiş ve beni bekliyormuş.

— Etem Ruhi arkadaşınız mıydı?

— Hayır, benim atışlarımı ve muvaffakıyetlerimi gazetesinde yazmış ve esir olduğuma çok müteessir olmuş. Biribirimizle tanıştık. Bulgarlardan bin rica ile izin alarak, beni evine misafir götürdü. Filibede kaldığımız müddetçe - üç gün üç gece - onda misafir kaldım.

Dördüncü gün bizi Sofyaya sevkettiler, altı ay esir kaldık.

Mübadele suretile evvelâ İstanbula geldik. İstanbulda yirmi gün istirahatten sonra beni Çanakkaleye götürdüler. Kumkaleye çıktık. Büyük harp ilân olmazdan evvel biz Seddülbahire geçtik.

Bir tarih imtihanına girmiş talebe gibi mazisini anlatan İntepe, ruhunda bin bir çılgın millî heyecanlar yaratan bir tarih sahifesine gelmişti. Sönmek üzere bulunan sigarasını tazeledi ve soğumuş olan kahvesinden bir yudum içerek:

1914 Temmuzunda başlıyan dünya harbine az sonra bizde katıldık; 28 İlkteşrinde düşman vatanımızın kapısını açmak için tahripkâr mermilerini üzerimize yağdırmaya başladı.

İlk endahatta üç mermi attı. İlk mermi zait düştü. Limanın suları birinci ve

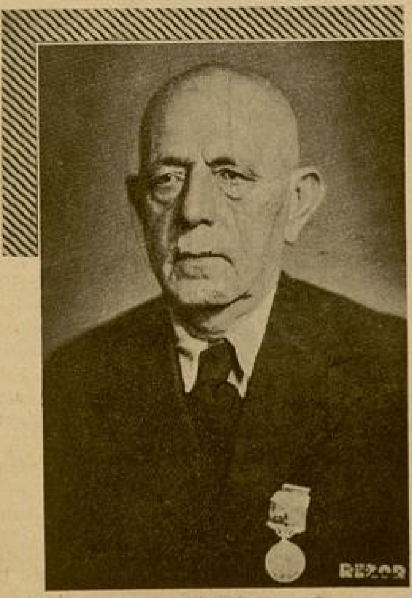

Çanakkale kahramanlarından : Mehmet İntepe

ikinci merminin tesirile azgın rüzgârlara maruz kalmış gibi tayfunlarla köpürdü.

Burada derin bir nefes alarak:

— Üçüncü mermisi cebhaneliğimize isabet etti ve cebhanelik büyük, korkunç gürültülerle infilâk etti, 70 nefer ve beş zabitimiz şehit oldu. Mermilerine mukabil mermilerimize maruz kalan düşman gemileri binlerce atışdan sonra uzaklaştı.

6 Şubatta tekrar geldi. Ateş açtı. Bu ateşile Seddülbahir evlerini tahrip etti. Yanlış hedeflerile bataryamız bu ateşten hiçbir zarar görmedi. Gemiler fazla yaklaşamıyorlardı. Orhaniye, Ertuğrul düşmana fırsat verdirmiyordu.

— Siz niçin atış yapmadınız?

— Bizim toplarımızın mesafesi yoktu. Hem bizim atışımıza lüzum kalmadan düşman tekrar ricat etti.

12 Şubatta tekrar gelmez mi, gelir gelmez ateşe başladı. Bu seferki ateşile Kumkaleyi Seddülbahiri, Ertuğrulu, Orhaniyeyi sükût ettirdi.

O vakit biz de çekilmek mecburiyetinde kaldık. Bu sükût neticesi düşman karaya çıkar diye piyademiz geldi.

***

Piyadenin gelişile beni Soğandereye tabur kumandanı olarak gönderdiler. Burada az bir müddet bulundum. Topçu kumandanı merhum Talât beye rica ettim:

— Beni İntepeye gönder.

O, lâtife olaraktan:

— Düşman ateşini görmiyor musun.. İntepede kaçacak yer yok.

O akşam mevkii müstahkemden emir geldi. Hemen beni seyisim ve emirberimle Kilitibahre sevkettiler. Gece sandallara hayvanımı, emirberimi ve hizmetçimi yerleştirdim ve Çanakkaleye geldim. Doğru Anadolu Hamidiyesine gittim. Orada tabur kumandanı bulunan Sırrı beyi gördüm. Saat ikiye gelmişti (alaturka) onlar da Almanlarla beraber yemekte imişler.

Kumandana:

— Ben, İntepeye gidiyorum.. İntepenin yolunu bilmediğinden bana, beni İntepeye götürecek bir kılavuz veriniz.

Kumandan peki, dedi ve yemeğe davet etti beni.

Yemek yedik, saat üç buçuk, dördü buldu. İntepeye hareket ettim. 21 bataryamla beraber sabah sabah İntepeye geldim. Batarya kumandanını çağırttım. Evvelce ona emir verildiğinden, bataryayı bana teslim edip gitti. Altı gün batarya-da kaldım.. bana daha hiç ateş emri vermiyorlardı. Sağımda ve solumda bulunan bataryalar ateş ediyorlardı. Halbuki buraya ben kendi arzumla harp etmiye gelmiştim. Ateş emri verilmedikçe canım sıkılmaya başladı. Neye bana ateş emri verilmeyor, diye mıntaka kumandanına sordum.

Mıntaka kumandanı olan Alman Werle beni çağırttı, gittim.

(Arkası 28 inci sayfada)

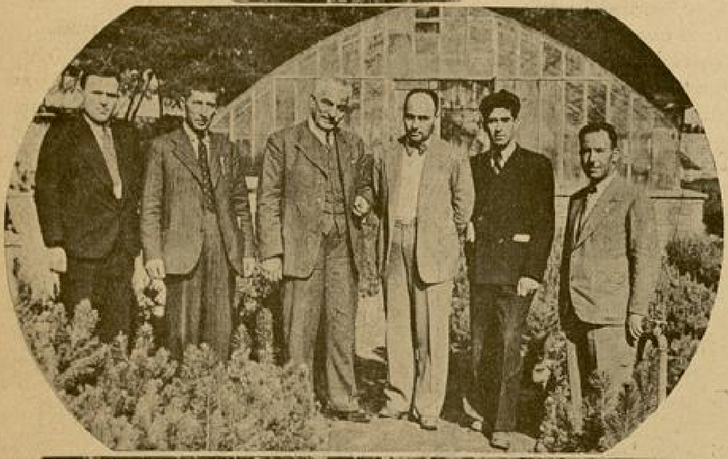

Ziraat Direktörü Bay Tahsin Dilek, Fidanlık Memuru Enver Düzel, Eski Ziraat Genel Direktörlerinden Nesip Karaçay ve Muharririmiz Sabih Alaçam ağaçlama fidanlığını geziyorlar.

Yarım Ay:

Ağaçlama Fidanlığında

◆

Yazan :
SABİH ALAÇAM

◆

Eğer Boğaziçinde oturuyorsanız, yahut Bosforda gezmek için Şirketi Hayriye vapurlarına binmiş iseniz garip ve orijinal bir hastalığa tutulacağınız muhakkaktır : Aktarma edilmek! vakıâ bunun bediî faydaları yok değil: Boğaziçinin gâh Anadolu yakasında, gâh ta Rumeli kıyısında seyahat ediyorsunuz. Karşınızda yer yer, vakit vakit bol ışıklı bir sırt, gölgelere bürünmüş bahar kokulu bir orman, sularla öpüşen eski yalılar ve doğu ile batı saatlerine göre renkleri açılan, koyulaşan sular canlanıyor... Tabiatın engin güzelliğini kucağınıza serpen eğlenceli bir rota! Şirketi Hayriyenin gidiş geliş tarifesine çekidüzen verenlerin artist karakteri taşıdıkları besbesli! Ayak sanatkârları da bunu sezmiş olacaklar ki vapurlardan hiç eksik olmayorlar. Nitekim, Beykoza gidinceye kadar, ben ve arkadaşlarım, harikulâde güzel sesli ve harikulâde alçak gönüllü - ne verirseniz kabul ediyor! - bir kemanîden neler dinlemedik, neler! Proğramı yazıyorum :

I — Açılan güller gibi yanarım,
II — Fokstrot Fatma,
III — Ayva gibi sarardım soldum, din iman yok mu sende ?

Nasıl? eşsiz tabiat ve eşsiz müzik! Bunlar, sizi herhalde cezbedecektir! Repertuvarın mabadini mi merak ediyorsunuz? Boğaziçinde ufak bir vapur gezmesi yapın, meselâ bizim gibi Beykoza kadar gidip gelin, kâfi! Bu seyahat için çok paraya da lüzum yok! Adam başına 37,5 kuruş! Hele arkadaşlarınız da benim dostlarım gibi candan insanlar olursa, bakın keyfinize...

İşte, İstanbul vilâyeti ağaçlama fidanlığını görmek arzusu, eski ziraat genel direktörlerinden Bay Nesip Karaçayın bilgi ve nükteleri, vilâyetimiz ziraat direktörü Bay Tahsin Dileğin sevimliliği ve Fidanlık memuru Bay Enver Düzelin cömertliği ile birleşince, bana ömrümün talihli günlerinden birini yaşatmış oldu. Aktarmaların ve müziğin cefasını, peyzajdaki plân ve desenler ile unutuyordum. Bay Nesip Karaçayın hikâyeleri ise, diyebilirim ki hepimizi, bir kahkaha sağnağına tutuyordu. Bir buçuk saate yaklaşan deniz yolculuğu böylece sona erdi, Beykoza adımımızı attık.

Beykoz, Boğaziçinin hakikaten bey kozu. Bu, şirin ve bol yağmurlu köy ta çocukluğumdanberi, beni kendisine bağlayan bir yerdir. Kalabalık içine saklanan garip bir melânkoliyi orada bulabilirsiniz. Senelerin canlı ifadelerini dile getiren büyük ve koyu gölgeli çınar ağaçlarının altında emsalsiz bir romantizmin tadını sezebilirsiniz. Hırçın gök ve serin toprağın izdivacından doğan bu yeşil, yemyeşil çocuk; münbit bir su kaynağıdır... İşte, bizi ağaçlama fidanlığına götüren şosenin üzerindeki Onçeşmeler: Sade bir mimari, düz sütunların üstüne oturtulmuş

yerli kiremitlerle örtülü bir dam, orta yerde şadırvan ve irili ufaklı musluklardan durmaksızın akan bir gürültü... Bu ses, duygularımıza ferahlık veriyor, öğle sıcağını duymadan yürüyoruz. Sonra, yol, sık ağaçların kalın gölgelerine bürünüyor. Bir demir kapı önündeyiz ki artık burada ziraat direktörü Bay Tahsin Dilek nazik bir ev sahibi jestini almıştır.

Şoseyi bırakın, Polonez köyüne gidecek değilsiniz ya. Binlerce, on binlerce çam fidanları saksılarının bizi nasıl karşıladıklarını görmüyor musunuz? Muhayyelemiz, kısa bir hayret devresi içinde. Saksı ve çiçek, gözlerimizin alıştığı ve evlerimizde, bahçelerimizde birleştirdiğimiz iki mefhumdur. Fakat bir Pinus maritima veya bir Criptomeria japonica çamını, küçücük bir fide halinde saksıda seyretmek, insanı hemen alışamadığı bir manzara ile karşılaştırıyor. Bir sonsuz stepleri örten, binlerce metrelik dağ sırtlarında boy veren Libocedrus yahut Araucaria imbricata ormanlarını düşünün... Bir de fidanlıktaki nevileri kırka varan çam tarlalarını... itiyatlarınızı baltalayan bu tezadın ilk tesirinden kurtulur kurtulmaz, 30 dönümlük bir yeri kaplayan tohum maktaı kısmında sabırsızlıkla gezmek isterseniz. Ciğerlerinize dolan hava, ılık bir reçina kokusile karışık. Yer, hafif toz rengine çalan bir yeşillik ile örtülü. Fidanlar boy boy: on santimden başlayarak bir metreye kadar çıkanlar var. Kısalık, uzunluk ve tarla ile saksı farkının neden ileri geldiğini Bay Tahsin Dileğe sordum.

— Ağaçlama fidanlığı kurulalı üç sene oldu, dedi. Bu gördüğünüz ufak çam fidanları bir, daha büyükleri de iki veya üç seneliktir. İki sene sonra, yani aradan beş sene geçmiş olursa, fidanları satmaya başlayabiliriz. Çam ağacının ilk neşvünema devresi beş senedir. Bu müddet içinde gördüğünüz veçhile, fidanları toprağa dikeriz, oradan saksılara alırız, tekrar yerini değiştiririz. Bu suretle yetiştirdiğimiz çamların toprağına şaşırtma vermiş oluyoruz.

— Bu şaşırtma ameliyesinin yapılması için senenin muayyen mevsimlerini beklemeğe lüzum var mıdır?

— Fidanlar herhalde yağmur zamanları yerlerini değiştirmelidirler.

Anlaşılıyor ki, her müsbet işde olduğu gibi, toprağı şaşırtmanın da muayyen bir metodu ve kendine mahsus bir formülü mevcut.

Bay Nesip Karaçayın karıştığı muhaveremize, fidanlık binasının önündeki Manolyaların altında devam ediyoruz. Bay Enver Düzelin de ikramları bitmek bilmiyor. Hele iyi suya meraklı iseniz, Ağaçlama fidanlığına gelin. Şehirde hasret kaldığınız halis Karakulağı, orada bol bol içebilirsiniz.

Müessesede yetiştirilen çam nevilerini öğrenmek istedim. Bay Enver Düzel, bunları saymağa başlamıştı ki sayın Nesip Karaçay:

— Ben size yazıvereyim, diyerek kâğıdı bir lâhzada doldurdu. Hazret:

"Manendi şecer nabit olur, sabit olanlar.

Sözüne örnek alınacak kadar mesleğine bağlı imiş meğer! Bakın listesi nekadar zengin:

Cedrus deodora,
Cedrus atlantica,
Cedrus libnani,
Abiès pinsapo,
Abiès pectinata,
Picea excelsa,
Pinus pinea,

— Arkası 28 inci sayfada —

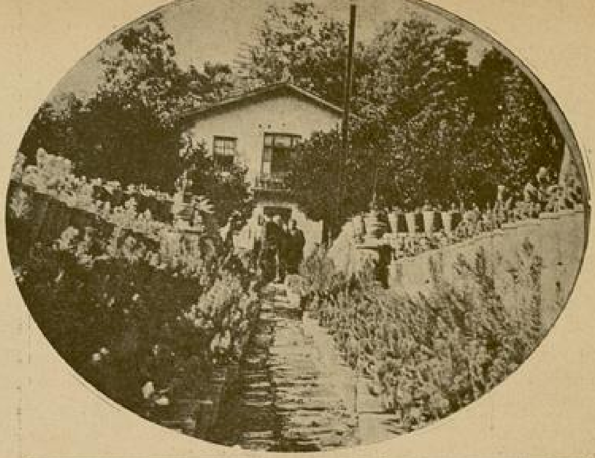

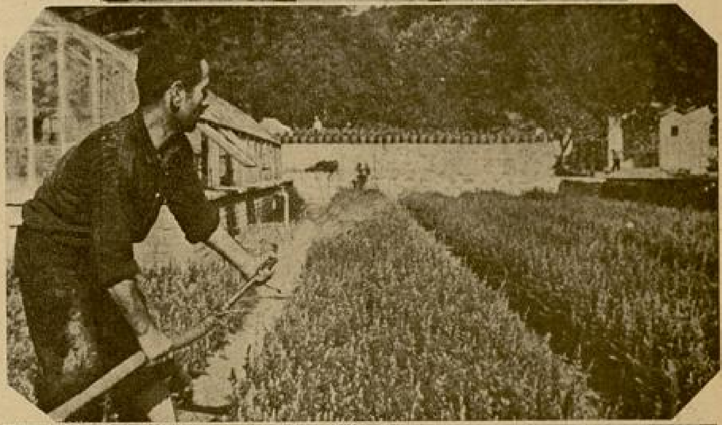

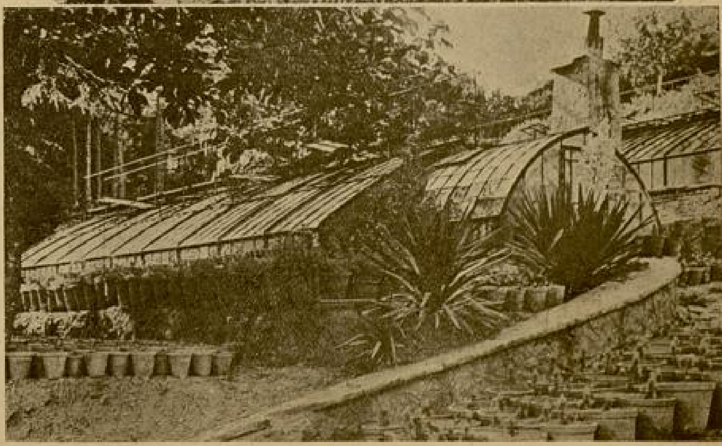

Binlerce çam fidanı saksıları — Saksı imalâthanesinden bir köşe. Fidanlar sulanıyor. Limonluklar.

ABDÜLAZİZ - İMPARATORİÇE ÖJENİ ..

Yazan: ***Mütekait Büyük Elçi*** *SALİH MÜNİR ÇORLU*

" Prusyalılar Sadovada Avusturyaya galebe çaldıkları esnada, Prusyalıların ellerinde, Berlini bile müdafaaya elverecek kadar askerleri bulunmadığını öğrendiğimden; kocama, hemen Ren üzerine yürümeği, ve hakkı sükût almağı israrla tavsiye ettim ise de.. yanarım ki meramımı icra ettiremedim.„

***

Öjeninin, Napolyonu 1870 muhaberesini açmağa teşvik ettiğini, Fransanın hezimetine ve Alsas.Lorenin ziyaına sebep olduğunu da iddia edenler vardı. Öjeni bazı sadık dostlarına - ezcümle bana da - bu bahsi açarak tebriyei zimmet için derdi ki:

" Doğrusunu söyleyeyim: Prusyadan aslâ korkumuz yoktu. Yaşlı ve tanınmış ümeramız: " Galebe ve zafer ümidimiz yirmide on dokuzdur; ordumuzun emsali yoktur. Hareketimiz yıldırım gibi olacaktır, Almanyayı yutarız„ diye bizi inandırmışlardı.

Hariciye nazırımız Dük Doğramone de: "Kral Veilhelmi sıkıştırıp, hanedanından herhangi bir prensi İspanya krallığını kabulden mennedeceğine dair ikinci defa olarak ve tekrar teminat almazsanız; Fransa milleti hatanızı affetmez, imparatorluk rejimini yıkar. Saylavlarımız Prusyadan intikam almanızı katiyen istiyorlar„ diyerek bizi korkuttu. Vakıâ halk ta dehşetli nümayişler yapıyorlardı. (Berline! Berline!) diye bağırışıyordu. Mutlaka harp istiyordu. Bu cereyanın, bu galeyanın önüne durmak kabil değildi. Mecburen harp ilân ettik, meğerse generallarımızın dedikleri hep esassız imiş, yalan imiş. Sevkini taahhüt ettikleri askerin yarısını bile toplayamadılar. Taarruz nerede kaldı, müdafaadan bile aciz kaldık, bozulduk. Kabahat bize yüklendi. Paris ahalisi ayaklandı. Kocam Sedanda esir düştü; imparatorluk rejimi yıkıldı, ben de ağlayarak sevgili Fransamdan çıkmağa mecbur oldum„ derdi.

***

Öjeni, "devri saltanatınızda pek hoş günler geçirdiğiniz malûmdur. Fakat o mes'ut zamanlarınızın en parlakları hangileridir? lûtfen söyler misiniz?„diye sorduğum zaman bana: "Baş üstüne„ demiş; ve şunları anlatmıştı:

"Evet! en şen ve bahtıyar günlerimin biri: sevgili oğlumun vaftiz ayinini yaptırmak üzere, gayet şaşaalı bir alayla altı atlı ve ziynetli saltanat arabasına binerek, etrafımızda generallar, mareşallar, yaverler, zırhlı suvariler atlarla yürüdükleri halde, Notrdam kilisesine götürdüğümüz gündür. Gerek geçtiğimiz caddelerdeki, ve gerek kilisedeki halkın alkışları, coşuşu: "yaşa! yaşa!» diye bağrışları; sevincimden, iftiharımdan beni kendimden geçirdi. Kilisede ayakta duramaz oldum, olduğum yere yıkılıverdim.

«Bundan başka ömrümde unutamıyacağım hoş hatıralarımın biri de: kocamın Sulfrino muzafferiyetini takdis için, yine Notrdam kilisesinde yaptırdığım ayinde hazır bulunmak üzere oğlumla beraber altı atlı saltanat arabasına binerek, gayet debdebeli bir alayla gittiğim gün; halkın samimî bir muhabbetle bizi can ve diiden alkışlamaları ve arabamızı çiçek demetleri ile doldurmaları idi.

«Tatlı hatıraların bir diğeri de şudur: Fransaya 1859 tarihinde Savua eyaleti ile Nis kontluğunu ilhak ettirmiştik; ve 1860 da kocamla beraber buraları ziyarete çıkmıştık. Bütün Savua ahalisinin bize karsı gösterdikleri hüsnü kabul ve eseri muhabbet tarif olunmaz derecedeydi. Şerefimize şaşaalı ziyafetler verdiler. Şehriâyinler yaptılar, Ansi gölünde, akşam ziyafetinden sonra mükellef donanmalar yaparak türlü türlü fişenkler attılar. Bizi gayet süslü ve tahtlı büyük bir şandala bindirerek, etrafımıza renkli renkli fenerlerle do-

Bağazda, Öjeni şerefine yapılan gece şenlikleri

nanmış yüzlerce sandallar katarak gezdirmişlerdi. Bir aralık, etrafımızı iyice seyretmek için ayağa kalktım. Arkamdaki sırma saçaklı burnuzum, omuzlarımdan kaydı düştü. Halk beni, imparatoriçelik tacı ile ve gayet süslü dekolte elbisemle, nadide mücevherler içinde görünce, fevkalâde beğendiler. Galeyana geldiler. Hep bir ağızdan: «Yaşasın İmparatoriçe» sedaları afakı tuttu; ardı arası kesilmez oldu. Bu alkışlardan duyduğum hazı tahmin edemezsiniz.

« 1869 senesinde Süveyş kanalının resmen açılma törenini yapmadan önce, İstanbulu ve Abdülazizi ziyaret etmiştim. Devri saltanatımızın son ve en unutulmaz günleri bu seyahatim esnasında geçenleridir. Bu ziyaretime ait hatıralarımın, ömrüm oldukça zihnimden silinip çıkması ihtimali yoktur.

« Bu ziyareti kocam ile beraber yapmaklığımız mukarrer idi. Ancak son zamanlarda, dahilî ve haricî politika sahalarını karanlıkça bulduğumuzdan, İmparator, Fransadan ayrılmağı münasip görmedi. İtizar etti, beni, yalnız kendi hesabıma değil.. resmen kendi namına da olarak padişahı ziyarete yolladı.

«Saltanat gemimiz yandan çarklı «Egl - Kartal» namında büyük ve güzel bir vapurdu. Bu heybetli gemi ile lâtif ve sakin bir havada Akdeniz boğazına geldim. Orada Sadrazam Âli Paşa, refakatinde sivil ve askerî ricalden mürekkep bir heyet olduğu halde, bir filo zırhli gemi, (Sutaniye) yatı ile beni istikbal etti. Zırhlılar flamalarla donanmıştı. Bordalarına ve serenlerine dizilen mürettebat beni alkışlıyorlar.. toplar atarak, muzikalar çalarak selâmlıyorlardı. Vapuruma büyük üniformalarile gelen Âli Paşa ve refakatindeki rical ile samimî görüştükten sonra, Türk zırhlılarının teşkil ettikleri mükemmel bir alay ile Marmaraya girdik.

İstanbula yaklaştığımızda, kadın ve erkek birçok halkı da, küçük ve büyük donanmış vapurlarla bizi istikbale çıkmış buldum. Yolumuzun sağına ve soluna dizilen bu vapurların arasından geçerken, halk hep bir ağızdan ve mütemadiyen «Yaşa! yaşa!» diye beni alkışlıyorlardı. Karşılayıcılar da bir kafile teşkil ederek «rikâbım» da yürüdüler. Sarayburnu önlerinde duran, ve selâm topları atarak beni alkışlayan diğer bir zırhlı filonun önünden geçtim. İkametime tahsis olunan o güzel Beylerbeyi sarayının önüne geldim.

Ege demir atarken, Abdülaziz yedi çifte bir saltanat kayığı ile vapura yanaştı. Bana beyanı hoşamedi ederek, kocamın sıhhatini sordular.

«Vapurdan beni yirmi beş çifte, fevkalâde müzeyyen, yaldızlı,kuşlu ve tahtlı

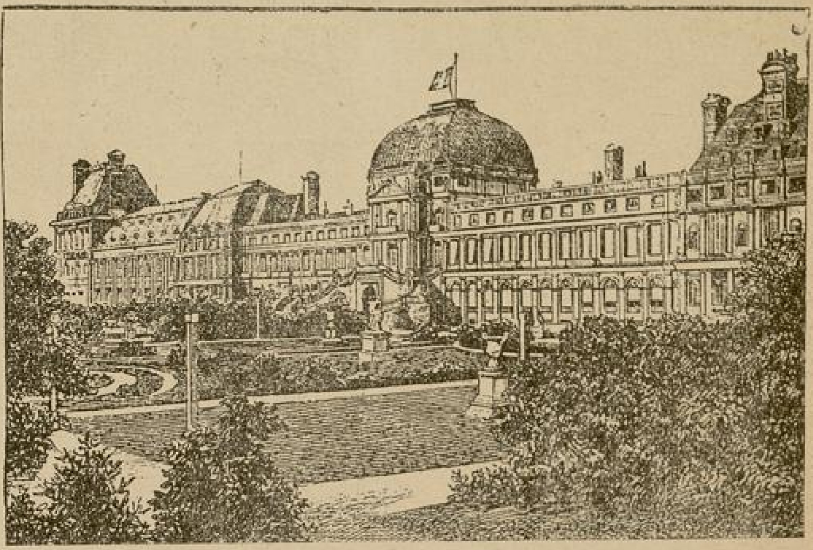

İkinci imparatorluk devrinde Tuileri sarayı

diğer bir saltanat kayığı alarak, sarayın rıhtımına çıkardılar. Orada beni, büyük üniformalarile bir baştan bir başa dizilmiş hassa askeri, silâhşurlar, yaverler, müşirler, generaller, muzika bandoları karşıladılar. Bana takdim edilen rical ile tanıştıktan ve biraz istirahattan sonra, süslü ve terbiyeli cariyelerin, hürmetkâr haremağaların delâletile hususî daireme çıktım.

« Dünya cenneti denilmeğe lâyik olan Boğaziçinin letafetini.,sarayın tarzı mimarisinin, taksimatının, tezyinatının, mefruşatının.. benim için hazırlanan hususî odaların, yatak ve tuvalet takımlarının, sıcak sulu, deniz sulu, renkli somakiler ve mermerler döşeli hamamların zarafetini.. hele hizmetime verilen saraylıların, kalfaların terbiyelerini, güzelliklerini, kıyafetlerinin süsünü nekadar methüsena etsem azdır.

Bu güzel, nazik, süslü cariyeler bana pek iyi baktılar, rahatımı temin ettiler. Bakışlarımdan bile ne istediğimi keşfedip derhal yapıyorlardı.

«Beylerbeyinde ve resmî ziyafetlerde yediğimiz yemeklerin nefaseti, sofraların intizamı, tezyinatı ayrıca zikre şayandı.

« Eski İstanbul (Topkapı) sarayında gördüğüm köşklere, mücevherata, antikalara, kıyafetlere, eşyaya, silâhlara, halılara, puşidelere, Çini ve Saksonya avaniye, küplere hayran oldum. Ayasofyayı ve büyük camileri dünyanın en muazzam abideleri sırasında saymalıdır.

« Beykoz çayirında benim için doğu istilinde şirin, zarif bir köşk yapılmıştı. Kırım kahramanı Serdar Ekrem Paşanın kumandasında, benim şerefime yapılan büyük resmigeçidi bu köşkten seyrettim. Türk askerinin, kendilerine mahsus mehabetli tavurlarile muntazamen geçişleri, yürüyüşleri görülmeğe değerdi. Zabitlerinin ve efradının çoğu Lehli ve Macarlardan, ve yerli hıristiyanlardan mürekkep bir alay Dragon ve bir alay da Kazak suvarisinin, yıldırım gibi geçişleri, nazarı dikkatime çarptı.

« Boğaziçinin senasını eden Lamartinler, Teofil Gotyeler gibi şairlerimizin, methiyelerini mubalağaya hamletmemelidir. Bir gün, Boğaziçinin güzel mesirelerinden biri olan Göksuya gitmiştim. Tarihî Rumeli hisarı kalesine, korularına, bahçelerine nazır olan dilneşin köşkten etrafı seyrettikten sonra, Göksu çayırında ağaçlar altında oturan ve çayırda gezintiler yapan zarif feraceli ve süslü ince yaşmaklı, ipekli, dantelalı şemşiyeli hanımları yakından görmek için; Sefir Cemil Paşaya kol vererek maiyetimle beraber çayıra indim. Gerek dolaşan, ve gerek süslü halı ve iskemlelerde oturan hanımlar, hürmetkâr ve nazik duruşları, şen tavurları, samimî bir hissi muhabbetile beni selâmladılar. Kocamın tavsiyesi üzerine Âli ve Fuat Paşaların tesis ettikleri Galatasaray lisesi - ki teşkilâtını Maarif Nazırımız olan müverrih meşhur Duruî yapmış; direktörlerini, muallimlerini, mubassırlarını hep kendisi intihap edip Paristen yollamıştı -; işte bu lise talebelerinin küçüklerinden bir takımını, mubassırları Göksu çayırında gezdiriyordu. Çocukların üniformaları bizimkiler gibi idi. Mubassırları çocukları bana takdim etti. İltifat ettim. Bana çocukca, fakat hoş bir Fransızca ile cevaplar verdiler. Az vakitte lisanımızı öğrenmeleri beni pek memnun etti.

(Arkası 27 inci sayfada)

Belgrat Radyosu Bülbülü Bahriye Haçiç "Yarım Ay,, a Diyor ki:

Park otelin kalabalık antresinde onu, tam iki saat bekledim. Odasına telefon ettirdikçe, telefon memuru, artık fazla oluyorsun gibilerde, yüzüme bakıyor ve odaya her telefon edişinde şunları söyliyor :

— Kahvaltı ediyor.

— Giyiniyor.

— Biraz şarkı söyliyor.

Beni bu kadar bekleten Belgrat radyosu bülbülü bayan Bahriye Haçiç, nihayet beyaz spor elbiseleri ile antreye geliyor.

Kendisile tam konuşmak fırsatını ele geçirmişken, onu benim gibi bekliyen; ve sandalyesinde oturdukça manikürlü tırnaklarını sinirden soyan Darülbedayiin müstakbel yıldızlarından Şevkiye, yanımıza sokularak:

— Bayan, diyor Şimdi kuvaföre ve oradan da Kapuçelliye şan için gideceğiz.

Müstakbel yıldızın bu sözünü, benden kurtulmak için fırsat zanneden sarı saçlı artist, bana: «Allahısmarladık!» demek isteyen bakışlarile bakıyor; fakat, bu kadar zaman beklettiğini tahattur edince, bu sözü söylemekten içtinap ediyor.

*
* *

Şimdi onunla otelin lôkanta kısminda, Boğazın mavi sularına karşı oturuyorum. Boğazda giden Şirket vapurlarını göstererek :

— Türkiye o kadar hoşuma gitti ki.. hele samimî misafirperverliğinize hiç diyecek yok.

Geldiğimden bir gün sonra - İstanbula gelen seyyahların anlata anlata bitiremedikleri - Boğaziçinde bir gezinti yaptım.. talihime mehtap ta vardı.

Doğrusu gördüğüm yerlerin hiçbirisinde, ruhuma bu kadar ince ilhamlar serpen bir gece manzarası görmedim. O gecenin âşıkı oldum. O ne tatlı, o ne füsunlu bir gece... Nereye baksam herşey ruhuma birşey aşılıyor.. Coşmak istiyorum.

— İstanbulun başka nerelerini gezdiniz?

— Bu koca tarihî şehrin sırf tabiî manzaralarının temaşası bile insanı hayran bırakıyor... eski eserler ise eşi ve değeri olmıyan varlıklar.

İstanbulun tabiî manazırına âşık olan Belgrat radyosu bülbülü bayan Bahriye Haçiç, ayağa kalktı. Elindeki beyaz şapkasile uzakta hafif bir sis tülünün içinde hayal gibi görünen adaları işaret ederek :

— Hele bu adalar.. Büyükadadan güneşin batışı.

Eğer artist olmayıp bir rejisör olsaydım, hiç sunî dekora lüzum görmeden bütün çevireceğim filmlerin sujesini bu tabiî dekor içinde çevirir ve meşhur olurdum.

Sustu. Mavi gözleri Marmaranın engin sularının hülyasına dalarak düşündü ve:

— İçimde öyle büyük bir arzu var ki.. Bu günden itibaren Türkçe öğrenmek istiyorum. Türk sosyete hayatının ne güzel ve ne tatlı hususiyetleri var.Bu hayatı daha iyi anlamak için Türkçe öğrenmek ihtiyacını şiddetle hissediyorum.

Belgrada dönüşümde birçok Türk romanlarını alıp okuyacağım. İstanbula tekrar gelişimde hem Türkçeyi öğrenmiş ve hem de bu hayatınıza yabancı kalmamış olacağım. Bütün bunlar Türkleri sevdiğimi ifade eder sanırım. Bilmezsiniz.. bizim Avrupada her,herşey yapmacıktır. Her söz komplimandan ibarettir.

Dondurmalar gelmişti.

Arüstin tercümei halini sorduğum vakit o, hayatından bahsetmedi. Yalnız:

— Türkiyede doğmuş olsaydım. İstanbulun ruhuma coşmak ilhamını serpen güzelliklerile, beş altı senelik artistlik mazime belki on yıl daha ilâve ederdim; dedi.

— İlk festivaliniz nasıl geçti?

— Ümidin fevkinde, şarkı söylerken heyecandan kendimden geçmiştim. O ne temiz bir kalabalıktı. İlk şarkım bittiği vakit dakikalarca süren alkışlar adeta sarhoş etmişti beni.

Festivalin ilk olmasına rağmen güzel cereyan ettiğini ve gelecek seneler daha güzel olacağını ilâve ettikten sonra, nasıl Belgrat radyosu bülbülü olduğunu anlatmaya başladı:

— Küçüktenberi şarkı söylemeye pek hevesliydim. Bu hevesim sesimin güzel oluşundan ileri geliyordu.

Sesimin terbiyesi için konservatuvara girdim. Konservatuvarda ikmali tahsil ettikten sonra bir gün, Belgrat operasında artist olan bir arkadaşımla buluştum. O, bana, operada çalışırsam, sesimin sayesinde iyi bir istikbal temin edeceğimi kuvvetle vadetti.

Bu arkadaşımın teşvikleri gibi birçok tanıdıklarım parlak, şa'şaalı bir [...] tikbali gözlerimin önünde canland[...] rak, en nihayet beni bir gün bir emriv[...] ile opera müdürünün karşısına çıkar[...] lar.

Yüzlerce hevesli genç kızların [...] radıkları sıkı imtihan eleğinde, [...] elenmeden bana oynanacak bir piye[...] rol verdiler.

Kendim sanatkâr değildim. Se[...] vardı. Bana verilen rol de oldukça [...] himdi. Sahnenin yabancısı olmak dol[...] yısile içimde korku ile karışık bir [...] yecan vardı. İşte bu heyecan, heyeca[...] larımın en tatlısı ve en kuvvetlisid[...]

Provalarda sesimin sayesinde [...] vaffak olmuştum. İlk temsili verdi[...] miz gece, (narin, tombul ellerini g[...] tererek) bu ellerim sanki birer [...] ağırlığında gelmez mi?.. Ellerimi sak[...] mak istiyorum.. fakat imkân harici.

Ne ise, şarkı söylemiye başladım.

Şarkı biter bitmez çok alkışlandı[...] Bu oyun muvaffakiyetle geçtikten s[...] ra Karmen operalarında birinci [...] rol alarak, artık arkadaşlarımın öc[...] benimle alay ettiklerini zannettiğ[...] istikbale kavuşmuştum.

Bir gün hiç ümit değil, aklımd[...] bile geçmezken, radyo neşriyatına i[...] rak etmem için çok iyi bir tek[...] yaptılar. Kabul ettim ve şimdi ba[...] Belgrat radyosu bülbülü diyorlar.

Bu kısa zamanda bu kadar büy[...] muvaffakıyetleri amillerinden biri [...] şanslı olması olduğunu söylediğim [...] man, sarı saçlı artist isteksiz bir [...] bakışla:

— Şans değil. Önce sesimin gü[...] liği arzularıma vasıta olmuştur.. çal[...] tım ve muvaffak oldum, dedi.

— 24 saatlik hayatınız nasıl ge[...] yor?

— 24 saatlik hayatım, sesimin [...] zulmaması için gayet sakin bir intiz[...] içinde geçmektedir. On saat uyur[...] Sabahları temiz bir havada yarım sa[...] kadar devamlı bir jimnastikd[...] sonra, banyomu yaparım.. Kahvaltı[...] eder ve bir saat kadar dinlenir[...] Günde iki saat ses provalarile meş[...] olurum.

Dondurmayı üfleyerek yiyen arti[...] bardağı işaret ederek :

— Bu gibi soğuk şeyler sese zar[...] dır. Biz, ses artistleri, sesimizi mu[...] faza edebilmek için, midemizin büy[...]

bir iştiha ile istediği herşeyi ağzımıza koyamayız.

Türk tütünlerinin nefaseti Avrupalılarca meşhurdur. Buraya geldiğim ve canım sigara içmek istediği halde, sesime bir sekte verir endişesile bu nefis sigaralardan içmeye bir türlü nail olamıyorum.

Bugünkü dünya sanat cereyanlarının, eskisine nisbetle çok ağır yürüdüğünü söyledi. Bir sanatkâr olmak dolayısile, bu asırda sanatın gerilemesini hiç istemiyordu. Bu buhran hakkında şu sözleri söyliyordu:

— Buna yegâne sebep harbı umumîden sonra bütün cihanın içine istemiye istemiye düştüğü, ve bir türlü hâlâ kurtulamadığı kriz ve kazançsızlıktır.

Müstahsil çok çalışıyor, az kazanıyor. Refahın olmadığı yerde hayat sönüktür. Her aile ocağının içi, hele Balkanlarda, pek sıkıntılıdır. Halk kederini unutmak için basit ve güldürücü şeylere heves ediyor.

Avrupalı diplomatlara ders verecek kadar, krizi kendi felsefesince izah eden artiste en büyük gayelerinin ne olduğunu sordum.

O, bu sualime cevap verirken sanat aşkını unutmuş ve kalbini yoklayarak kadınlığından bahsetti:

— Bir kadının en büyük arzusu sevdiği bir erkekle evlenmek, bir aile yuvası kurmak, ve çoluk çocuğile cemiyete nafi olmaktır.

Benim de en büyük arzum budur.

Güldüm. O, bu gülüşüme gayri ihtiyarî asabî bir tavırla:

— Niçin güldüğünüzü anladım. Halbuki ben bunu kastetmemiştim. Bir artistin evlendikten sonra, bilhassa bir ses artistinin mutlaka sahnede nçekileceğini düşünerek gülmüştüm.

Bu gülüşüme cevap vermekle asabiyetini gidermek için, düşüncesini söylemekte gecikmedi:

— İşler, kazançlar gibi evlenmeler de azaldı.

Buna sebep erkeklerdir. Harpten sonra pekçok erkeklerin karakterleri değişti.

Harbı umumî başladığı zaman daha yedi, sekiz yaşında olan artistin, ikide bir, bugünkü her tahavvüle âmil olarak 1914 hadiselerini göstermesi beni, ikinci bir defa ve hem de kahkaha ile

Bir kadının en büyük arzusu sevdiği bir erkekle......

güldürecekti.. Fakat onu belki kızdırırım endişesile, dudaklarıma yayılmak isteyen kahkahamı, karşımda genç bir erkeğin kart ve zengin bir kadına parası için yapmış olduğu komplimanlara saklamak için - bayanın yanında dişlerimi sıkarak gülmekten vazgeçtim.

Bizi beklemekten canı sıkılan müstakbel Şehir Tiyatrosu yıldızlarından Şevkiyeyi daha fazla bekletmemek için artiste son sualimi sorduğum vakit o, her sarışın Avrupalı kadının ruhunda yaşayan hayali söyletti:

— Esmer erkekleri severim.

Kendisine veda ederken bana:

— Bütün (Yarım Ay) okuyucularına selâmlarımı söyleyiniz!.. unutmaınız!.. diyordu.

Halka, sıhhati ile alâkadar olmasını öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden:

Dahilîye Mutehassısı

Dr. Hafız Cemal

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda (104) numaralı hususî kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar. Herkesin haline göre muamele eder. Muayenehane ve ev telefonu 22398. (Yazlık Tel: Kandilli 38 - Beylerbeyi 48) dir.

Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz.

Beyoğlun da Hovardalı

III.

Yazan :

S. A.

Sabahlamak.

Boş yatakların rüyasını, sıcak eğlence dekorlarile süslemek. Dağınık saç, sarhoş göz ve boyalı dudak!

Sabahlamak ve sonra uyku mu? Hayır! Tadsız geçen saatlerin kuyusuna bir taş atmaz mısınız? Karanlık gecelerimizin ürperen serseriliğine biraz heyecan, biraz kadın ve biraz da neş'e katmıyalım mı?

— Sabahlıyalım Baydar!

— Sabahlıyalım Haser!

— Sabahlıyalım Alaçam!

Gözlerimiz, biribirimizin dudaklarında. Kararı verdik işte:

— Yürüyelim öyle ise!

Galatasaraydan Taksime doğru gidiyoruz. Gündüzleri her zaman kalabalık olan bu cadde, şimdi iki kere çekilmiş bozuk bir film gibi: Yarı aydınlık, yarı karanlık. Köşebaşlarında süprüntülerin aşkına kavga eden köpek ve kediler. Einstein'e iman ederek yürüyenlere de rastgeliniyor: En kısa hattın münhanilerini çiziyorlar! Alkol, dimağı işletir! Cebri riyaziye ve muvazene kanunile mücadele! Bütün bu gırtlak ve raks sahneleri, bir ışık ve yer değiştirme oyunile, biribirine karışıyor. Sonra, dikkatimizi makaslıyan bir cazbant sesi ve karanlığa uzanan, bir parıltı halinde akan kalın nağmeler... Oh, bir kuyruklu yıldız aydınlığı içinde kaldı gönlümüz! Vahşî bir empresyon, vahşi bir müzik, vahşi bir sinir titremesi. Canımız kadın istiyor, kavız gelir bu! Cemiyet bağlarından âzadeyiz. Ne tezat: Kalbimizde ya... yanı kafamızdan kovarız; sonra bacaklarına dolanırız onların! Gün... hayır, gece evet!

Felsefe yeter. Zaman beyhudeye geçmesin. Gelin kızlar, dolansın k...larımız şöyle vücutlarınıza!

— Sen de gel Baydarın Topacı.

— Haydi mamacığım, aldır bize rakı.

— Kurun şu gramofunu.

— Arka odaya geçelim, dışarıya ses aksetmesin.

Sabahlamak!

Uyanık bir geceyle sabahlamak!

Geri gelmiyen gecelerin ıstırabile sabahlamak!

İçiyoruz.

Şarkı söylüyoruz.

Ve burada şaka, hududu olmıyan bir mefhumdur. Y...şasın hayat, yaşasın herkesin kadını. Arkadaşlar, uyku...suz geçen gecelerinizi bir araya toplayın. Hayır, onla... ne kadar ararsak arayalım, bulamıyacağız! O halde b...günkü beylik, beyliktir. Geçmişe mazi, yenmişe kuz... Geceler öldü, yaşasın geceler!

Bu neş'e atmosferi hepmizin yüreğinden kopup... sinirlerimize yayılan bir kasırgadır, dev gibi bir kasırga!

Gelin kızlar, dolansın kollarımız şöyle vücutlarınıza...

dın! Şimdi, gecedir, ve güneşle başlıyan iğrenme saatlerin gelmesine vakit var! O halde ilerleyin. İşte bir köşebaşı. Sapalım mı? Hayır, gidelim. Bir sokak, bir sokak daha! Geldik. Saat kaç? 24 ü geçmiş mi? Yavaşça camı vurmalı! Gürültüye lüzum yok! İş bilenin, kılınç kuşananın: Bizi hep tanırlar buralarda! Kapı açıldı bakın!

İçeriye süzüldük:

Mermer taşlık. Solda küçük bir oda. Karşımızda merdiven ki az sonra adımlarımızla gıcırdadı. Kendi evimizde gibiyiz! Merasim de neymiş? İçtimaî nizam! Bize

— Ne istiyorsun Baydar? Bir şar... daha mı? Söyleyin be kızlar! Hep beraber haydi!

— Çek bakalım Haser. Burada sur... asmanın âlemi var mı ya? Başlarım şim... sana da, sarı kızına da... Görmüyor mu... Baydarı, nasıl da tavladı Topacı!

Bir kahkaha çığlığı. Sonra Haserin jesti değişiyor. Karıları dikiz ettiği halinden belli. Sevda çekiyorsa, sarı kızın uğrunda can verecek değil ya. Çok naz aşık usandırır. Artık yeter! Arif olan halden anlamalı. Fazla manitaya lüzum yok. Aynasızlık edip Hasere yan çizmeseydi. Nedir bu dirhem dirhem kendini satmak? Âlem keyfederken, o, sarı kızın aşkından gözüne soğan mı sıksın? Böyle yerlerde ince eleyip sık dokumağa gelmezdi zaten. Felekten bir gece çalacağız. Haser de şunun şurasında birkaç saatlik bir vuslat kaçamağı yaparsa ne çıkar? Onun da bu arzuyu canı çekmiş olacak ki kızlardan birine işaret etti:

— Karakız, (tombul, esmer ve altın dişli) gel şöyle, otur yanıma.

Masa başında bir hareket: Karakıza yer açtık. Haserin gönlü hoş olsun! Zaten cömerttir bizim delikanlı. Yeni sevgilisine hemen sundu rakıyı.

— Ne o, bakıyorum, pek çabuk kaynaştınız?

— Gönül bu kardeşim, parkiliverdim işte!

Haser, yeni bulduğu Jülyete, soydan soptan kimseyi unutmamak şartile, iltifatlara başlamıştı. O, bizim Romeonun anası mı değildi, babası mı değildi; ne siz sorun, ne de ben söyliyeyim! Fakat, bu hengâmda Baydarı unutmamak lâzım. Kaşla göz arasında Topaca öyle ağızlar yapıyordu ki sözlerini duyanlar, onu, kızın kırk yıllık sevgilisi zanneder de şaşakalırlardı. Gözlerini süze süze, uzun seneler hasret kaldığı eski bir dostuna kavuşmuş gibi göğüs geçiriyor, sonra:

— Ben seni tanıyacağım amma, acaba nereden?

Diye bastırıyordu suali. Artık, Topacı da düşünce almıştı. Tanıyordu amma, acaba nereden?

— Benim de seni gözüm ısırıyor...

— Dur, dur, hatırladım galiba! Eskiden Yenikapı, Aksaray taraflarında dolaşır mıydın?

— Evet, evet, birkaç sene önceleri...

— Hah, tamam, yazları da Haydarpaşada, İbrahimağa çayırında, Kuşdilinde filân gezmez miydin?

— Buldun be buldun, Baydar Ağabey!

— Gördün mü bak, biz seninle eski ahbabız, amma sen unutmuşsun! Bu kadar da vefasızlık olur mu ya?

Baydar, haklıydı. Bir çiçek ile yaz geçmezdi. Bunu, hep biliyorduk. Fakat, hiç değilse göz aşinalığı olsun esirgenmemeliydi çocuktan!

Bizde yangına körükle gidiyorduk. Önceden sözbirliği etmiş gibi, hak veriyorduk Baydara. Topaç, baktı ki çare yok, başladı yapmacık mahçubiyetlere:

— Hoş gör ağabey diyerek Baydara sokuluyor, özür diliyordu. Fakat, yüreğine ateş düşmüştü bir kere oğlanın; elbette yüzü gülmezdi artık! Topaç, anladı ki olacak gibi değil, barışmak ümidile, yalvarmalarına sah çekti Baydarın yanağında. Haser dayanamadı;

— Şimdi ödeştiniz işte, atın bakalım birer tek, deyip çıktı işin içinden...

Hepimiz, bu tavsiyeye uyduk, attık birer tek. Arkadan gelsin bir tane daha, sonra da Topacın, Baydarın şerefine yaptığı Solo...

Bu nağmeleri dinlememek, güzel ses namına birşey duymamak demektir. Şehir tiyatrosunun fıgüranları, kızın yanında sönük kalırdı be! Beşiktaşlı meşhur kuşbaz Selâhinin bülbüllerini ayazda bırakın, onlar bile bu kadar cafcaflı tuyfe yapamazlar! Muganniyei şehir Şamram gelip Topacı dinlese, ağzı bir karış açık kalır da bir daha kantoya çıkmağa tövbe eder! Kız, anadan doğma artist: Boy dersen,

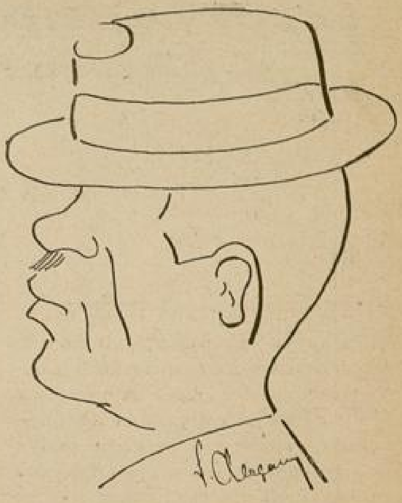

Dörtlerden Baydar ki, müşarünileyhin ihtiyat olsun fikrile, şapkasını, burnunun üstüne oturtmak adetidir.

altı karış beberuhi, üstelik seksapel de! Size Yalova şarkısını bir söylesin, üç gün üç gece kulağınıza pamuk tıkamazsanız Baydarın hayrını görmesin Haser! Onu bilmem ama, Karakız bile, Topacı kıskanmağa başlamıştı. Ara sıra, yarı ciddi, yarı şaka, çimdiği basıp duruyordu kocasının kaba etine!

Yaşa be Topaç! Sen neymişsin de haberimiz yokmuş! Vallah biz bile kıskanacağız Baydarı. Arkadaşlık var yoksa... Durup durup turnayı gözünden vurur o zaten! Üstelik te bir değil, iki değil; bu kaç tane sevgili böyle?

Artık alt tarafını sormayın.

Evli evinde, köylü köyünde gerek.

Herkes çekilsin odasına.

Dilimde bir nekarat: «Örtün şu perdeleri.» Hayır, açın şu perdeleri. Bakın, sabah olmuş.

Soyundum.

Yanımda sıcak bir vücut.

Sabah olmuş, fakat benim için, karanlık, şimdi başlıyordu: Uyu. yakalmışım!

— Dördüncü yazı gelecek sayıda —

Galatasaraydan Taksime doğru yürüyoruz. Gündüzleri herzaman kalabalık olan bu cadde...

Not:

Okuyucularımdan Bayan M. Meralâ:

İltifatınıza teşekkür ederim. Sorduğunuz yazım Resimli Ay'ın dördüncü sayısında çıkmıştır Bu mevzua tekrar temas edeceğim. Sizi ve arkadaşlarınızı alâkadar ettiğine göre o zaman, dileğiniz yerine getirilmiş olacak; saygılarım.

S. A.

Berlin Olimpiyatlarından
Alacağımız Dersler
II.

Yazan: BESİM ÖMER KOŞALAY

◆

Berlin olimpiyatı da tarih oldu,

On birinci Berlin olimpiyatı da, büyük bir ihtişam ile nasıl açıldı ise, daha muazzam bir merasimle öylece kapandı. 1896 senesi yazında ilk olimpiyatları Yunanlı bir zenginin ortaya koyduğu para ile tesise muvaffak olan genç ve ateşli sporcu Fransız Baronu Piyer dö Kuberten, 40 sene sonra aynı ateş ve kuvvetle stadın kürsüsünden -bütün yaşlılığına rağmen- dünya gençliğine: " Kuvvet, sıhhat, mukavemet „ esaslarına sadık kalarak spor yapmalarını bir kere daha söyledi.

Kimbilir, Fransız Baronu belki de bundan sonra Tokyoda yapılacak on ikinci olimpiyat musabakalarını göremiyecek, çoktan hayata gözlerini kapamış olacaktır.

Ne olursa olsun dört senede bir defa yapılan, ve yalnız büyük harp dolayısile 1916 da Berlinde yapılamıyan olimpiyat oyunlarına, kırk sene en pürüzsüz bir şekilde riyaset eden Baron Piyer dö Kuberteni; dünya spor efkârı umumiyesi, ve onun tarihi elbette bugün olduğu gibi yarın da hürmetle yadedecek, onun ismini her zaman aynı kuvvetle tekrarlayacaktır.

1924 Paris olimpiyadında, Fransa olimpiyat komitesinde üstad Selim Sırrı tarafından kendisine takdim edildiğimiz zaman, bütün dünya gençliğine ezelî bir muhabbeti olan Baron: " ben Türkleri sportmen olarak çok severim„ demişti.

1896 da beş milletin iştirakile yapılan olimpiyat oyunları, bugün 53 millet gençliğini bir arada kolayca, hem de büyük bir alâka ile topluyor.

Olimpiyat oyunları, zannedildiği kadar basit bir iş değil, bilâkis bütün dünyayı en ciddî bir şekilde meşgul eden ve nihayet gençliğe dayanan büyük ve alemşumul bir harekettir.

1924 ve 1928 olimpiyatlarına iştirak eden sporcularımız, o muazzam hareket karşısında Amisterdamda güreşçi Tayyarın kazandığı dördüncülük ve Pariste millî takımın Çeklere karşı yaptığı güzel bir maçtan fazla bir hatıra bırakamadan memlekete dönmüştü.

Parise giden takım, mutlak ve muhakkak ki bugünkü millî takımdan kuvvetli idi ve iyi oynadı. Fakat Çeklere karşı kazanamazdı. O zaman Avrupada amatörlük, henüz profesyonellik şeklini almadığı için, çok kuvvetli idi.

Biz Çeklerin, Macarların çok kuvvetli bulundukları o sene, arada kaynadık. Bugün olimpiyata gelen amatör takımlar, çok kuvvetsiz denecek kadar zayıf; zayıf amma, bizde de birşey yok... Paris ve Amisterdama giden güreş takımı, bugünkü takımdan zayıf değildi. Belki de kuvvetli idi.

Bugünkü takımda bulunan Çoban, Nuri, Saim Amisterdam olimpiyatına da iştirak etti. Şu kadar ki bugünkü takım görgü ve tecrübe itibarile eskilerden çok ilerdedir.

Herne kadar güreş takımımızın Berlin olimpiyatında zannedildiği gibi bir netice alamayışı, tecrübenin azlığına atfediliyorsa da, bu iddiada o kadar büyük bir isabet yoktur.

Dört senedenberi Balkan güreş birinciliklerini yapan Türk takımı, birkaç senedir Sovyet Rusya güreşçilerile karşılaştığı gibi, olimpiyattan evvel Finlandiya ve Alman güreşçilerile de hatırı sayılır maçlar yapmıştır.

Göze görünmeyen bu müsabakalar, bize serbest güreşte bir üçüncülük, nihayet en hafif siklette bir de birincilik vermiştir.

Görgü ve tecrübesi bence fazla olan memleketler var ki, buna yakın derece bile alamadan memleketlerine dönmüş bulunuyorlar.

Berlin olimpiyadının, memleketin şerefine lâyık en büyük mükâfatı bu galebe oldu.

Norveçe karşı mağlûbiyet ayrı bir ders oldu

Berlin olimpiyadında kıymet itibarile bir varlık gösteremeyen, hattâ heyecan bile doğurmayan hareketlerden biri ve belki de birincisi : futbol turnuvalarıdır, diyebilirim.

Bir sporcunun alâmeti farikası diye göğsünde taşıması lâzımgelen olimpiyat rozetini, Amisterdamda amatör oldukları halde satan Arjantililerden sonra, amatör futbol yavaş yavaş ortadan kalkmağa başladı.

Berlin olimpiyadı futbol turnuvasına, ancak on altı milletin iştirak etmesi, bu sporun yavaş yavaş eski rağbetini kaybettiğine en büyük bir delildir.

Bütün dünya, artık riyazî bir şekilde ölçülen sporlara doğru yürümektedir. Futbol oynadığını, on bir oyuncuyu bir araya topladığı için iddia eden teşekküller, indî muhakemeler, muhayyel efsanelerle ileri sürdükleri kıymetleri isbat edemez oldular.

Hergün aralarında bulunduğum futbolculara sorarsanız, onların herbiri bu işi dünyada en iyi bildiğini zanneder, hatta daha ileri giderek iddia bile edebilir.

Futbol oynuyorum, zannında bulunanların bir iki bin seyirci önünde, ve kendilerinden biraz daha iyi futbol bilen bir takım karşısında ne hale geldiğini, bu defa yine görmek nasipmiş... Yazık ki mağlûbiyet ne şekil ve çeşit olursa olsun, yine herkes dünyanın en iyisi olduğuna kani.

Bu kanaati kökünden temizleyecek beden değil, fikir terbiyesidir!..

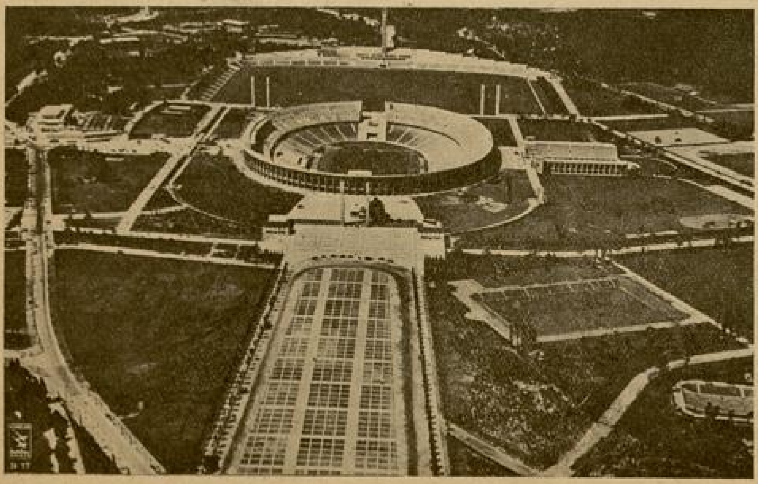

Açıldığı kadar, büyük ihtişamlarla kapanan 11 inci Berlin Olimpayatları stadı.

Basketbol bize Amerikadan geldi. O, tam manasile Amerika sporudur. Berlin olimpiyadı yoluna çıkmadan evvel - Amerika ve Polonya takımları hariç - bütün takımları hallaç pamuğu gibi atacaktık. El elden üstündür. Olimpiyat müsabakalarından önce Uruguay takımile hususî bir oyun yaptık. Yaptığımız sayının bir misli fazlasile mağlûp olduk. Uruguayda bu spo"run yapıldığını duymamıştık.

Olimpiyat musabakalarında karşımıza Şili çıktı. Attığımız gol adedinin bir misli fazlasile yenildik. Şili hiç hesapta yoktu.

Turnuva icabı ikinci oyunu, Çine mağlûp olan Mısırla oynadık. Belki de havadan olacak, bir misli gol adedile mağlûp olduk.

Biz Mısırın da kuvvetini duymamıştık. Duysak ta faydası olmayacağına göre tahammül gerek...

***

Berlin olimpiyadında kendini göstermeğe başlayan sporcularımızdan biri de eskrimcilerimiz olacaktı. İlk Yugoslavları mağlûp eden Türk takımı, Amerikalılar karşısında büyük bir mağlûbiyete uğradı.

İkinci turda İsviçrelileri yenen Türk takımı biraz sonra Yunanlılara mağlûp olunca; bir günde üstüste müsabaka yapacak kadar kuvvetli ve nefesli olmadığı için, müsabakalara devam edememek zaruretinde kalarak sahayı terketti. Herhangi bir müsabakaya iştirak eden takımın nefessizlik yüzünden müsabakayı terketmiş olması, olimpiyat gibi büyük bir imtihan yerinde sade bize değil, bütün milletlere acı bir tesir yaptı.

Bacağında koşacak dermanı, içine girdiği işe tahammül edecek nefesi olmayan sporcuların, uzun bir yolculuğa katlanıp olimpiyata gelmeleri, şu acı neticeden sonra fazla zahmet sayılmalıdır.

Berlin Olimpiyadı Büyük Merasimle Kapandı

On birinci Berlin Olimpiyadı büyük bir merasimle açıldı, ve daha büyük merasimle de kapandı. 53 milletin on altı gün geceli, gündüzlü müsabaka yaptığı Berlin Olimpiyadı, tarihî bir kıymet taşıyacak derecede parlak müsabakalarla nasıl geçtiyse, o müsabakalara lâyık bir şekilde de tarihe karışmış oldu.

Konkur ipik için çalı, çırpı, dere, hendek gibi bir takım manialarla süslenmiş olan koca stadın, bu müsabakalar bittikten yarım saat sonra büyük merasim için eski haline çabucak nasıl getirildiğini, insanın kolay kolay aklı alamaz. Akşamın saat sekizi. 110 bin kişi olduğu yerde mıhlı gibi oturuyor. Stadın dört köşesinden birdenbire lâmbalar yandı. Akşamın alaca karanlığı içinde ortalık pırıl pırıl parlamağa başladı. Ses seda kesilmiş, herkes olacak işin ne şekilde başlayacağını âdeta heyecanla bekliyordu.

8,10 gece Maraton kapısından merasime iştirak edecek milletlerin bayraklarını taşıyan sporcular göründü.

Gene bir geçit resmi yapılacağı anlaşıldı. Stadın gizli elektrik tertibatı hemen faaliyete geldi.

Muhtelif noktalardan yanan mavi ışıklar, koca stadın üzerini bir kubbe gibi örtüverdi. Bu manzara ve bu renk yazılmakla değil, görülmekle bile ifade edilemeyen bir renk ve bir şekil ile stadı kaplayıvermişti.

Her milletin bayrağı bir tek sporcunun elinde. Geçit resminde 53 millet bu suretle temsil ediliyordu.

Olimpiyatların açıldığı gündenberi stada her gün gelen heyetler, bu gün stadda Bulgar kralı ile yanyana idi.

Bayraktarlar onların önünde dizi oldular. Düz beyaz giymiş, ellerinde büyükçe çelenkler taşıyan 53 kız da bayraktarların önünde yer aldılar. Sahanın ortasında hazırlanmış olan kürsüde bir faaliyet başladı. Kürsüye kimin geleceği hayli merak uyandırdı.

1896 senesinde, bundan tam kırk sene önce birinci olimpiyat müsabakalarını kuran Fransızların meşhur Baronu ihtiyar Piyer dö Kuberten kürsüye çıktı.

O, her dört senede bir tekrarladığı bir sözü on birinci defa yine kısaca söyledi.

"1936 Berlin Olimpiyadını kapıyorum. Berlin şehrinin gösterdiği bu büyük hareketten dolayı teşekkür ederim. Genç ve sıhhatlı olarak memleketlerinizin renklerini temsil ediniz, nizamata sadık kalarak müsabaka yapınız; dedi„ 110 bin el biribirine çarpıyor, sanki yer ve gök inliyordu.

Fransız Baronu kürsüden inerken, kapanma işareti olan top atılmağa başladı. On birinci Berlin Olimpiyadını on bir pare topla selâmladılar.

Beş Alman sporcusu, on altı gündür stadın bir yanında asılı olan Olimpiyat bayrağını indirirken de, Atinadan başlayıp, Berline kadar koşa koşa getirilen ateşle tutuşturularak, on altı gündür Maraton kapısı üzerinde yanmakta olan meşale de, sanki zehirlenmiş gibi birdenbire sönüverdi. Bütün bunlar ne hazin hareketlerdi. Stadın her tarafı teker teker harekete gelmiş gibi, her noktada bir kıpırdanma oluyordu.

Olimpiyat bayrağı yavaş yavaş sahanın ortasına götürülürken, beynelmilel atletizm federasyonu reisi kürsüye çıkmış 1936 Berlin Olimpiyadının kapandığını, 1940 da Tokyoda yapılacağını resmen ilân etti.

Arkasından Amerikan atletizm fedarasyonu reisi kürsüye gelerek 1932 den 1936 ya kadar dört sene muhafaza ettiği Olimpiyat bayrağını, Tokyo olimpiyadına kadar saklamak üzere Alman fedarasyonuna teslim ettiğini bildirdi. Bütün bu merasim esnasında dört yüz kişilik bir koro mütemadiyen çalıyor, uzaktan bir ses te: "bütün dünya gençliğini 1940 da Tokyoya davet ediyorum„ diyordu. Bu da Japonya atletizm fedarasyonu reisi idi.

Kısa kısa süren bu merasimler esnasında Olimpiyat bayrağı ile, milletlerin bayrakları staddan içeri alınmış, böylece de olimpiyat oyunları merasimi de sona ermiştir.

Şimdi bütün dünyanın gözü 1940 olimpiyadı için Tokyo üzerine çevrilmiştir.

Bütün Dünya Devletlerinin

POSTA PULLARI

Satın alınır ve değiştirilir.

J. SOLLER

22, Batorego

LWOW

POLOGNE

Adresine müracaat ediniz.

Kolaylık-Şıklık

Her şeyden evvel kolaylığı arayan spor meraklısı Bayanlar, onlar için yapılmış olan bu sentür-külotları giyerek şıklığı da temin etmiş olurlar. Hututu inceltir Vücudun tenasübünü düzeltir ve en şedid hareketlerde bile kat'iyyen kaymaz

Fiyatı: 7 1/2 liradan itibaren?

Satış yeri yalnız:

J. Roussel

Paris

İSTANBUL, Beyoğlu
Tünel meydanı 12 No.lu.
Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No.lu tarifemizi isteyiniz.
Fiyatlarımızda büyük tenzilât.

Muayyen bir zaman muteber olmak üzere reklâm için her türlü rozet siparişlerini:

1000 TANESİ

90 TÜRK LİRASI

fiyat ile kabul ederiz.

Bu fiyatla gümrük masrafı dahildir. Teslimat çabuk yapılır.

N. Zigomala
Asmaaltında: Volto han
No: 9 İstanbul

DİKENLİ ÇİT

YERLİ ROMAN : YAZAN: CAHİD UÇUK

№:20

— Allahaısmarladık ustacığım...

— Güle güle Aylâ ninem...

Elini alarak dudaklarıma götürdüm. Ondan ayrılarak tramvaya atladım. Ustam da köşede duran otomobile binmişti.

Tramvay yürümeğe başlayınca, ustamın otomobili yerinden oynayarak, kayar gibi tramvaya yaklaştı. Yanyana gidiyor, camlar arkasından biribirimizi görüyorduk.

Bir köşe başında ustam, elini sallayarak beni selâmladı. Otomobil köşeyi dönüvermişti. O, gözden kaybolunca, içimde keskin bir acı yanıp söndü. Ustamdan kısa bir zaman için bile ayrılmak, çok güç..

— 10 —

Ustama Son Mektup

«Uzak diyarlara, beraber gitmemiz için verdiğim sözü tutamadım, çünkü buna hakkım yokmuş !... Böyle düşündüğümden bana kızma, darılma ustacığım...

Konuştuğumuz zamanlar, arasıra :

— Ben, kötü adamım ! Aylâ nine,

Derdin. Beni, senden uzaklaştıran sebebleri öğrendiğim halde, sana, kötü adam! demiyorum ustacığım. Ben, seni, hiç birşey düşünmeden, düşünmek istemeden, taze yüreğimin, kuvvetli, pürüzsüz aşkile sevmiştim.

Eğer bana, şimdi duyduklarımı söyleseydin, ben, seni, yine sevecektim. Yalnız ustacığım söyleseydin, seninle birleşeceğimizi düşünmeyecek.. şimdi çektiğim, bu çekilmez acıyı damla damla alarak, bugün sensiz kalışımdaki büyük boşluğa, kendimi yavaş yavaş alıştıracaktım.

Beni sevdiğin, güzel bulduğun için, seni sevmemiştim ki ustacığım. .

Bu aşk; susuzluğu duyan taze bir tayın, yolu üzerinde gördüğü bir pınara koşmasıydı. Onu bu pınardan, su içmekten kim alıkoyabilirdi? Yanan yüreğini serinletmek, kuru dudaklarını, suya değdirmekte ne kötülük olabilirdi? Olsa bile, bunları düşünebilir miydi? Niçin düşünmeliydi?

Senden kaçtığım halde, sensiz kalmak çok zor ustacığım. Kulağıma :

— Aylâ nine!

Diyen sesini, bir daha duymayacağımı düşünmek, çok kötü, çok acı, ustacığım... Bazı sonlardan hiç hoşlanmazdım :

— Baharın sonu, aşkın sonu, hayatın sonu... Ne tuhaf değil mi ustacığım?

Aylâ nine, bu, sevmediği üç sonun bütün acılığını, ağrılarını, yalnızlığını yüreğinde duyuyor.

Baharın sonu, aşkımın sonuna rastladı. Bunda bir hayat sonu acılığı var. Böyle olacağını, yollarımızın ayrılacağını hiç düşünmemiştim. Baharın sonu, aşkın sonu, hayatın sonu ne acı değil mi ustacığım?...»

Aylâ Nine

İkinci Bölümün Sonu

Üçüncü Bölüm...

— 1 —

Aylâ, gözlerini açınca, yatağının yanındaki rafa doğru dönerek, saate baktı :

— Saat altı, yine geç kalkıyorum.

Yataktan fırlayarak yere atladı. Çıplak ayaklarına terliklerini geçirerek soldaki

kapıyı açtı, banyo odasına girdi. Büyük porselen musluğun önünde dişlerini oğdu, avuçlarına su doldurarak yüzünü yıkadı. Başını kaldırdığı vakit, karşısındaki ayna içinde kendini gördü. Uzun, kıvırcık kirpikleri, gözyaşile ıslanmış gibi biribirine yapışmıştı. Yeşil gözleri uykuya doymamış gibi süzgündü. Saman sarısı yumuşak saçlarının örgüleri gevşemiş, dağılmış, alnına, yanaklarına düşen ince büklümler ıslanmıştı. Genç kız aynadaki yüzüne gülümsedi :

— Aylâ nine, bu gün, yine çocuk gibisin...

Yüzünü kurularken, yavaş sesle tekrarlıyordu :

— Aylâ nine, bu gün yine çocuk gibisin... Aylâ nine, bu gün yine çocuk gibisin...

Elindeki havluyu çengele asarak, yatak odasına döndü. Tuvaletin karşısındaki alçak iskemleye oturarak, saçlarının örgülerini söktü, tarayarak yeniden ördü. Başının üzerine sardı, firketeledi. Pijamasını çıkartarak elbisesini giydi. Dışarı çıkıyordu, fakat birdenbire duraladı, gözleri duvardaki takvime ilişmişti. Gördüğüne inanmamış gibi bakıyordu, baktıkça şaşıyor, şaşkınlığı büyüyordu :

— Buraya geleli, tam bir yıl olmuş! Halbuki ben, uzun yıllar geçti sanıyordum.

Yüzünün çocukça gülümsemesi sönmüş, gözleri buğulanmıştı :

— Bir yıl olmuş!...

Biraz önceki tezcanlılığı yokolmuştu. Başı önde, yüzü gülüşsüz, gözleri nemli, odadan çıktı. Her gün koşarak indiği merdivenlerde ayakları sürükleniyor gibiydi. Bahçeye çıkınca, kapının önünde durarak, dört yanına baktı. Ağaçlar, otlar, çiçekler, sebzeler, bahçeyi dolduran bütün yeşillikler, göğe yükselen ılık güneş altında uyanıyorlardı sanki... Uzak, yakın bahçelerde öten horozların sesleri ortalığı sarmıştı.

Aylâ bir ayak sesile başını çevirdi. Tek katlı beton evin yan tarafından bahçıvanın kızı görünmüştü. Genç kızın yüzü gülüyor, gözleri parlıyordu. Aylânın yanına gelince durdu :

— Müjde!... sarı tavuğun altındaki yumurtaların hepsinden civciv çıktı. Bir tanesi bile cılık değil... tavuk gut, gut, diyerek kalkmak istiyordu ama, ben kaldırmadım bir kere sen de gör, için açılacak!...

Genç kız, gülümsedi :

— Belki Ayşe...

— Neden belki oluyormuş, kaç gündür civcivler, ne zaman çıkacak diye, deli olan kimdi?

— Bendim Ayşe, hakkın var. Haydi gidip görelim...

Beraber yürüyerek, evin, arka tarafına geçtiler. İlerideki dutluğun önünde, etrafı telle çevrik, renk renk boyanmış, ev makatlarına benziyen tavuk kümesleri vardı.

Önden giden Ayşe, tel duvarın kapısını açtı. Aylâ, eğilerek, açık kapıdan girdi. Soldaki pembe boyalı kuluçka kümesinin önüne gelince durarak, yere çömeldi.

— Ayşe, sesleri duyuyur musum?

Genç kız, Aylânın, başucunda ayakta duruyordu :

— Duymaz olur muyum! Ben sana için açılır dememiş miydim? Bak, yüzün gülüyor...

Aylâ, kümesin kapısını açınca, bir sevinç çığlığı kopardı. Saman dolu sepette yatan sarı tavuğun kanatları arasından parlak gözlü, ince gagalı, sarı tüylü civciv başları çıkmıştı. Sarı tavuk, büyük bir kurumla kabarmış, gut, gut, gut, diye bağırıyordu. Aylâ, başını kaldırarak Ayşeye baktı :

— Ne güzel değil mi Ayşe?

— Güzel ya, ben kurban olam onlara!...

— Kurban olmayı bırak ta, git bunların yiyeceklerini getir.

— Ben, erkenden bunların çıktığını görünce, yumurta haşladım. Mutfakta hazır, şimdi getiririm.

Ayşe, kümesin başından ayrılarak, tel kapıdan dışarı çıktı. Biraz sonra elinde küçük bir teneke tepsi, önlüğünün cebinde kaynanmış yumurtalar, dönmüştü.

— Getirdim. Yumurtaları tepsinin içine ufalıyalım. Civcivler rahatça yerler...

Tepsiyi yere bırakarak cebindeki yumurtalardan birini Aylâya uzatmıştı. Yumurtaların kabuklarını soyarak tepsinin içine ufaladılar.

Aylâ, sarı tavuğu kanatlarından tutarak kümesten dışarı çıkardı. Sepetteki samanların üzerinde, on yedi tane civciv, sarı ipek yumakları gibi kalmışlardı. Aylâ, onları birer birer, annelerinin yanına indirdi.

Sarı tavuk uzun zaman yatmaktan uyuşan ayakları üzerinde titreye titreye duruyor, gagasını, teneke tepsi içindeki ufalanmış yumurtalara vurarak, yavrularına nasıl yeneceğini gösteriyordu.

Aylâ, sarı tavuğun yanında dolaşan, yem yiyen, minimini civcivlere dalmış, büyük bir sevinçle bakıyordu. Sarı tavuk karnını doyurduktan sonra, kümesin yanındaki, su dolu tasın başına giderek, su içti.

— Sen burada daldın ama, daha inekler sağılacak; yağ çıkarılacak...

Aylâ, o kadar dalmıştı ki, Ayşenin sözlerini duymadı, bütün dikkatile, varlığile sarı tavuğun civcivlerine bakıyordu. Ayşe, genç kızın omuzuna yavaşça dokundu :

— Aylâ, haydi kardeşim. İnekler sağılacak. Buzağılar bizi bekliyor...

Aylâ, yerinden kalktı. Yüzü gülüyor, gözlerinde sevinç pırıltıları doluydu.

— Bu küçük yaramazlar beni o kadar sevindirdiler ki, onlardan başka herşeyi

unuttum. Buzağıların karınları acıkmıştır şimdi.

Sarı tavuğu, civcivleri kendi hallerine bırakarak, kümesten çıktılar.

Kümeslerin sol tarafındaki, kırmızı kiremit çatılı, alçak, geniş ahır binasına doğru yürüdüler. Kapıya geldikleri zaman Aylâ, Ayşeye döndü :

— Buzağıların karınları acıkmış, inekler yavrularını özlemişler, hepsi bağırıp duruyor.

— Aklına getirmeseydim, daha civcivlerin başındaydın.

Aylâ güldü :

— Sahi Ayşe...

İçeri girdiler. Sağda solda birer oda, karşı tarafta bölmelerle ayrılmış yemlikler vardı. Her inek yavrusile beraberdi, fakat, biribirlerine yetişemiyecek surette bağlanmışlardı.

Aylâ, sağdaki odaya giderek, askıda asılı önlüğünü aldı, göğsüne taktı. Kenarda duran, büyük aleminyüm su kovalarından birer tane alarak, bölmelere girdiler. Üstleri beyaz benekli, büyük memeli inekler ve buzağılar onların gelişine sevinmiş gibi böğürdüler.

***

Aylâyla Ayşe, ahırdan çıktıkları vakit, güneş göğü ortalamıştı. Aylâ, kapının kenarına yorgun yorgun yaslanan Ayşenin, omuzunu okşadı :

— Daha iş bitmedi Ayşe, sonra beraberce dinleniriz.

— Bir haftanın işini gördük. Birikmiş sütler tereyağ oldu, taze yoğurt mayaladık. Ayranları çökelek yaptık.

— Doğru Ayşeciğim ama, şimdi bunlar şehre gidecek.

— O da benim işim değil ya!...

— Senin, benim değil ama, babanın vazifesi. Günlük yumurtalar, taze tereyağlar, dünün yoğurtları, şimdi şehre gitmeli. Baban arabayı koşsun.

Ayşe, güldü :

— Sen başımda olmasan bu kadar çalışamazdım. Senin her işi güleryüzle yapman, bana öyle bir gayret, kuvvet veriyor ki...

— Sen de güleryüzle iş görüyorsun. İyi, çalışkan arkadaşsın Ayşe...

Ayşe candan, bakışlarla Aylâya bakıyordu :

— Babama sesleneyim de, işlerimiz bitsin, yemek yiyelim :

Genç kız, Aylânın yanından ayrılarak ağaçlıklara doğru yürüdü, ve gözden kayboldu.

Aylâ, ağır adımlarla döndü. Evin önündeki büyük kayısı ağacının gölgesi onu çekiyordu. Oraya doğru ilerledi. Fakat birdenbire döndü :

— Sofrayı hazırlıyayım, sonra dinlenirim.

Evin açık kapısından içeri girdi. Elinde, sofra takımlarile dolu küçük tepsiyle dışarı çıkınca Ayşeyle karşılaştı :

— Sofra kuracaktım Ayşe...

Ayşe, genç kızın elindeki tepsiyi alarak güldü :

— Sofra kurmak, yemek çıkarmak benim vazifem. Sen, ne hakla benim işlerimi yapmak istiyorsun.

Aylâ, gülümseyerek onun arkasından yürüyordu. Büyük kayısı ağacının altına gelince, Ayşe tepsiyi oradaki masa üzerine bıraktı, sofrayı kurarken söylüyordu:

— Bugün yemek yapamadım ama, buz dolabında bir kuzu budu söyüşümüz var. Karpuz, üzüm, peynir yiyeceğiz.

Aylâ, uzandığı şezlonga yaslanmış, gözleri kapalı, kıpırtısız duruyordu.

Ayşe, onun gözlerini kapalı görünce sordu :

— Uyuyor musun Aylâ?

Genç kız, gözlerini açmadı. Yüzünde bir gülümseme belirmişti :

— Uzanınca çok yorgun olduğumu anladım, dinleniyorum.

— Sen, kalk sofraya otur. Ben şimdi yemeğimizi getiriyorum.

Aylâ, Ayşenin sözlerini duymamış gibiydi. Gözleri kapalı, belirsiz bir gülüş yüzünü aydınlatıyordu.

Yaz öğlesinin baygın sıcaklığı ortalığı sarmıştı. Yapraklar kıpırdamıyor, hava soluksuzdu. Çiçeklerde dolaşan arıların vızıltıları, uzak bataklıklardan taşan kurbağa sesleri, horozların bağırışları, bahçenin içinden akan suyun şarıltısı, biribirine karışıyordu.

Genç kız, tabiatın senfonisini büyük bir keyifle dinliyor, toprağı, ağacı, yaprağı, çiçeği, böceği, sevenlerin duyabileceği eşsiz saadeti yüreğinde duyarak gülümsüyordu. Kapalı gözlerinde; sarı tavuğun civcivleri, beyaz alacalı buzağıların baş vurarak meme emişleri; ineklerin pembe dillerile yavrularını yalamaları, tereyağ makinesinin içindeki pervanenin dönüşü, küçük tereyağ parçaları, kümeslerdeki çeşit çeşit tavuklar, horozlar; folluklardaki yumurtalar, vardı. Bütün bu gördükleri, duydukları genç kızı yaşatıyor, sevindiriyor, hayata bağlıyordu.

Aylâ, ürpererek gözlerini açtı. Uzaktan gelen kahkaha sesleri duymuştu. Bu sesler, ona üç yıl önceki günlerini hatırlatmıştı. Böyle kahkahalarla gülerek bahçeye gelmişler, akşama kadar eğlendikten sonra, ay ışığı altında evlerine dönmüşlerdi.

Kahkahalar, çığlıklar, bağrışma sesleri gittikçe yakınlaşıyordu.

Aylâ, uzandığı şezlonkta doğruldu. Yakınlaşan sesleri dinliyordu :

— Ne tuhaf ! Sanki bizim çocuklar geliyor !...

Genç kız, ayağa kalktı. Bu, neşeli, çılgın kafileyi merak etmişti. Bahçe kapısından bakacaktı, fakat henüz bir adım atmıştı, bahçenin ağaç dallarından yapılmış alçak kapısı ardına açıldı. İçeri, koşarak Tekin girdi.

Aylâ, büyük bir çığlık koparmıştı :

— Tekin !...

Delikanlı, kollarını açmış Aylâya doğru koşuyordu :

— Aylâcığım!.. Sevgili Aylâcığım!..

Genç kız, kendini delikanlının kolları arasında bulmuştu.

— Aylâcığım... Sevgili kardeşim...

Tekin, hem ağlıyor, hem gülüyordu. Genç kız, açık bahçe kapısından, birer birer giren akrabalarını, arkadaşlarını görünce büsbütün şaşırmıştı. Hepsile ayrı ayrı kucaklaşıyor, öpüşüyorlardı.

Kayısı ağacının gölgesine, elinde tepsi ile dönen Ayşe, hayretle onlara bakıyordu. Her ağızdan bir ses çıkıyor, soruyorlar, söylüyorlar, gülüp, ağlıyorlardı.

En önce Aylâyla görüşen Tekin, bağırdı.

— Çocuklar, Aylâmız köylü kızı olmuş!

Aylâ, elini havaya kaldırarak salladı:

— Hem köylü kızı, hem de çiftlik sahibi oldum.

— Onu da öğrendik. Hattâ sabah vapurdan çıkınca, şehirdeki dükkânında taze süt içtik.

Aylâ, arkadaş ve akrabaları arasında gözlerini gezdirdi :

— Çocuklar İhsan nerede?

Tekin, boynunu bükmüştü :

— Maalesef o gelmedi.

Genç kız, merakla sordu :

— Niçin :

Tekin, belirsiz, sinsi bir gülüşle gülüyordu :

— İstanbulda kaldı. Kemanını ilerletecekmiş!

Aylâ, derin bir soluk aldı :

— Oh!... Ben de korkmuştum.

Küçk kafile bahçe kapısının önünde duruyorlardı. Aylâ, eliyle kaysı ağacının geniş gölgesini gösterdi :

— Haydi çocuklar! güneşte durmayalım. Kayısı ağacının gölgesi bizi bekliyor.

Aylâ, masanın başında şaşkın şaşkın duran Ayşeye seslendi :

— Ayşeciğim, içerden iskemle getir.

Ağacın altına gelmişlerdi. Tekin, doğranmış söyüş etlere, dilimlenmiş karpuza, üstünde köşeli buz parçaları pırıldayan üzümlere, buğulu sürahideki soğuk suyu ayrı ayrı baktı. İçini çekti :

— Ne kadar yorgun.. ve ne kadar da açız...

Aylâ, ve çocuklar Tekinin haline kahkahalarla gülüyorlardı. Tekin, gözlerini şaşılatıyor, dilini dudakları üzerinde gezdirerek, damağını şaklatıyordu :

— Ne de güzel yiyecekler var... Aylâ ana çocuklarının karnını doyursa!

Genç kız gülüyordu :

— Hiç üzülmeyin çocuklar. Burada aç kalmazsınız. Yalnız, hep beraber yemek yiyemiyeceğiz.

— Arkası var —

Abdülaziz - İmparatoriçe Öjeni...

— Başı 17 inci sayfada —

Boğaziçinde benim için yapılan şenlikler hep biribirinden parlaktı. En şaşaalısı en neşelisi Beykozdan saltanat kayığı ile ve deniz alayı ile Beylerbeyine döndüğüm gece yapılan donanmaydı. Boğaziçinin her iki yakasındaki dağların yamaçlarına yerlestirilen askerler, ben geçerken bir düzüye nöbetle ateş ediyorlar, küme küme çalılar, çıralar, türlü renklerde mehtaplar yakılıyor ve muzıkalar çalıyorlardı. Yalıların rıhtımları, bahçeleri hep renkli fenerler ve kandillerle donanmıştı. Gerek her iki sahilden, gerek sallardan havaifişekleri atılıyor, çarhıfelekler ve çeşitli mehtaplar yanıyordu. Kendimi, tatlı bir hayal cenneti içinde yaşıyorum zannediyordum. Beylerbeyine dönüşümde duyduğum sonsuz zevki unutmak ihtimalim yoktur.

«İstanbul ziyaretimi böyle şahana bir âlem içinde geçirdikten sonra Mısıra geldim. Hidiv İsmail Paşa beni hürmetkârane alayişlerle istikbal etti. Mutantan ziyafetler verdi, müsamereler yaptı. Hatta meşhur bestekâr Verdiye yaptırdığı maruf Ayda operasını, benim şerefime olarak Kahire tiyatrosunda ilk defa olarak sahneye koydurdu.

«Kanalın açılma töreninde hazır bulunmak üzere Mısıra gelen, ve hürmetlerle karşılanıp misafir edilen hükümdarların, prenslerin başında Avusturya İmparatoru Fransuva Jojef ile Purusya veliahtı, Felemenk veliahtı vardı. Bunlarla beraber sair devletlerin gönderdikleri elli kadar vapur Timsah gölünde toplanmıştı. Ben, Egl saltanat vapurumuzla İsmailiyede bunların önlerine düşüp kanalı resmen açtım.

«Ben, çok yaşamış ve çok görmüş bir insanım. Şunu bütün samimiyetimle ve bütün kalbimle itiraf ederim ki: Türklerde gördüğüm açık kalblilik, doğruluk, konukseverlik, canlılık, civanmertlik, büyüklük dünyanın pek az milletlerinde vardır.

Ne yazık ki bu asil millet, asırlarca, diplomatların entirikaları kurbanı olarak, bütün dünyaya yanlış tanıtıldı.. ihtiraslara, hasis menfaatlere bazice edildi!».

Abdülaziz Öjeniyi nasıl istikbal etti?

Sarayın kırmızı gömlekli, bol donlu kayıkçıları ayakta duruyorlar; tazim ile bekleşiyorlardı. Padişah, Eglin merdivenine gelen imparatoriçeyi görmüştü. Öjeninin tuvaleti pek sade idi. İnce kaşları alnına kavislenmişti. İri gözleri şahane görünüyordu. Yüzü pembelenmişti. Dudakları mütebessim duruyordu. Arkasında, leylâk renginde fistan giymiş dam dönörleri göze çarpıyordu. Abdülaziz, yaslandığı yerden doğrularak ayağa kalkmıştı. Tebessüm ederek imparatoriçeye baktı. İmparatoriçe ile candan samimiyeti vardı. Parisi resmen ziyaret ettiği vakit (Elize) sarayında çok iltifat görüp ikram ile karşılaşmıştı.

Öjeni saman renginde uzun etekli bir fistan giymişti. Başında da fistanı rengin-de bir şapka vardı. Şapkasını siyah tülle örtmüştü; ortasında beyaz bir tüy rüzgârlanıp salınıyordu. İki nedimesi uzun eteklerini tutuyorlardı ve imparatoriçe iskele başında mevzun endamını göstererek haşmetle Abdülazize bakıyordu. Taze gül rengindeki dudakları gülüb neşelenmişti. Abdülaziz gülerek temenna edince, imparatoriçe başını eğmiş, padişahı zarafetle selâmlamıştı. Yaverleri ve mabeyincileri arkasında duruyorlardı. Binlerle kayıkdan:

— Maşallah, kırk bin kere maşallah. Nidaları yükselmişti. Saltanat kayığı iskele kenarına sokuldu. İmparatoriçe ağır ağır merdivenlerden iniyordu. Abdülaziz elini uzattı ve:

— Hoş geldiniz. Safalar, saadetler getirdiniz. Muhibbi âlişanımız nasıldır? dedi.

İmparatoriçe padişahın uzanan elini tutarak yediçifteye girdi; Fransızca bir şeyler söylüyor, tatlıca bir hoş tebessüm ediyordu. Abdülaziz söylenenlerden birşeyler anlayamadığı, cevap veremediği için sıkılmıştı.

İmparatoriçe padişahın sağına oturmuştu. Etrafına bakınarak sağına soluna selâm ve iltifatlar yağdırıyordu. Abdülaziz:

— Kürekçiler durmasınlar gayri. Beylerbeyi sahilsarayına yanaşsınlar!.. emrini verdi.

Teşrifatçı Kâmil bey sevinç içindeydi. Devlet kuşu işte kendi ayağıyle gelip başına konmuş sayılırdı. Bir yolunu bulup hünkârın teveccühünü kazanacak zaman idi. Bir kere padişahın gözüne girdikten sonra Hariciye nazırı olmak işten bile değildi. Yedi çifte kayık, sür'atle (Egl) vapurundan ayrılmış, doğruca Beylerbeyi sarayına gidiyordu. Seyirciler denizi inletiyorlardı. Mabeyin kırlangıçları biribiri ardınca vapura yanaşıp misafirleri alıyorlardı. Abdülazizin keyfine hiç diyecek yoktu. Lâtif misafiri sağında oturuyordu.Kâmil bey ellerini önüne bağlamış ayakta duruyor, önüne bakıyordu. İmparatoriçe tebessüm ederek:

— Fransanın büyük dostuna arzı şükran ederim. Gösterdikleri nezakete nasıl ve ne suretle teşekkür edeceğimi bilmiyorum, dedi. Tercümanlık vazifesini yapan Kâmil bey bunları Abdülazize söyleyince:

— Sen de tarafımdan cevap ver. Teşekkür etmek imparatoriçeye düşmez bana terettüp eyler; dedi.

Yediçifte, Beylerbeyine yanaşıyordu. Rıhtım üzerine bir tabur asker sıralanmıştı. Selâm duruyorlardı. Muzika Fransız marşını çalıyordu. Hobart paşa karakol sandallarını etrafa sıralamıştı. İnzibatı temine çalışıyordu. Ahali kayıkları, padişahla imparatoriçenin yediçiftesi etrafını almışlardı.

Arkadan mabeyincilerle Öjeninin maiyeti erkânı geliyordu. Vükelâ Beylerbeyi sahilinde bekleşiyorlardı. Bahriye Nazırı Mahmut Nedim paşa ile Tophane Müşiri Halil paşa yanyana duruyorlardı. Sıra ile divanı deavi nazırı Ferit efendi, Maliye nazırı Sadık paşa, Evkafı hümayun nazırı Hurşit paşa, Şeyhülislâm Refik efendi, Maarif nazırı Saffet ve Şirvani Rüştü paşalarla Ticaret nazırı Kabuli, Nafıa nazırı Davut paşalar şeyhülislâmdan sonra sıraya düşüyorlardı. Serasker Hüseyin Avni paşanın, geniş yüzlü parlak kılıcı elinde taburun başında duruyordu. Artık rıhtıma yanaşmışlardı. Vükelâ yerden temennalar ederek imparatoriçeyi istikbal ediyorlardı.

. . . .

Abdülaziz Beylerbeyi sarayında çok kalmamış vükelâsını imparatoriçeye takdim ettikten sonra Kâmil beyi imparatoriçeye başmabeyinci edip Beşiktaş sarayına dönmüştü. Padişahdan sonra vükelâ da birer ikişer dağılıp gitmişlerdi.

SON

%50 Tenzilât Fırsatını Kaçırmayın:

Boş saatlerde, trende, vapurda, uzun gecelerde en güzel arkadaş güzel kitaplardır.

Heman (Resimli Ay) dan kitap katoloğunu isteyiniz. Seçtiğiniz kitapların yarı parasın gönderince, bunlar elinizdedir.

Ağaçlama Fidanlığında

— Başı 15 inci sayfada —

Pinus macrocarpa.
Pinus austriaca nigra,
Pinus laricio Corsica,
Pinus halepensis,
Pinus excelsa,
Pinus sylvestris,
Libocedrus,
Chamacy paris,
Cupressus Lavsoniana
Cupressus funebris,
Araucaria imbricata,
Juniperus sabiniana
Vesaire, vesaire.

Nesip Karaçayın listesile tazelenen çam nevileri konusu üzerinde izahat veren ziraat direktörü Bay Tahsin Dilek:

— Bugün ağaçlama fidanlığında yarım milyonu mütecaviz çam fidanımız var, diyor. Bu mikdar, müessesenin üç senelik bir mazisi olmak dolayısile, az değildir. 250 dönüme yakın bir saha üzerinde çalışmaktayız. Çamdan başka, bodur tezyinat fidanları yetiştiriyoruz. Ayrıca, yaprağını döken çınar, ıhlamur, atkestanesi, akasya, dişbudak, gladiçya gibi orman ağaçlarile de meşgulüz.

Üstat Nesip Karaçay ilâve ediyor:

— Servi nevilerini unutmayın ha! (Büyük sözü dinlemek âdetimdir: Servi nevilerini unutmadım. Yazdım işte!)

Tekrar Bay Tahsin Dileği dinleyelim:

— Memleketimizin birçok yerlerinde çam yetiştirilmemiş, Avrupadan tohum getirtilmiştir. Halbuki biz, yerli çam cinsini üretmek istiyoruz. Antalya, Bolu, Trabzon ve Rize taraflarından toplattırdığımız tohumları diktik. İyi neticeler de elde ettik. Bunlardan başka, yalnız tohum ile kanmayıp çelik de yapıyoruz. Fidanlıkta nevine nadir tesadüf edilen çamlara da yer verdik. Meselâ, İşte size bir Ginko biloba.

Baktım, hakikaten çama hiç benzemiyen bir çam! Saksı içine nazla kurulan bu nebat, aşağıya doğru iyik yapraklarile âdeta bir çınar fidanı! Bay Tahsin Dileğe:

— Ziraatçılar şakacı olurlarmış, siz de mesleğinizdeki bilgisizliğimle lâtife etmek istiyorsunuz, diyecek oldum. Üstat Nesip karaçay:

— Tabiat bir hazinedir azizim, mukaddimesile başladı ilmî bir konferansa. Hem lâfım yarıda kaldı, hem de dudağımdaki tebessüm! Fakat meşhur ziraatçımız coşmuştu bir kere! Bize pek rahat gelen hasır koltuklarda rahat edemiyor, bir dakika bile gecikmemize razı olmadan fidanlığı gezmemizi istiyordu. Çaresiz, elemrü fevkaledep deyip çıktık yola! Asma çubuklarile örtülü bir tepede nihayet bulan meyilli araziden yürüyoruz. Yeryer küçük su havuzları ve yeryer limonluklar ki içleri Fethiyeden getirtilen ve daima ılık bir hava isteyen çam çeliklerile dolu. Bunların durumları pek zarif ama garip bir isimleri var: Sığır kuyruğu yapraklı çam!

Ağaçlama fidanlığının arka kapısından Abraham paşa korusunun tozlu şosesine çıktığımız zaman, hatıralarımı uyandıran bir tedaî çemberi kurdum. Fakat, burada ne Anadolu köylerinin boynuzlu hayvanlar dolu tarlalarını, ne tezek kokulu yollarını ve ne de bulanık sulu derelerini bulabilirsiniz. Ufuk, yetişkin ağaçlarla örtülü. Geçitler, gladiçyalardaki dikenlerin tabiî çitlerile bölünmüş. Fidan tahlarının ortası, büyük ve beton bir havuzun güzel manzarasile süslü. Daha arkada ise, şimdi saksı imalâthanesi olarak kullanılan ve kısmen de boş bulunan çiftlik binaları var. Müesseseye lâzım olan saksılar burada yapılıyor. Böylece piyasada 20 kuruşa satılan büyük bir saksı, ağaçlama fidanlığına 7 kuruşa mal oluyor.

İmalâthaneye girdik. Tahta tezgâhların üzerinde uzun uzun, fakat yamru yumru çamur yığınları. Bunların anası tuğla ve doğum yerleri de fırın. İşçiler sıralara oturmuşlar, bir ayakları boşta sallanıyor, diğer ayaklarile de tezgâhlarını işletiyorlar. Ellerinde ise müthiş bir meharet var.Islak tuğla çamuru,bilgiç parmakların arasında uzuyor, kısalıyor, darlaşıyor, genişliyor, açılıyor, kapanıyor ve iki dakika sonra hendesesi yerinde bir saksıyı önünüze koyuyorlar. Pardon! ufak bir parmak hareketile delik delmek de lâzım! Bu işi, saksı kurumadan yapmalı, yoksa geçmiş ola! İkinci bir pardon! Bay Enver Düzelin yine hovardalığı tuttu. Bize, giderayak vişne şerbeti ikram etti. Maamafih, lâf aramızda, bunlarla kanmayız, çam kokuları içinde bir gece sabahlamak ve mahmurluğumuzu Beykozun paçasile de gidermek lâzım. Üçüncü bir pardon ve en mühimi bu! Bay Nesip Karaçay müesseseden ayrılırken:

— Fidanlığı 300.000 liraya derhal satın alırım, demesin mi?! İşte, o zaman, üstadın evine girip te yalnız onun esvaplarını - maateferrüat - çalan hırsızlara hak verdim! Zenginlik başa belâdır, derler. Bu söz, doğru imiş meğer!

Yaşarın Yarım Ay'a Anlattıkları:

— Başı 7 inci sayfada —

— O halde sana hediye edilecek evin bu köylerden birinde olması lâzım...

Yaşar, sessiz yüzüme bakıyor. Işıldayan gözbebeklerinde, bu tatlı vadi bir garip karşılayış var. Belki:

«Bir küçük yuva... - diyor - güneşli bahçesinde Berlinden getirdiğim fidanı büyütecek bir köşe, ve çatısı altında rahat nefes alacak bir gölge... Nerede hangi köyde, onu siz bilirsiniz...»

Bilmem böyle mi diyordu.

Ona son suallerimi soruyorum:

— Berlinin nesini sevdin?

— İntizamını... Sonra Almanların sıcak kanlılıkları, misafirperverlikleri.. Bir yer sorsak, işlerini güçlerini bırakıp önümüze düşüyor ve aradığımız noktaya kadar bizi götürüyorlardı. Ve yollarda zabitler bile nezaketle selâm veriyorlardı bize...

—Yollarda dedin de aklıma geldi. Hiç sıkıntı çekmediniz mi?

— Sade, buraya gelirken Karadeniz de büyük bir fırtınaya tutulduk. Ben az kaldı boğuluyordum. Hava alayım diye kamaranın penceresini açmışlar, bir aralık dalgalar içeri girmeğe başladı. Boğuluyorum... diye bağırarak yerimden fırladım.. Görseydiniz ne denizdi o... Halâ sersemliği geçmedi...

— Berlinde dil bilmediğin için hiç sıkıntı çektin mi?

— Tabiî değil mi?.. Birçok mektuplar alıyordum, bakıyor bakıyor birşey anlamıyordum.. Bereket versin Bay Ahmet bunları bana tercüme ediyordu.. Hep tebrik... ve bir sürü imzalı resim isteyen mektuplar.. Ancak, bizim kampın yüzbaşısı Türkçe biliyordu, hattâ Alman aşçımız da öyle. Yemeklerimiz de hep bizim yemekler... Bu işte çok rahat ettik..

— Uykuyu çok sevdiğini söylüyorlar?...

— Vücudum ancak uykuda dinlenir de ondan... Uykusuz bir gecenin sabahı nasıl güreşebilirim..

Ve gülümsiyerek ilâve ediyor:

— Boğazımı da severim... Et, tatlı, sebze... Hele böbreğe bayılırım.

Bu, temiz ve mert çocuğa, altında böbreği ile tatlısını ağız tadile yiyebilecek bir çatıyı bilmem ki çok görecek miyiz..

O, bize o kadar çok verdi, ve biz ondan hâlâ o kadar istiyoruz ki, biraz da vermeği düşünmek ayıp olmıyacak gibi geliyor bana...

“ Tangonun Ölümü „ Romanına gelecek sayıda devam olunacaktır.

Birgün Dönüp Gelir mi ?

— *Başı beşinci sayfada* —

Güneşin ilk ışıkları ile gözlerimi açtığım zaman göğsümün içinde büyük bir sevinç kıpırtısı duydum. Güneş yüzlü, çağla gözlü Ayşem vardı.

Kahvaltıdan sonra gece telefon ettiklerim birer birer geldiler. Bütün gün itinalı gözler, parmaklar elinde Ayşecik hazırlandı.

Önümde moda mecmuaları, yaprak yaprak saç modelleri, çamaşır, tuvalet, gece ropları, şu ve bu için hazırlanmış resimler, kataloglar yığılmıştı.

Ayşenin ellerinden, ayaklarından başka her yeri istediğim gibi olmuştu. Güneşin, toprağın, tarla didinmesinin nasırlaştırdığı bu sevgili şeyler, anlamıştım ki bizi epi uğraştıracaklardı.

Ayşe kukla gibi dönüyor, dönüyor, ne derlerse ses çıkarmadan yapıyordu. Fakat gözlerinin pırıltısı sanki sönmüştü. Ne bana, ne de kendisi ile uğraşanlara bakıyordu. Yalnız Feride ablayı görünce yüzünün çizgilerinde tatlı bir titreme oluyor; ürkmeden ona bakıyordu. Akşama doğru elinden tutup balkona çıkarmak istedim. Silkindi.

— Ayşe.. benden korkma kızım.. dedim.

Senin iyiliğinden başka birşey istediğim yok. Güzel giyinmek, gezmek, eğlenmek istemez misin? Hiçbir iş yapmıyacaksın. Birçok hizmetçin olacak. Nerede istersen gezeceksin. Ne istersen alacaksın. Bu gördüğün ev, eşyalar.. hep senindir.

— . . . .

— Ayşe.. seni inci diye mi, yıldız diye mi çağırayım, ne dersin?

Birden sarsıldı :

— Benim adımın nesi var ki? dedi.

— Peki Ayşe. Ayşe, güzel Ayşe, benim Ayşem...

***

Günler, haftalar ve aylar geçti.

Ayşe günden güne inceldi. Eski ateş kırmızısı yanakları soldu, uçuk, pek uçuk pembe oldu. Gözlerinin kıyısı gür kirpiklerinin altında mor gölgelerle doldu. Ensesinin üstünde topladığı kızıltılı saçları sarışın bir dumanı andırıyor. O eski sert, nasırlı elleri, güneşten ve topraktan uzak geçen bu uzun aylar arkasında solgun, narin birer kelebek kanadına benzedi.

Ayşe gözlerime bakıyor, benimle yalnız kalmaktan korkmuyor, evde daha alışkın dolaşmağa çalışıyor.

Denizde oynıyan ay ışıklarını, göklerde parıldayan sarışın yıldızları beraber seyrediyoruz. Radyoda en güzel parçaları başbaşa dinliyoruz. Fakat Ayşede bir cansızlık, bir kuruluk var ki beni ürkütüyor.. Hiçbir şey, kendiliğinden hiçbir şey istemiyor, düşünmüyor. Dediğimi yapıyor, sözümü dinliyor, kurulmuş bir makine gibi dolaşıyor. Ve günden güne iç kuvveti tükenen bir ruh çıplaklığı ile sanki üşüyor, eriyor, soluyor.

Onu beyaz tüller, gümüş teller arasında ne zaman göreceğim? Uzun ipek elbisenin eteklerini kollarıma dolayarak onunla ne zaman dansedeceğim?

Ben, bu günün ateşli bekleyişi içinde alev alev yanarken.. Ayşe gün geçtikçe biraz daha soğuk ve uzak.. taşlaşıyor..

Ayşeyi bulduğum uzun Anadolu gezisinde tren, büyük çam ormanlarından geçiyordu. Yol boyunca uzayıp giden bu yeşil saçaklı ağaçlar gözü, gönlü açıyor; sanki insanın göğsüne çok canlı bir yaşama arzusu dolduruyordu.

Dikkat etmiştim. Bu çamlar.. kayaların içinden, sarp, yalçın yarlardan, kupkuru taş yığınları arasından taptaze ve yemyeşil yükseliyorlardı. Bir de parkları, özenilerek yapılan bahçeleri düşündüm.

Çam yetiştirmek için ne kadar zahmet çekerler, didinirler, uğraştırırlar, su verirler, kendi toprağından araba dolusu taşırlar. Üzgün bir yürekle onun yerine alışıp alışmıyacağını beklerler, düşünürler.

Çok geçmeden sararmağa, kızarmağa başlar. O zaman ümitler söner. Çam yerini beğenmemiştir. Bu sararma ve kızarma her gün biraz daha artarak yeşil fidanı emek verilen, ümit bağlanan bu güzel ağaç yavrusunu kurutur, çöktürür.

Benim de Ayşem böyle mi olacaktı?

Günlerce uğraşarak onun, harman döverken gördüğüm şekilde resmini yapmıştım. Çalışma odama astığım bu kocaman tabloya..

O; hayran hayran..

Ben; yana yana bakıyoruz.

Ayşenin iliklerine işleyen köy sevdasını, kırların, tarlaların, toprağın, kızgın güneş altında kavrulan köyünün hasretini gideremiyecek miyim?

Anlıyorum, çok iyi anlıyorum ki.. Ayşe köyü için yanıyor, eriyor. Benim ona uzattığım hayat beraberliğini.. üzerindeki elbiseler, süsler, taşlar gibi iğreti buluyor.

Ayşe.. kadınım olmıyacak mı?

Ayşe.. yıllarca binbir güzel ardında yorgun düşen benliğimin, bir tek dayanık ve kurtuluş diye bağlanacağı, sarılacağı varlık olmaktan kaçacak mı?

***

Ayşeyi kaybetmekten korkuyorum. Ayşe ölürse..

Bu korku günden güne içimi sarıyor, karıştırıyor. Dizleri dibine oturarak ellerini gözyaşlarımla ıslatıyorum:

— Gül Ayşe.. Biraz canlan. Buralara, bu güzel yerlere alış Ayşe.. diye yalvarıyorum.

O; anlamıyan, acımayan boş gözlerle bakıyor.

Ve ben dünyada herşeyden, herşeyden çok, bu uzak bakışlardan, bu cansız, kuru, boş bakan gözlerden korkuyorum..

***

Bir yıl önce aldığım yere bıraktım Ayşeyi..

Yer değiştirdikten sonra yaşamıyan, yerini beğenmediği için sararıp solan çam fidanlarına benzetmemek için, vazgeçtim Ayşeden..

Aşkıma kıydım. Onun altın başına, deniz, yosun ve çağladan renk alan gözlerine, pembe yüzüne ve narin vücuduna ebediyen hasret çekmeğe mahküm olacağımı bile bile, ayrıldım ondan..

O; kızgın yaz güneşinin altında çıtırdayan harman yığınına, iki sıska at ardında dönen düvene kuş gibi atıldı.

Dudaklarında ilk defa bir köy türküsü.. İnce kamçısını okşar gibi atların sırtında dolaştırarak genç, canlı ve ateşli.. dönmeğe başladı..

Gözlerimde biriken yaşları ne ona.. ne onu satanlara.. ve hatta ne de yakan, kavuran güneşe göstermek istiyordum. Kaçtım. Bir gölge gibi kırılmış, ezilmiş bir külçe gibi oradan uzaklaştım.

Bir yıl.. en güzel şeylere dudak büken, şehrin gürültülü hayatına ayak uyduramıyan, her kadının gözünü, gönlünü oyalar sandığım ipeğe, süse, kokuya, elmasa bağlanamayan Ayşeyi; içimde bir kördüğüm gibi sakladım.

Şimdi o, gittikden sonra pek ıssız ve pek ölü kalan koca apartmanda.. onun ilk gördüğüm günkü resmi ile.. ayrılmadan birkaç gün önce yaptığım narin zarif resmi karşısında derin derin düşünüyorum.

Köylü Ayşeyi de, şehirli Ayşe kadar seviyorum.

İkisi de güzel, ikisi de ilâhî.. ikisi de cana yakın olmadığı halde can alıcı..

İçimde titreyen bir ümit var: Acaba, bir yıl bu güzel yerlerde yaşayan genç kız; bir gün buraların hasretine de yakalanarak döner, gelir mi?

İçinde yaşarken beğenmediği şeylerin.. ve bilhassa gönül parçalayan büyük sevgimin büyüsüne tutulur da bir gün dönüp gelir mi?...

SİNEMA

Ann Shirley

Artık eski efsane devirleri geçti. Anî bir yıldırım darbesi gibi tepeden inen aşklar, nasıl zamanımızda nadirleşmeğe başladı ise.. alelâde bir tesadüf yüzünden yıldız olan delikanlılar, genç kızlar da artık fenerle aranıp bulunmaz bir hale geldi. Böyle maceralar daha ziyade sessiz filim zamanında cereyan ediyordu. Çünkü o vakit sinema artistliği yalnız hareketten ve yüz işmizazlarından ibaretti. Herhangi tecrübesiz kız ve genç adam, bir iki provadan sonra bu işe elverişli bir vaziyete girebiliyordu. Yeter ki seyircileri memnun edecek derecede yüzü güzel ve vücudü mütenasib olsun.

Fakat, sesli filim aktörlüğü, sahne artistliğinden fazla bir çalışma, bir istidat meselesidir. Nasıl tiyatroda yıllarca uğraştıktan sonra meşhur olunabiliyorsa, sesli filimde de figüranlıktan üçüncü, ikinci derece artistliğe, onu müteakib de birinci derecede mümessilliğe yükselinilebiliyor. Binaenaleyh peri masallarındaki gibi birdenbire murada ermenin imkânı artık kalmamıştır. Sesli filim kahramanları, çocukluktan itibaren sahne veya filme çalışmışlardan mürekkeb bir kafiledir. İçlerinde alaydan yetişme tek bir ferd bile yoktur. Parladıklarını, yükseldiklerini haber aldığımız şahsiyetler ancak alt basamakları atladıktan sonra bu günkü mevkilerine erişmişlerdir.

İşte, bugün bu tedricî tekâmülün bir eserine daha şahid oluyoruz. Son günlerde sinema merkezi Holivuddan başlıyarak dünyanın her tarafında bir ismin akislerini iştiyoruz: Ann Shirley..

Henüz on yedi yaşında olmasına rağmen birinci sınıf artistler arasına karışan yarının yıldız namzedi bu genç kız, düne kadar başka isimle anılıyordu: Dawn O'Day..

Dawn sahnede masum bir kuzucağız rollerini oynamakla şöhret kazanmıştı. Sesli filme geçince mesleğile birlikte ismini de değiştirdi. Ann Shirley oldu.

Mavi gözlü, yuvarlak yüzlü, âdeta Jean Parkerin küçük kardeşi imiş kadar ona benziyen bu yavrucak, kendisini Ginger Rogersin "Mekteb bitince.." filminde gösterdi.

Ann, ailesine üç yaşından itibaren kazanç temin etmeğe başlamış bir çocuktur. Annesi Misters Paris ile birlikte yolda giderken, güzelliği ve şirinliği ile büyük ticarethane direktörlerinden birinin nazarı dikkatini celbetmiş; ve adam, annesinden bu küçük yavrunun resminin reklâmlarında kullanılmasına müsaade etmesini rica eylemiştir. Misters Paris muvafakat edince, hergün fotoğraf stüdyosuna devamlar başlamış; anne kızının bir altın madeni gibi kazançlı ve kıymetli olduğunu görünce, bütün dikkat ve ihtimamını onun tahsiline ve terbiyesine hasretmiştir. Bu arada bilhassa okuma, inşad derslerine kuvvet verilmesi hususunda hocalarına tenbihlerde bulunmuştur. İşte küçük Ann on üç sene evvelinden bu suretle yetişmeğe başlamıştır.

Sahnede ve sessiz filimlerde birçok çocuk rollerine çıkmış, sesli çocuk filimlerinin hemen ekserisinde başrolleri deruhde etmekten geri kalmamıştır.

Nihayet direktör George Nicholls, Annı, Ginger Rogersin "Mekteb bitince.." filimindeki küçük masum kız rolü için seçmiş; ve filim dünyayı dolaşmağa başlayınca direktör, bu hususta ki isabetinden dolayı seyircilerden yüzlerce tebrik mektubu aldığı gibi; eserin müellifi L. M. Montgomery de bizzat stüdyoya kadar gelerek, gerek filim âmillerini, gerekse rejisörü, Ann Shirleye verdikleri rollerden dolayı kutlulamıştır. Şimdi Annanın yeni filimi için hususî bir eser hazırlanmakta, stüdyonun muhtelif kısımlarında hummalı bir faaliyet hüküm sürmektedir.

Yolun açık olsun genç ve şirin kız!

***

Komik Artistler bizi nasıl güldürüyorlar?

Vakıa sanatın her şekli güçdür ama, sahne ve sinema aktörlüğü bunların içerisinde en müşküllerinden biridir. Hiçbir güzel sanatın seyircisi, tiyatro ve sinema seyircisi kadar güç beğenir değildir. Resim, edebiyat, heykeltraşlık, mimarlık gibi sanatların seyircileri; ekseriyet üzere kültürü yüksek insanlar oldukları için sanat ne demektir, pek güzel takdir ederler. Bunun müşkülâtını daima gözönünden uzak tutmazlar. Sanatkârın meziyetleri kusurlarına galib olduğu takdirde, onu beğenmemezlik etmezler.

Şimdi gelelim sahne ve beyaz perdede muhtelif roller deruhte eden sanatkârlardan herbirinin vazifesindeki güçlüğe. Öyle denebilir ki, facia aktörlüğü, komedi aktörlüğünden daha kolaydır. Vakıa uhdesine aldığı facia aktörlüğünü beceremiyenler, çok komik bir vaziyete düşerlerse de; komiklik muhakkak ki her sınıf sahne ve sinema artistliğinden daha mühimdir. Muhtelif terbiye, muhtelif tahsil görmüş, muhtelif zihniyette yetişmiş kalabalığı, bayağılığa düşmeden hep birden güldürmek az meharet midir?

Amerikanın Bert Wheeler ve Robert Woolsey ismindeki iki komiği, azçok bu esasları kavramış sanatkârlardandır. Onlar bilhassa bizim memleketimizde "Rio Rita" filimile tanındılar. Avrupalı Bastıbacakla Düztabandan, Amerikalı Stan Laurel ve Oliver Hardyden daha ince espriye sahibdirler.

Bunlardan gözlüksüzü Bert Wheeler, Petersonda doğmuş, küçük yaşta tiyatroya intisab ederek Ziegfeld revülerinde yükselmiş;bu revülerden birinin filme çekilmesi üzerine, sinema âleminde de meşhur olmuştur. Bert, aktör olabilmesini bilhassa babasının kendisi üzerinde küçükken pek dikkatli davranmasına medyundur. Oğlunun boğazında bir rahatsızlık olduğunu hisseden babası, onu doktora götürüp ameliyat ettirmiş, bugün onun tatlı tatlı dinlediğimiz bariton sesi, ancak, bu suretle meydana çıkmıştır.

Robert Woolsey - gözlüklü-ye gelince, epeyce yaşlı olmasına rağmen; o da arkadaşı gibi çeviktir. Bugünlerde kırk yedi yaşına basmak üzere olduğu halde, her vesile ile sıçrayıp hoplamaktan katiyen geri kalmaz. Robert, vaktile cokeydi, birçok seneler profesyonel olarak bu sanatta çalıştıktan sonra; bir gün tehlikeli bir kazayı güçbelâ savuşturmak neticesi mesleğinden vazgeçti; ve başka bir işle hayatını kazanmayı düşündü. Tam dört sene tiyatrolardan birine maaşsız devam ettikten sonra, ufaktefek rollere çıkmağa başladı ve nihayet "Rio Rita" filminde arkadaşı Robertle birleşerek bütün dünyaya yayılan bir şöhret kazandı.

Bu iki komik, sinema seyircilerini adiliğe düşmeden güldürür, eğlendirirler.

Bir Çanakkale Kahramanı

— Başı 13 üncü sayfada —

Kumandan :

— Oğlum, sana ateş ettirmediğimizin sebebi; senin mermilerin karşıya gitmeyormuş da ondan, dedi.

Şaştım kaldım, ve şöyle bir hesap ettim :

— Gider, dedim.

Benden evelki yüzbaşı endaht cetvellerinde bu topların mermisi karşıya gitmez, diye rapor göstermiş, kumandanın da bana bu sebeple ateş emri vermediği anlaşılmış oldu.

Kumandan, üç hedef göstererek ateş etmeme müsaade verdi, koşarak bataryama geldim ve bu hedeflere ateş emrini verdim.

İlk endahtım isabetli olunca, serbest ateş emrini aldım. Düşman kuvvetlerine endahta başladım. Mermilerim bitti.

Şimdi mütekait bulunan Cemil paşayı haberdar ettim, ve bana derhal mermi göndertti. Mermilerim hiç boşa gitmiyordu. Gün aşırı paşa beni görmeye geliyordu.

Bir gün karşıma bir obüs bataryası, Eskihisarlının arkasına gelip mevzi almış ve bana ateş ediyordu. Bu ateşin nereden olduğunu bir türlü göremedim. Bana bir emir geldi. Alman bataryalarına da emir verildi: «oraya git, oradan bataryanı idare et!» Atıma bindim ve doğruca Yenişehirdeki Alman bataryasına vardım. Alman tarassuduna girdim. Baktım ki ne göreyim ? Bana hâlâ ateş eden batarya, Eskihisarlının arkasında, tam bir koşulu batarya ile bana ateş ediyor. Kumandayı elime aldım. Telefonla bataryama emir verdim. Ateşe başlattım. Üçüncü topta düşman bataryasının ikinci topunu tam isabetle imha ettim. Düşman, bataryasını bırakarak buradan çekildi. Hemen bataryaları aldırttık.

Mevkii müstahkem kumandanı tarafından gümüş imtiyaz nişanile taltif edildim. Ve General Liman von Sanders tarafından da ayrıca demir salip nişanı ile taltif edilince görmeliydiniz bende sevinci.

Büyük bir övünçle bataryamın başına geldim......

Bir gün bataryamı, mevkii müstahkem kumandanı Cevat paşa, deniz kumandanı Mertem paşa, Ozodun paşa ve Liman paşalar görmeye geldiler.

Alman generaller Cevat paşaya sordular:

— Bu batarya bu muvaffakıyetlerine nazaran nekadar mermi atmıştır ?

O :

— Üç yüzü mütecavizdir, dedi.

— Ne kadar şehit vermiştir ?

Bu sual üzerine Cevad paşa bana :

— Ne kadar şehit verdin ? diye sordu ve ben de göğsümü kabartarak :

— Hiçbir şehit vermedim paşam, dedim.

Alman generaller bu sözüme inanmadılar.

Cevat paşa bana gayet ciddî :

— Mehmet, inanmıyor bak Alman Generaller...

Ben de onun üzerine cevap olarak :

—Ne yapalım paşam.. düşman öldürmiyor ki.. zorlan mı ölelim?

Bu sözüm üzerine hepsi gülüştüler.

Alman Generaller :

— Bu batarya vazifesini görmüştür. Boğazın bu güzide bataryasının bölüğile beraber istirahate ihtiyacı vardır.

Ferdası günü başka bir bölük kumandanı, bölüğile beraber gelip bizden bu yeri aldılar ve ben de bölüğümle Mecidiye kışlasına tabur kumandanı olarak geldim.

* * *

Aradan bir ay kadar geçti. işittim ki Karadenizden uzun yirmi dörtlük toplar gelmiş. Hemen telefonla mevkiimüstahkem kumandanını arayıp buldum.

Erkânı harbiye reisi Osman Zatî bey karşıma çıktı. Beni, bu topların başına batarya ve tarassut kumandanı olarak göndermelerini rica ettim. İntepedeki muvaffakıyetim nazarı itibara alınarak beni bu bataryaya kumandan tayin ettiler. Sevinçle Topçamlara yeni vazifeme gittim. Toplar da geldi, yerlerine konuldu. Tecrübelerini yaptık. Düşmana endaht için hazırken Mondrosta yapılan mütareke, bir mermi olsun atmamıza mani oldu.

Artık harp bitti. Almanlarla beraber Hamidiye kışlasına geldim, ve İstanbul divanı harbine âza tayin edildim.

* * *

1934 sonbaharında, Çanakkalede harp eden İngiliz muhariplerinden müteşekkil bir seyyah gemisi,Çanakkaleye eski hatıralarını yadetmeğe geldiler.

Bu gemiyi istikbal için, Ankaradan gelen bir emir üzerine, vali reis olmak suretile on kişi istikbale gittik. Gemiye giderken resmî elbiselerimizi giydik. Hükümetimin vermiş olduğu gümüş imtiyaz nişanımı taktım. Gemiye vardık.

Gemide bize gayet iyi iltifat gösterdiler. Biz gemiye girerken İngiliz muzikası istiklâl marşını çalıyordu.

Bu gemide Çanakkalede harp eden yedi Generalle 750 muharip vardı. Bize mükellef bir çay ziyafeti ile, gece de gayet muhteşem bir balo verdiler.

Benim nişanımı gören Generaller tatlı bir tebessümle :

— Bu nişanı hangi harpte aldınız ? diye sordular.

Ben de, harbı umumîde İntepe batarya kumandanlığındaki muvaffakıyetim üzerine aldığımı söyledim.

Bu sözüm üzerine yedi General yerlerinden ayağa kalktılar ve yakalarını silkerek :

— İntepe, İntepe, İntepe, diye bağrıştılar.

Benim bir pot kırdığıma zahip olan arkadaşlar yüzüme dik dik bakıyorlardı.

Bereket Generallerden biri, beni bu suizandan kurtardı :

— Bir gün ben çadırdan dışarıya çıktım.. Masayı kurup yemek yerken, İntepeden atılan ve uzağımıza düşen bir mermi parçası, şu gördüğünüz elimi yaraladı.

Ben de :

— General hazretleri af buyurunuz, o gün hava sisli idi. Ancak karaltıyı görüyordum, eğer sizi yemek yerken görseydim, herhalde rahatsız etmezdim, dedim.

Bu sözüm çok hoşuna giden General bana :

— Bravo meslektaş... sana Londradan ne hediye yollayım? diye sordu. Mütemadî ısrarı üzerine Londranın bir albümünü göndermesini söyledim.

Aradan iki ay geçince bana Londra albümüle beraber, kilisede damadile kızının evlenme âyini esnasında alınmış bir resmini göndedi.

Fatih'in Gönlünü Avlıyamadığı Kadın....

— *Bası 9 uncu sayfada* —

— Döğüşün, döğüşün!.. bizden utanarak döğüşün!.. kaçmayın, gerilemeyin!..

diye haykırıyorlardı.

Fakat, Osmanlı ordusu surlar önünde bıraktığı 70 bin ölünün intikamı ile âmansız bir mücadeleye başlamıştı. Venedikliler geriledikçe, hırsları büsbütün artıyor, şehir sokaklarında kelleleri uçmuş, omuzları kopmuş, bellerinden ikiye bölünmüş binlerce Venedikli sürünüyordu.

Nihayet şehir Osmanlılar eline düştü.

Pol Eriço, bu son döğüşte kaybettiği altı bin Venedikliden sonra, kalenin fazla mukavemet edemiyeceğini ve feci bir sukuta uğrıyacağını anladı; Sultan Mehmede teslim şartlarını gönderdi.

Pol Eriço kaleyi Osmanlı ordularına bırakacak, buna mukabil kendisinin ve askerinin hayatına ilişilmemek şartile teslim olacaktı.

Bizans fatihi bu şarta razı oldu. Kale kapıları açılıp ta Osmanlı ordusu içeri girince, Fatih Sultan Mehmet, bu kale için kurban verdiği 70 bin askerinin intikamını düşündü. Başta Pol Eriço olduğu halde bütün muhafızları zincirlere vurdurdu.

Bir sabah kale meydanında müthiş bir ölüm ameliyatı başgösterdi. Padişah, Osmanlı topraklarından binbir ihtimamla getirdiği 70 bin askerinin intikamını almağa başladı.

Muhafızlardan bir kısmı kazığa vuruluyor, bir kısmı da dört cellâdın biribiri ardı sıra indirdikleri pala darbeleri altında dörde bölünüyordu.

Fatih Sultan Mehmet, yalnız Agribozlu Rumlara birşey yapmıyor, hepsini esir olarak İstanbula gönderiyordu.

Sıra kale kumandanı Pol Eriçoya gelince, Fatih bu anut adamı, iki direk arasında ellerinden ve kollarından bağlatarak gerdirdi. Sonra en kuvvetli cellâtlardan biri, keskin ve geniş palasını havada büyük bir hızla uçurarak Pol Eriçonun belinin ortasına indirdi. Pol Eriço ikiye bölünerek kanlar içinde, iki parça direklerde asılı kaldı.

***

Birkaç saat sonra askerler, padişahın çadırına genç ve güzel bir kız getirdiler. Padişah barut, kan ve ateş kokularile gerilen sinirlerini gevşetmek üzere yumuşak ipek halılı sedirine uzanmıştı. Gözleri lâcivert ışıklar saçan, selvi boylu ve dolgun kalçalı genç kızı görünce, çadır kapısı önünde duran Yeniçerilere baktı:

— Kim bu genç kız?. dedi.

İçlerinden biri belini bükerek doğruldu:

— Kale kumandanı Pol Eriço'nun kızı imiş padişahım.

Fatih Sultan Mehmet, kıza bakarak:

— Hım!.. dedi. Sonra elini kaldırdı.

— Bizi yalnız bırakın!..

Padişah uzandığı sedirden doğrularak genç kızın önüne geldi:

— Sen Pol Eriçonun kızı Annasın değil mi?.

Genç kız hiç cevap vermedi. Gözleri hiddetten ve asabiyetten yanıyor, dolgun göğsünün altından kalbinin çarptığı duyuluyordu. Fatih, genç kızın birdenbire belini kavrayınca Anna hızla silkinmek istedi, fakat muvaffak olamadı. Genç Türk hükümdarının kuvvetli kolları vücudunu bir mengene gibi sıkıştırmıştı. Kurtulamıyacağını anlayınca:

— Beni bırak!.. bırak beni!.. ben ölmek istiyorum!. diye bağırdı.

Sonra küçük yumrukları ile Bizans fatihinin yüzünü, kafasını, göğsünü yumruklamağa.. tiz, dişi, güzel bir sesle haykırmağa başladı.

Genç hükûmdar, bir aralık birdenbire Pol Eriçonun kızını bıraktı ve ellerini çırparak bağırdı:

— Kim var orada?..

Çadırın perdesi hızla açıldı ve içeriye iri bir Yeniçeri girdi. Padişah, hiddetten yanan gözlerini genç kıza çevirerek temiz bir İtalyanca ile:

— Anna, dedi. Baban da bana böyle mukavemet etti. Onu zincire vurmak için 70 bin askerimi kaybettim. Sen de mukavemet gösterdin, seni de kaybediyorum.

Padişah, sözünü bitirince çadır kapısı önünde duran Yeniçeriye kısık bir sesle:

— Alın, götürün!. başı kesilsin!.. dedi.

Anna Pol Eriço canhıraş bir çığlık kopardı. Fakat Yeniçeri, bir çekişte genç kızı sürükleyerek kapıdan dışarı çıkardı.

Ve biraz sonra Pol Eriçonun kızı, cellâtların ayakları dibinde can verdi.

No. 39 YARIM AY BİLMECE KUPONU No. 39

ON SENE GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar ve donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce, mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile az zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

"TOKALON„ kreminin "Pembe„ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON„ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON„ ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.

Nişantaşında Şakayık Caddesindeki Mektep Binası

KIZ
ERKEK

LEYLÎ
NEHARÎ

Şişli Terakki Lisesi

Nişantaşında : Rumeli Caddesindeki Mektep Binası

57 senedenberi memleket maarifine, ciddî bir surette hizmet eden; Kültür Bakanlığınca resmî mek[-]teplere muadil tutulan, tasdikname ve şahadetnameleri resmî mekteplerin haiz olduğu bütün hukuk v[e] imtiyazı bahşeden bir hususî mekteptir.

Çocuk Yuvasına: 4 - 7 yaşında kız ve erkek çocuklar kabul olunur. Ana sınıfında yavrular Frobel v[e] Montesori usullerile, oyuncak ve elişleri sayesinde müşahede ve tetkike; dil mümareselerile de güz[el] konuşmağa alıştırılır. Ritmik dans ve oyunlarla bedenleri inkişaf ettirilir.

İlk kısma: 7 - 13 yaşında kız ve erkek çocuklar kabul olunur. Kültür Bakanlığının resmî müfreda[t] programı, en seçkin öğretmenler vasıtasile tatbik olunur.

Birinci ve ikinci kısım liselerde: Resmî müfredat programları tatbik olunur. Memleketin en tanınm[ış] ve en muktedir öğretmenleri elinde lise talebesi, en sağlam ve esaslı bilgileri, büyük yorgunluklara v[e] müşküllere uğramadan elde etmektedirler.

Tedrisat: Şişli Tarakki Llisesinin başlıca hususiyeti: «Fransız, Alman ve İngiliz» dilleri[le] Riy[aziye] bilgilere fazla ehemmiyet vermesidir.

Mektep binaları: Biri kız, diğeri erkek leylî talebeye ayrılan binalar: İstanbulun en havadar [ve] mümtaz bir semtinde.. bol ağaçlar arasında Boğaziçi ve Marmaraya nazır yüksek bir mevkidedir.

Mektep gerek leylî ve gerek neharî tesisatında en asrî ve mütekâmil vasıtalardan istifade etmekte[dir].

Mükemmel lâbaratuvarları, eşya ve levha kolleksiyonları, talebe ve öğretmenlere mahsus kütüphane[ler], elişi atelyesi, jimnastik, konser, sinema, konferans ve temsillere mahsus tiyatro salonu vardır.

Yemekler: Sabah kavaltısı, öğle yemeği, ikindi kavaltısı ve akşam yemeği olarak günde dört de[fa]dır. Yiyeceklerin ve yağların daima en nefisi kullanılır.

Yatakhaneler: Gayet geniş dairelerdir. Her leylî talebeye mektep tarafından 1 karyola, 1 e[lbise] dolabı, 1 karyola örtüsü verilir. Her yatakhanede nöbetçi öğretmenler ve gece bekçileri bulunur. K[ış]ın mükemmelen ısıtılır.

Sıhhî tekayyütler: Bütün
tep doktoru tarafından umu-
Diş doktoru da senede iki
ayene eder.

Kayıt ve kabul: 15 Ağus-
talebe kaydına ve gerek eski
dine başlanmıştır. Leylî kıs-
dut olduğundan, çocuklarını
den mektep idaresine müra-

Evlâtlarını ciddi ve mü-
isteyen ailelere (Şişli Terakki

talebe, senede üç defa, m[ek-]
mî muayeneye tabidi[r]
kere çocukların dişlerini m[u-]

tostan itibaren gerek y[eni]
talebenin kayıtlarının te[c-]
mına ayrılan yataklar m[ah-]
leylî yazdıracakların, şi[m-]
caatları lâzımdır.

kemmel bir mektebe ve[rmek]
Lisesini) tavsiye ederiz.

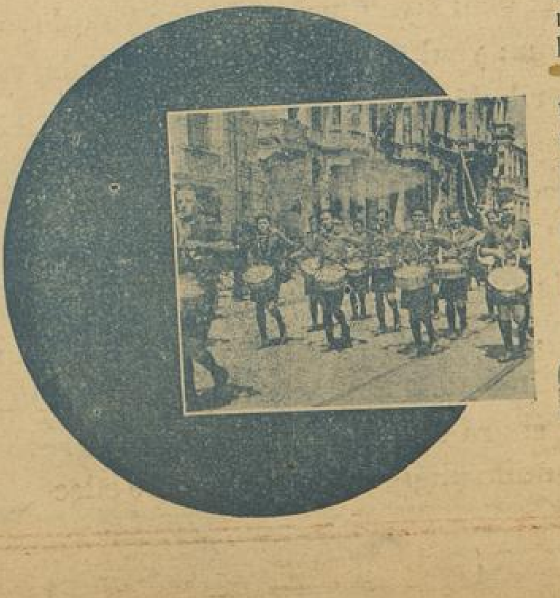

ÇOCUK
YUVASI

İLK
KISIM

LİSE : I
DEVRE

LİSE : II
DEVRE